

ПОЛИТИКИН

ЗАБАВНИК

17. 1. 1986. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА XLVIII • 100 ДИН. • БРОЈ 1777

Нова космичка истраживања
НА ГУЛИВЕРОВОМ
ПУТОВАЊУ ЗА МАРС

ВРСТА СМОКВЕ

ЗВАНА
МОРЕТОН БЕЗ
ГАЗИ СЕ ИСКЛУ-
ЧИВО ЗБОГ БО-
ГАТЕ КРОШЊЕ И
ВЕЛИКЕ СЕНКЕ.
ЈЕДНО СТАБЛО
ОВЕ СМОКВЕ КО-
ЈА РАСТЕ У САНТА
БАРБАРИ У КАЛИ-
ФОРНИЈИ (САД)
ИМА ТАКО ВЕЛИ-
КУ КРОШЊУ ДА У
ЊЕНОЈ СЕНЦИ, У
ПОДНЕ, МОЖЕ ДА
СЕ СКЛОНИ
10000 љУДИ.

Ерл Мек Кој

ПСИХОЛОГ СА
ДРЖАВНОГ УНИ-
ВЕРЗИТЕТА У
ЏЕКСОНВИЛУ У
АЛАБАМИ (САД),
ИМА СНИМКЕ
РАДИО-ЕМИСИ-
ЈА ОД 1920. ДО
1960. ГОДИНЕ.
ОВА ЗБИРКА ЈЕ
ТАКО БОГАТА ДА,
КАД БИ МЕК КОЈ
СВАКОГ ДАНА ПО ЈЕ-
ДАН ЧАС ПРЕСЛУША-
ВАО СВОЈЕ ТРАКЕ, НИ
ЗА 27 ГОДИНА НЕ БИ ИХ СВЕ
ОДСЛУШАО.

НАЈНЕОБИЧНИЈА
ШУМА НА СВЕТУ
ШУМА БАХАБОР У
БЛИЗИНИ НАИНИ
ТАЛА У ИНДИЈИ
ВЕОМА ЈЕ ГУСТА
И ПРОСТИРЕ СЕ НА
ПОВРШИНИ ОД
500 КМ² ОНА
РАСТЕ НА ТАН-
КОМ СЛОЈУ ЗЕМ-
ЉЕ КОЈА ЛЕЖИ
НА КАМЕНОЈ
ПОДЛОЗИ, А У
ЧИТАВОЈ ОБЛА-
СТИ НЕМА НИ
ЈЕДНЕ РЕЧИЦЕ
ИЛИ ПОТОКА.

СЕРВАЛ

ЈЕ АФРИЧКА ДИВЉА
МАЧКА ДУГАЧКА ДО
1,20 МЕТАРА И ВИСОКА
ОКО 60 ЦЕНТИМЕТРА.
ИМА ВЕОМА ДУГЕ НО-
ГЕ, А ГЛАВА ЈОЈ ЈЕ
ИСТА КАО КОД ПИТО-
МЕ МАЧКЕ. СЕРВАЛ
ЖИВИ У ТРАВИ САВА-
НА, ЛОВИ ПО ДАНУ
И ПО НОКИ, ЈЕДЕ
ПТИЦЕ, МАЊУ ДИВ-
ЉАЧ АЛИ И ГУШТЕ-
РЕ И ИНСЕКТЕ.

© 1985 King Features Syndicate, Inc. World rights reserved.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА

● ● ● Лондон тоне више него
Венеција твр је британски науч-
ници. По њиховим прорачуни-
ма за последњих сто година

Главни град Британије спустио
се за двадесет три центиметра, а
Венеција за три мање.

● ● ● скакачи у воду прове ду у
ваздуху је два пет секунди и њи-
хова брзина при том износи 25
метара у секунди, а гледаоцима
се чини да лет од трамбуне до
воде траје много дуже.

● ● ● у граду Мексику тре-
нутно уопште нема развода бра-
ка. То никако не значи да се са-
да мексички супружници више
воле и боље слажу. Међутим, у
снажном земљотресу који је не-
давно задесио овај град, пору-
шена је зграда такозваног „по-
родичног суда“ и готово сва ар-

хива је уништена, а судије су
принуђене да на неодређено вре-
ме прекину рад.

● ● ● капилари су веома тан-
ки, чак педесет пута тањи од
власи косе.

● ● ● скорпија може да живи
без хране око годину дана, а бу-
ва чак пет до шест година.

● ● ● у подрумским простори-
јама једне лондонске банке про-
нађени су оригинални дрворези

за књиге „Алиса у земљи чуда“
и „Алиса с оне стране огледа-
ла“. Ова, деци широм света по-
зната, дела Луис Керол први
пут су објављена 1856. и 1872.
године у издавачкој кући Мак-
милан. Илустратор је био Џон
Тењел.

● ● ● Кинези су све задовољ-
нији, и све тежи, тврди једна
новинска агенција из Пекина.
Просечни грађанин ове земље

једе дупло више него пре пет го-
дина. Бољи животни стандард
огледа се и у све бољем одева-
њу и повећаној потрошњи елек-
тричних апарата за домаћин-
ство.

● ● ● „чизме од седам миља“
из бајки за децу постаће изгле-
да стварност. Стручњаци Ин-
ститута за авијацију СССР-а
конструисали су апарат који се
поставља на обућу и омогућава
кретање брзином од 25 киломе-
тара на сат и то без великог на-
пора мишића. Власник ових

„моточизама“ моћи ће да прави
скокове од око три метра, а ње-
гово „превозно средство“ тро-
шиће око два литра бензина за
раздаљину од четрдесет кило-
метара.

● ● ● највећи часовник у Ев-
ропи (има пречник од десет ме-
тара) постављен је на железнич-
кој станици града Сержи
Сент-Кристоф, недалеко од Па-
риза.

Штошта је, знамо, својим приповестима предсказао Жил Верн. И лет на Месец, у време кад је овај искључиво служио да се на његовој светлости шапућу нежне речи. Једно друго небеско тело, много даље, и много година пре, послужило је једном другом писцу да испише речи које ће се, касније, и те како обистинити. Енглески књижевник Џонатан Свифт, односно његов јунак Гуливер на фантастичном ваздушном острву Лапутији среће астронома од кога сазнаје и следеће:

„Они су открили две малене звезде или два сателита који круже око Марса. Ближи је од центра планете удаљен тачно три њена пречника, даљи пет. Први се окрене око Марса за десет часова, други за двадесет један и по.“ Књига је изишла 1726. године.

Тачно 149 година доцније, 1877. амерички астроном Асаф Хол открио је два Марсова сателита, посматрањем. Закључио је да Гуливеров астроном готово ни у чему није погрешио. Марсови сателити добили су имена опет захваљујући једном литерарном делу – Хомеровој „Илијади“. По њој, грчки бог рата Арес (по римској митологији – Марс) имао је два пратиоца Фобоса и Дејмоса, у преводу с грчког Ужас и Страх. И Марсови свемирски пратиоци добили су имена Фобос и Дејмос.

Више од века касније име Фобос поново је у жижи јавности. Овог пута као назив најсложенијег и најсмелијег пројекта савремене космонаутике чији је главни циљ – изучавање Марса и његових сателита. Екипа врхунских стручњака из Аустрије, Бугарске, Мађарске, обе Немачке, Пољске, Француске, Чехословачке, Совјетског Савеза, Шведске и Европске космичке агенције састала се 14. новембра прошле године у Москви да би размотрили основе плана пројекта „Фобос“.

Има ли живота?

Занимање за Марс нагло је порасло после открића његових сателита, 1877. Многи су поверовали да је четврта планета по реду удаљености од Сунца насељена људима. Посебно јер је у то време Италијан Ђовани Скијапарџели на површини Марса открио тамне линије и назвао их „каналима“. Свет, жељан блиског сусрета треће врсте, примио је здраво за готово да су они дело разумних бића. И започело је необуздано маштарење, прилично дугог века.

НА ГУЛИВЕРОВОМ ПУТОВАЊУ ЗА МАРС

ПОЧЕО РАД
НА МЕЂУНАРОДНОМ ПРОЈЕКТУ
„ФОБОС“

УСКОРО ЋЕМО
РАЗЈАСНИТИ НЕКЕ
ТАЈНЕ ОВЕ ПЛАНЕТЕ.
ЉУДСКОМ САЗНАЊУ
ПОМОЋИ ЋЕ
МЕЂУНАРОДНИ
ПРОЈЕКАТ „ФОБОС“.
МЕЋУТИМ, ЈЕДНУ
ВЕЛИКУ ТАЈНУ СА
СОБОМ ЈЕ ПОНЕО У
ГРОБ КЊИЖЕВНИК
ЏОНАТАН СВИФТ.

Данас, међутим, знамо да „канал“ на Марсу нису ништа друго до кратери у низу или корита давно-давно пресахлих река.

Знамо и да нема никакве наде да се „тамо горе“ могу открити браћа по разуму, а највероватније је да нема никаквих облика живота. То, пак, не смањује интересовање Земљана за Марс. Напротив. Убрзано се развија тзв. упоредна планетологија чији је циљ истраживање нашег

Сунчевог система, а све у прилог тврдњи да ће се једино тако до краја схватити прошлост наше планете, искористити садашњост и припремити се за будућност. С те тачке гледишта поређење Марса с нашом планетом представља велику ствар и не чуди што се „црвена планета“ по-

давно испитује уз помоћ аутоматских станица.

– Две аутоматске станице које се, по пројекту „Фобос“, већ раде с орбите сателита Фобос, уз помоћ најсавременијих инструмената, истраживаће површину Марса, његову атмосферу (и по њој наликује Земљи), јоносферу и

магносферу – говори заменик директора Института космичких истраживања Академије наука Совјетског Савеза Вјачеслав Балебанов. – Очекујемо, на пример, да ћемо добити телевизијску слику планете, подробне доказе о хемијском и минералашком саставу њене површине, ради физичке карактеристике, да ћемо саставити и термичку карту. Инструменти са станица омогућиће нам да проникнемо у компоненте састава планете, да установимо како се и када с висином мења температура, да утврдимо густину честица прашине. И, верујемо, коначно објаснимо механизам пешчаних олуја на Марсу...

Вештачки или природни сателити

Након сложених маневара ове две аутоматске станице сасвим ће се приближити сателиту Фобос. Прво на десетак километара, а затим на свега 30-70 метара у тзв. бришућем лету спровести потребна испитивања. Ако могућности дозволе, на сателит ће се избацити одговарајуће сонде са задатком да испитају све што се на лицу места да испитати. То

Илустровао Бранко Џонић

ткрепљивао подацима о малој средњој густини њиховог састава, о карактеристичном рефлексу Сунчеве светлости што је, чак, наводило на помисао да су сателити – шупљи.

Негдашња сензационална тврдња данас је, пак, само део прошлости, мада већина научника сматра да Фобос и Дејмос нису обични сателити слични, рецимо, нашем Месецу. По њима, то су највероватније астероиди које је привукла Марсова сила теже. Прави одговор очекује се од операције „Фобос“ која ће, поред осталих задатака, дуготаласним радио-зрачењем испитати унутрашњост сателита.

Иначе, Фобос је мали сателит. На досадашњим снимцима изгледа као циновско „кљупко“, размера – отприлике – 20 са 30 километара. Међутим, научници верују да то „кљупко“ крије многе тајне чије одгонетање може бити важно и за нас. Пре свега због тога што је Фобос „рођен“ заједно са Земљом, пре око 4,5 милиона година.

По оцени стручњака, Фобос се не креће по кружној орбити него по спирали. Истина, јако споро, али се неумитно приближава својој планети. А предстојећим космичким истраживањима тачно ће се одредити карактер тог кретања и сазнати кроз колико ће милиона година Фобос ударити у Марс. Податак који ће, свакако, помоћи да нешто прецизније сазнамо и нашу будућност.

Од Земље до Марса две аутоматске станице летеће 200 дана (и ноћи) и за то време детаљно истраживати међупланетарно пространство. Највише ће се бавити посматрањем Сунца и испитивањем његовог зрачења. Ако услови дозволе, можда ће бити могуће и директно праћење активности Сунчевог центра и детаљно истраживање свих „одјека“ сунчевих процеса на нашу планету. Јер, изучавање сунчево-земаљских веза је један од најважнијих задатака нашег времена. Тако бар кажу научници загладени у васиону.

Велики посао је у јеку. У Совјетском Савезу се граде аутоматске станице, у другим земљама – учесницима операције „Фобос“ – неопходни инструменти. Јер, времена нема много. Према Марсу ваља стартовати кад се отвори, како научници кажу, астрономско прозорче, односно кад „црвена планета“ буде нама најближа. А то се већ зна – средином 1988.

П. М.

73 ГОДИНЕ ПОСЛЕ...

„ТИТАНИКУ“ НЕ ДАЈУ ДА УМРЕ

**НАЈСИГУРНИЈИ БРОД
НА СВЕТУ ПОТОНУО**

**ЈЕ ПЕТОГ ДАНА
СВОЈЕ ПРВЕ
ПРЕОКЕАНСКЕ
ПЛОВИДБЕ. САДА
КАДА ЈЕ ПРОНАЂЕН,
НЕ ЗНА СЕ ТАЧНО
КОМЕ ПРИПАДА
БЛАГО КОЈЕ ЈЕ С
ЊИМ ОТИШЛО НА
ДНО АТЛАНТИКА.
НИЈЕ ЧАК СИГУРНО
НИ ДА БИ СЕ
ПОКУШАЈ ДА СЕ ОНО
ИЗВАДИ ИСПЛАТИО.**

Седамдесет и три године пошто се „Титаник“ сударио с леденим брегом и нестао у таласима, највећи и најлускузнији преокеански брод који је икада саграђен – коначно је нађен. Лежи на дну Атлантика, 500 миља јужно од Њуфаундленда, на око 4 хиљаде метара дубине.

Човек се, за сада, до остатака још није спустио. Изблиза их је „осмотрила“ компјутерски диригована подморница „Арго“. Пројектована да без временског ограничења претражује морско дно до дубине од шест хиљада метара, „Арго“ је, у ствари, нека врста кавеза дугачког пет метара у који су смештени снопови снажних рефлектора, сонарни уређаји и низ подводних камера. Робот-подморница везана је за матични брод дебелим челичним каблом.

Онога тренутка када сигнале са сонара наговесте да је „Арго“ набасао на нешто што би могло да буде

значајно, видео-камерама се издаје команда да предмет сними изблиза. Снимци се истог тренутка преко кабла преносе до компјутера и видео-екрана на броду.

У 1,40 ујутро 1. септембра прошле године на екрану америчког истраживачког брода „Кнор“ прво су се појавили снимци разбацаних кофера, угља, сандука вина. Онда су из мрака изронили обриси брода-грдосије, усправно заривеног у песак, преполовљеног на два дела.

Истраживачки бродови америчко-француске експедиције „Кнор“ и „Сур-оа“ обавили су своју мисију. Њихове посаде уједно су и једине које знају тајну тачног положаја подводног гроба легендарног „Титаника“.

**Господо, то ни сам Бог
не би успео**

У салону прве класе господи су играла карте. У 11,40 увече осетили су трзај, не особито снажан, и некакву шкрипу. Неколицина је изашла на палубу да види шта се догађа. Вратили су се добро расположени, са коцкицама леда у чашама. Покупили су их са палубе. Неко је рекао: „Налетели смо на ледени брег. То је све“. Партија је настављена, брод је мирно пловио даље.

Нико се није узнемирио. „Титаник“ је био зајамчено непотопљив. Имао је дупло дно и шеснаест комора које не пропуштају воду. Пловећи хотел висок као зграда од осам спратова, дугачак 268, широк 28 метара, запремине 46328 тона. Мотори укупне снаге од 55 хиљада коњских

снага развијали су брзину од 25 чворова.

Брод је имао пошту у којој се током једног путовања рачунало на пет тона писама и разгледница, штампарију из које је свакодневно, равно на беспрекорно постављене столове за ручак, доспевало издање „Атлантског дневног билтена“ са најновијим вестима из света. Имао је пекару, шталу са кравама које су првој класи обезбеђивале апсолутно свеже млеко. Тако луксузан и тако велики брод више никада није саграђен.

Хиљаду радника градило га је више од две године, често у даноноћним сменама. Када је поринут у море, ирски радници који су већ купили карте за Њујорк, одбили су да се укрцају: ништа тако велико никада неће моћи да се одржи на површини.

Путнике у луксузним апартманима са приватним палубама за шетњу, које је путовање преко океана коштало 4350 долара, такве бојазни нису мориле. Госпођа Алберта Колдвелла ипак је осетила потребу да лично од једног члана

посаде добије суд о издржљивости „Титаника“. „Госпођо, ни сам Бог не би могао да потопи овај брод“, гласио је одговор.

Десетог априла 1912. године „Титаник“ је кренуо на своје прво путовање од Саутемптона у Великој Британији до Њујорка. На броду су се налазила 2253 путника и члана посаде. Чамаца за спасавање било је 1178.

Први SOS

Петог дана пловидбе радио-везиста „Титаника“

примио је упозорење о леденим сантама, али се посада о њих оглушила. Ништа није могло да угрози брод све док вода не продре у четири од пет непропусних комора. Ледени брег пробио је у трупу отвор широк 90 метара. Вода је преплавила и пету комору. Капетана Едварда Смита питали су да ли је, по његовом мишљењу, брод сада озбиљно оштећен. „Бојим се да јесте“, одговорио је.

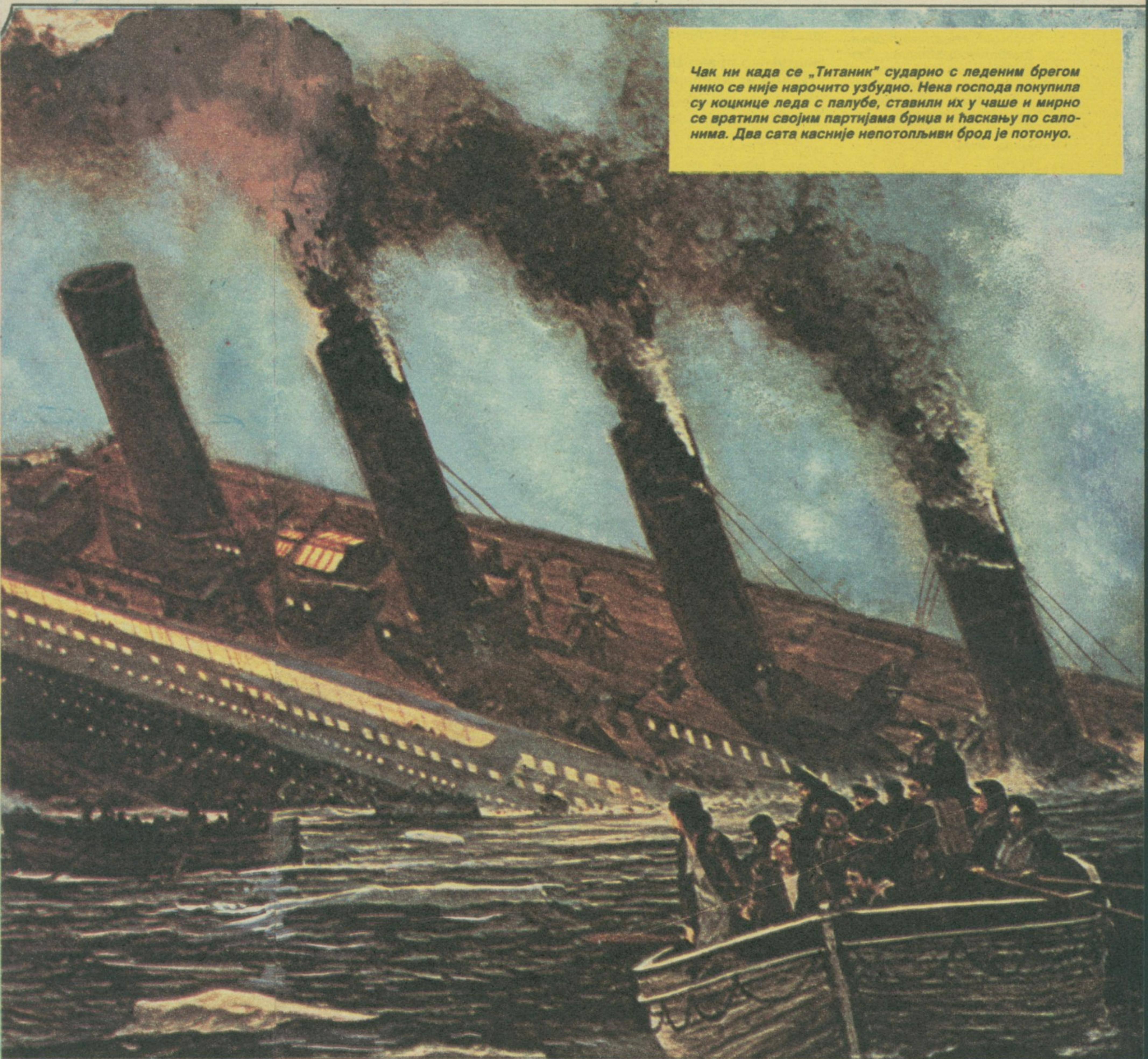
У 00.02 капетан је издао наређење да се путници окупе на горњој палуби, у

00.25 радио-везиста упутио је први SOS сигнал, у 00.45 први од 20 чамаца за спасавање спуштен је у море.

Путницима III класе није пружена никаква шанса. Цена њиховог путовања износила је 25 фунти. Готово све жене из прве класе успеле су да се спасу, половина оних из треће отишла је на дно са „Титаником“.

У кошмару који је уследио, спасилачки чамац број један, за четрдесеторо људи, отпловио је са само дванаест путника. Неки су умирали херојски,

Чак ни када се „Титаник“ сударио с леденим брегом нико се није нарочито узбудио. Нека господа покупила су коцкице леда с палубе, ставили их у чаше и мирно се вратили својим партијама брица и ћаскању по салонима. Два сата касније непотопљиви брод је потонуо.

Осамдесетједногодишњи Американец Маршал Дру један је од 713 путника који су преживели трагедију. „Имао сам осам година, али се сећам свега шта се догађало те стравичне ноћи.“

неки кукавички спасавао главе. Један од најбогатијих људи Америке тога доба, Џон Џејкоб Астор, одбио је место у чамцу за спасавање. Хенри Слипер Хапер спасао је не само сопствену, него и главицу вољеног пекинезера Сун-Јат-Сена и египатског тумача кога је по сваку цену морао да прикаже друштву у Њујорку. Бенџамин Гугенхајм и његов собар пресвукли су се у вечерња

одела: „Обучени смо како доликује прилици и спремни да као господа одемо на дно“.

Ускоро је свему био крај. До путника у чамцима за спасавање допирали су крици оних који су остали на броду. Уз страхан прасак експлозије бродског бојлера до кога је продрла ледена вода, брод је препукао на два дела. Кроз ваздух су летели концертни клавири, машина за прављење леда, огромне саксије са палмама...

У 02.20 таласи су се склопили над последњим светлима „Титаника“. Тачан број жртава никада није установљен. Најбоља процена: 1522. Трагедију је преживело 713 путника.

Неотуђиво право Џека Грима из Абиљејна

Мада се веровало да је „Титаник“ потонуо на 41. степену и 46. минути северне и 50. степену и 14. минути западне географске ширине, нико до сада није успео да одреди тачне координате. Подаци које је обелоданила америчко-француска експедиција недовољни су, јер одступање од само једног степена у ма ком правцу у поморству представља неизвесност од много квадратних миља. Та неизвесност једино је што за сада штити потонули брод од ловаца на благо.

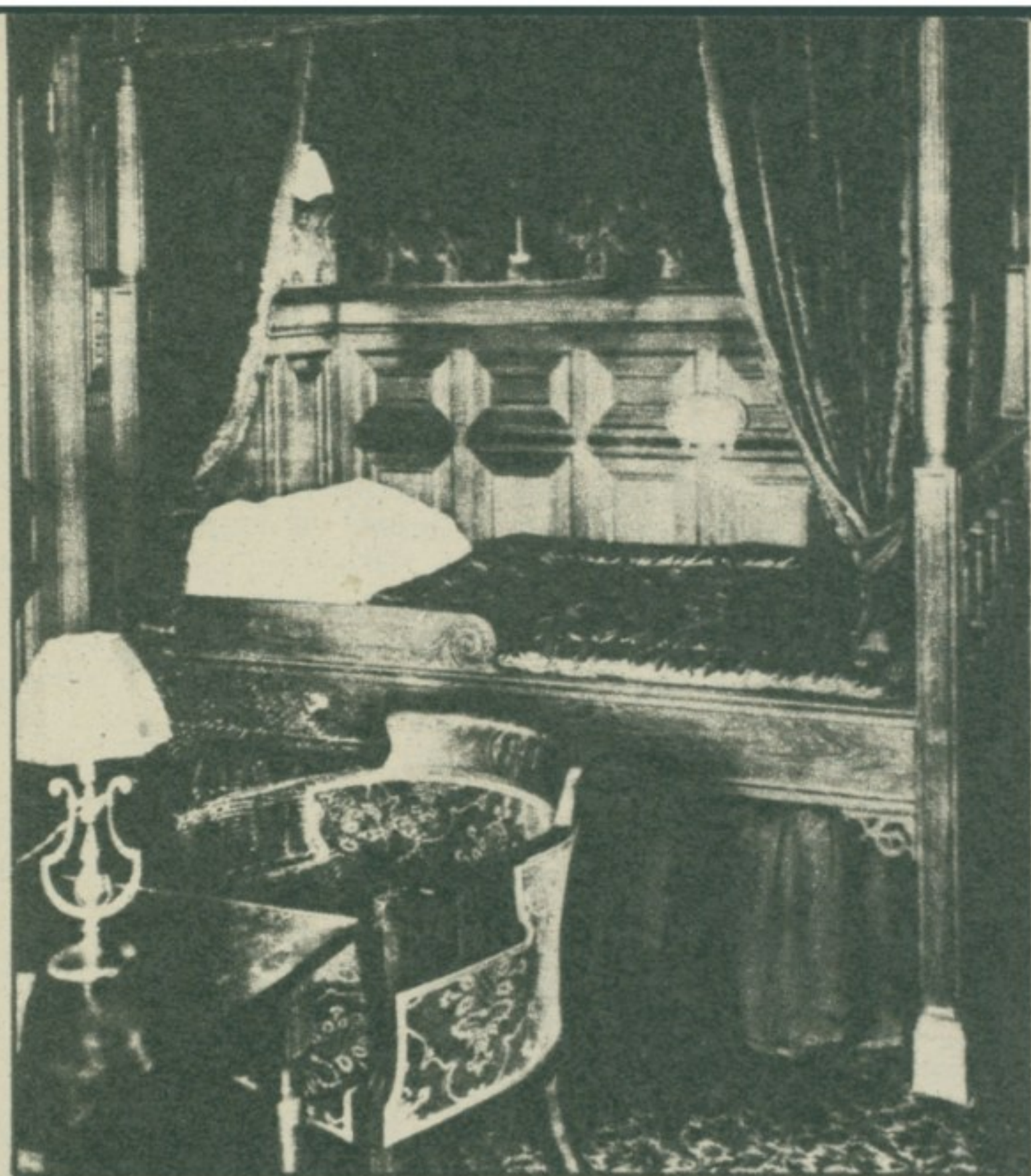
По свему судећи, нико не полаже право на богатство које је с „Титаником“

отишло на дно Атлантика. Власник брода „Вајт стар лајнз“ стојио се још 1934. године с поморском компанијом „Канард лајнз“. Приликом удруживања отписана су и сва права на потонули брод. Лондонско осигуравајуће друштво „Комершл јунион“ које је својевремено осигурало „Титаник“ и због тога банкротирало могло би да буде власник једног дела богатства, под условом да приложи доказе о измирењу одређеног броја захтева за одштету. Компанија такве доказе још није пружила.

Ствар је у рукама ловаца на благо. „Титаник“ лежи у међународним водама, а то отприлике значи да ће плен припасти ономе ко га се први докопа.

Тексашки петролејски магнат Џек Грим већ је од 1980–1983. године уложио два милиона долара у три експедиције за проналажење „Титаника“. Насупрот нешто мање опипљивим предметима његовог истраживачког жара какви су Нојева барка, „Биг фут“ и чудовиште из Лох Нес на које је потрошио доста новца и времена, Грим сада тврди да је на прагу остварења свог животног сна.

Његови људи су, отприлике на месту на коме је сада нађен „Титаник“ 1981. године снимили пропелер који је по својој величини могао да припада само једном броду на свету –

Крем-друштво путовало је како му доликује: у апартманима са засебним купатилом и посебном просторијом за обавезну послугу. За њихову душу, на броду су се налазили и турско купатило, базен и два тениска терена.

„Титанику“. Дуготрајно време спречило је његову екипу да то две године касније и потврди. Грим сада доказује да је америчко-француска експедиција само поново нашла оно што је он већ раније открио. Веровали му или не, Џек Грим из Абиљејна заклео се да ће у лето ове године сести у мини-подморницу са шесточланом посадом и покупити оно што му припада.

Како извући благо?

Ако је питање права на потонуло благо спорно, у једном се готово сви слажу: подизање „Титаника“ са морског дна технички је и финансијски изводљиво.

С овим се опет не слаже Енглец Џон Пирс који је прошле године надувавањем врећа од чврстог платна са дна Окландске луке на Новом Зеланду извукао „Дугиног ратника“ који је потонуо од подметнуте бомбе. Пирс предлаже да се и „Титаник“ подигне на сличан начин. Невоља је што мало ко верује да се спасавање „Дугиног ратника“ тешког 418 тона са дна плитке луке и подизање 46328 Титаникових тона са 4 хиљаде метара дубине могу поредити.

Консултантска група инжењера из Линколншира у Великој Британији има другачије решење: душеци испуњени алкохолом и течним воском. Ствар је, по њима, ако не једноставна, оно сасвим сигурно изводљива. За дно „Титаника“ прво би се причврстили душеци у које би се по-

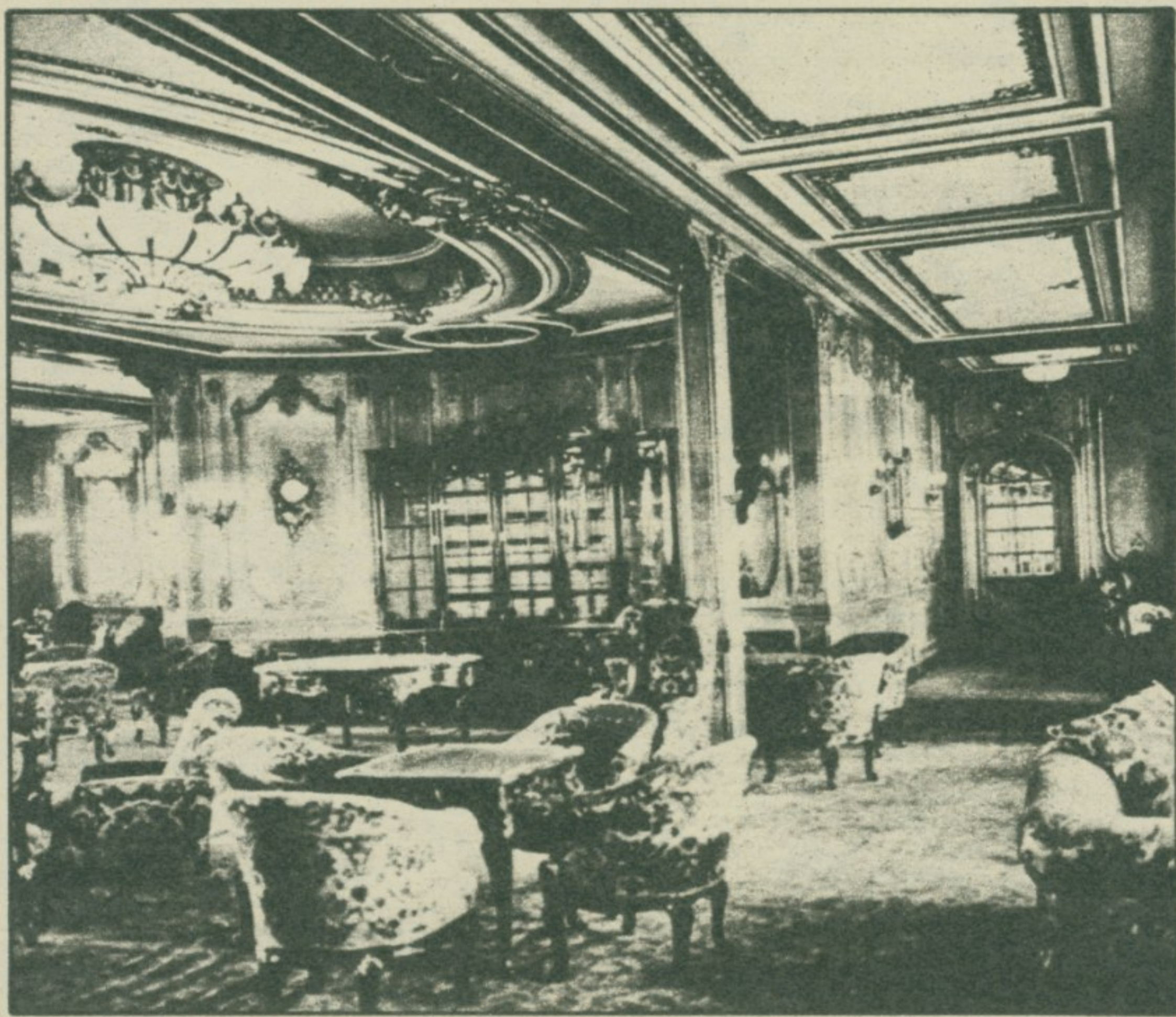
том преко црева загревањем електричном енергијом убацило 18 тона воска; преостали душеци испуњени алкохолом вршили би улогу стабилизатора приликом подизања брода. Када га подигну до дубине од шест метара, операција ће практично бити окончана: преостало би само да се „Титаник“ одшлепује до дубине на којој би посао преузели гњурци.

То су планови оних који верују да је с „Титаником“ на дно Атлантика отишло баснословно богатство. Разлога да се у то верује свакако има. Прву класу дупке су испунили најбогатији људи оног времена. У товарну листу брода уписани су и драгуљи које је једна холандска фирма слала јувелирима у Њујорк. Али непобитне су и следеће чињенице: укупан товар „Титаника“ осигуран је на нимало засењујућу суму – 420 хиљада долара. У значајне ставке бродске робне декларације уписано је и 500 сандука ораха у љускама, 860 ролни линолеума и шест сандука орхидеја.

Они који су „Титаник“ открили не полажу никаква права на богатство које доле можда лежи. Вођа америчке експедиције, океанограф Роберт Балрад има само једну жељу. Да из подморнице сопственим очима види циновски брод. Припреме за ову нову операцију ће потрајати, али разлога за журбу нема. На крају крајева, „Титаник“ је чекао седамдесет и три године.

М. Илић

Карта прве класе у пловећем хотелу чије су салоне красили ретки антиквитети стајала је 870 фунти. То је било равно једногодишњој радничкој заради. Путовало се и далеко скромније, за 25 фунти у трећој, „емигрантској класи“.

КАД ИСТОРИЈА МРЗИ ЖЕНЕ

ЛУКРЕЦИЈА БОРЦИЈА (1480–1519) – кроз историју позната као неморална жена, али пре свега тровачица која малтене кућу није напуштала без бочице језивог отрова породице Борџија „aqua toefena“, у ствари раствора арсеника.

Шта је од тога истина? Лукрецијин отац папа Александар VI и њен рођени брат Цезар Борџија, били су два највећа тровача италијанске ренесансе. Ова два господина користила су чари своје ћерке, односно сестре, као најбољи инструмент за остваривање својих планова. Када је имала тринаест година, Лукрецију су, из политичких разлога, удали за Ђованија Сфорцу, а када су увидели да су погрешно „типовали“, тата-папа је поништио брак. Њен други муж био је згодни Алфонс Арагонски, кога је Лукреција чак и волела – родила му је и сина. Идила је прекинута када су отац и брат одлучили да њеног дивног мужа смакну. После тога – трећи брак. Овога пута са господином Фераром, војводом Алфонсом Д'Есте. Лукреција је и овога пута морала да се сложи. Друга могућност био је отров у вину.

После овог брака уследило је седам порођаја. Приликом последњег Лукреција је умрла.

Приче о њој као троварици биле су заблуда: Лукреција је била девојка без права на љубав, играчка у рукама своје породице, а што је најважније – она сама никада никада није отровала.

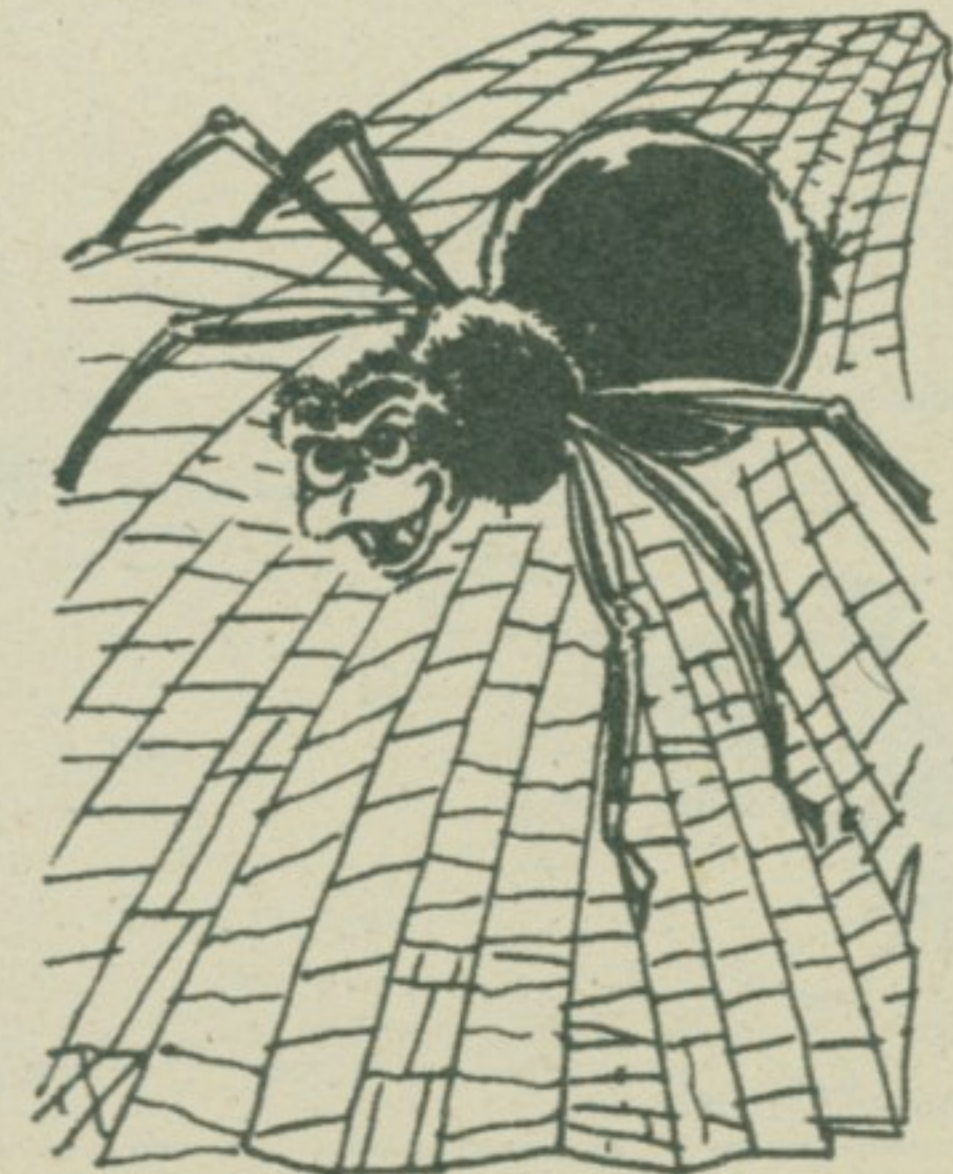
МОНГОЛИ – у доба продора у Европу нису били суровији од осталих ратничких народа и племена тога доба (12–14. век). Пре би могло да се каже супротно – они су сматрали да је неморално кажњавати непријатеља само зато што је учествовао у борбама, а што је иначе у Европи био обичај. Што се тиче религије, били су више него трпељиви. Хришћанска несторијанска миса и хришћанска заједница је мирно постојала и у седишту хана Каракорума, и у

доба напада Монгола на Европу. То је отприлике исто као када би римски папа у доба крсташких ратова допуштао да у Ватикану мујезини оглашавају муслиманску службу божију.

Ђаволима је Монголе означила тек пропаганда ритера-крсташа који су пред светом хтели да оправдају издају када су упали у позадину монголског хана Хилегија, несторијанског хришћанина. Он је 1259. године дошао у помоћ угроженом краљевству јерусалимском да би помогао крсташима да освоје изгубљени град. Крсташа су напали и потукли до ногу и монголску претходницу. Водио ју је исто тако несторијански хришћанин Кит-Букоу-Нојан који им је кренуо у пријатељски сусрет. Разбеснели Монголи сматрали су ово врхунцем издаје, па су опљачкали град Сион и тако „браниоцима крста“ пружили повод за даље нападе.

ПАУК – обичан (*Araneus diadematus*), наш најраспрострањенији паук, изгледа и најлепши – не поправља никада своју мрежу, како се често мисли. Све док сматра да му је мрежа добра, он је користи, чим му не одговара – напушта је.

Заблуда је и потцењивање чврстине паучине. Истини за вољу, постоји само једна материја чвршћа од влакна паучине – то је влакно од истопљеног кремена. Паучина има неких предности чак и у односу на то влакно: она је много тања и лакша (дебљине 0,007 па све до 0,008 mm, што је чини незаменљивом у оптици, рецимо, где се користи за прављење тзв. оптичких крстова.

МАРАТОНСКИ ТРКАЧ – Филипидес, који је 490. године пре н.е. стигао у пуној ратничкој опреми на атински трг и изјавио: „Победили смо!“ да би одмах после тога пао мртав, представља у ствари најлепшу и најдирљивију заблуду старог века.

Цела Атика је у то доба била спремна да се бори против најезде Персијанаца, сваки Грк био је свестан судбоносног значаја битке. Вој-

ска је била за то време организована и постојала је непрекидна веза фронта не само са Атином, већ и са осталим градовима. Међутим – ту везу је обезбеђивала даноноћна сигнализација, а исто тако и брзи курири, односно ратне кочије које су мењале запреге или коњаници који су штафетним начином преносили вести. Трчање једног човека после победоносне битке код Маратона, до Атине, је – једноставно речено – невероватно. Тим пре, што би Атињани тешко поверовали тако незваничној вести коју су на крају, у циљу преваре, могли да подметну и Персијанци.

МЕСЕЦ – није увек небеско тело најближе Земљи, иако се налази тако рећи надокхват руке (само неких 356.000 километара). Нашој драгој Земљи понекад се за читавих 2.000 километара приближује „планетица“ Хермес, откривена тек 1937. године. Ова планета није никакав див, у пречнику има једва 700 метара, али

морамо да захвалимо небеској механици што је од Земље дели увек најмање 354.000 километара. Тако је било 30. октобра 1937. када је

ово тело снимљено и дато му име. Када би такав „малиша“ пао на Земљу, он би у потпуности уништио површину од око 50.000 km².

МАЈМУНИ – уопште не траже буве у свом крзну, иако посетиоци зоолошких вртова то често мисле. Човек би се уверио у супротно, само кад би мало дуже стајао и посматрао мајмуне у кавезу. Прилично ретко крзно ових животиња лоше је уточиште за буве. У ствари, мајмун једн другоме ваде из крзна перут, остатке осушене коже која је слана и због тога је веома воле. Други разлог овог „биштења“ је и обично чешкање у чему уживају.

НОЈ – никада не гура главу у песак кад осети опасност. Легенду о глави у песку створио је Плиније пре две хиљаде година. У ствари због свог дугог врата нојеви (*Struthio camelus*) када угледају непријатеља

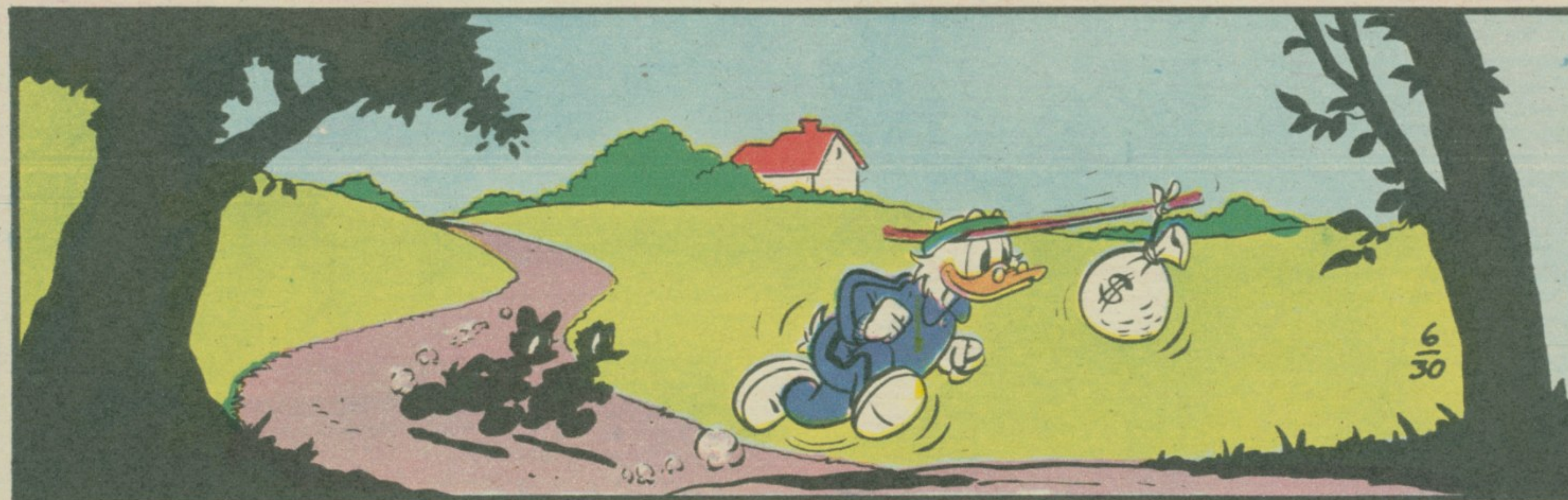
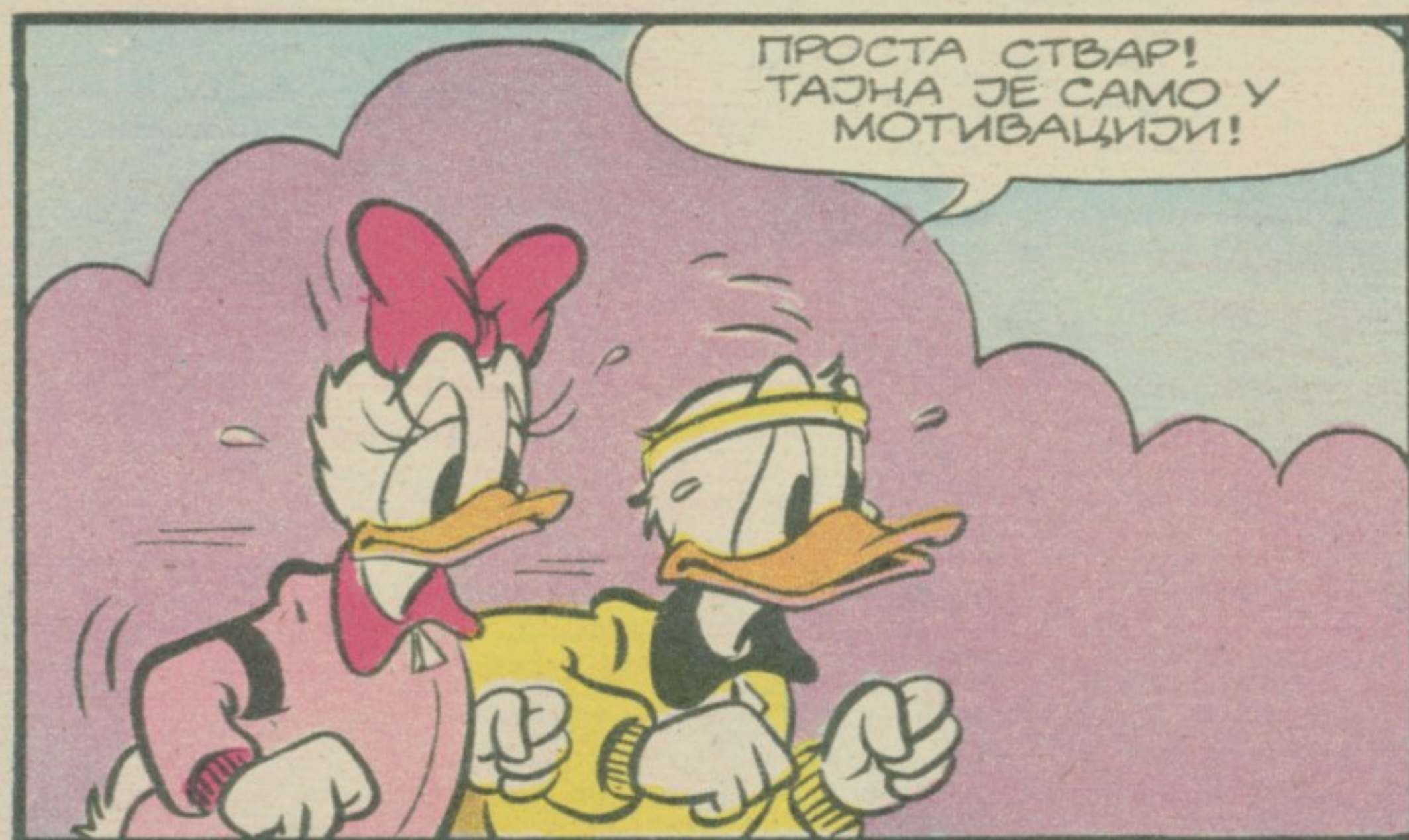
спуштају главу ближе земљи, да их ловац не би лако уочио. Истина је да нојеви нису посебно интелигентне птице.

М. Ч.

WALT
DISNEY

ПАЈА ПАТАК

ЦЕМС ТЕРБЕР:

СОВА ЗА КОЈУ СУ ВЕРОВАЛИ ДА ЈЕ БОГ

додаше миш и једна бела пудлица.

– Пази, молим те, какво глупо питање – да ли сова види дању! Сви навалише на лисца и истераше га из тог краја. Тада послаше поруку сови и замолише је да им она буде вођа.

Кад се сова појавила међу животињама, било је управо подне и сунце је сијало и пекло. Сова је ишла врло споро, а то јој је давало изглед величине и достојанства. Гледала је свуда унаоколо избуљених очију, а то јој је давало врло велику важност.

– Сова је бог! – загака један гусан, на шта сви остали повикаше:

– Бог, бог!

Такo животиње, птице и сва остала бића пођоше за совом. Ако би се она спотичала о неки предмет, дрво, плот, зид и томе слично, и остале животиње би почеле да се спотичу и ударају мада су виделе те предмете на које се сова спотичала.

Најзад, сова стиже до главног друма и крену средином, а за њом сви остали. Одједном, један соко – извидница спазу теретни камион који је наилазио великом брзином, долете до птице-секретара и скрену му пажњу на опасност. Секретар приђе сови и рече:

– Пред нама је опасност. Сова одговори хладно: – А то ће рећи?

Једне мрачне ноћи без звезда седела је сова на храстовој грани. Две кртице покушаше да промакну неprimетно.

– Хеј, ти! – рече сова.

– Ко? – промуца кртица запрепашћено, јер није веровала да их неко може видети у тако густој помрчини.

– Вас две! – рече сова.

Кртице отрчаше и испричаше другим створењима у пољу и шуми да је сова највећа и најмудрија међу животињама јер види у мраку и уме да одговори на свако питање.

– Проверићу ја то – рече птица секретар и посети сову једне ноћи која је исто тако била врло мрачна.

– Колико сам канџи подигла? – упита птица секретар.

– Две! – рече сова.

– Можеш ли ми рећи неки други израз уместо „то јест“?

– „То ће рећи“ или „наиме“ – одговори јој сова.

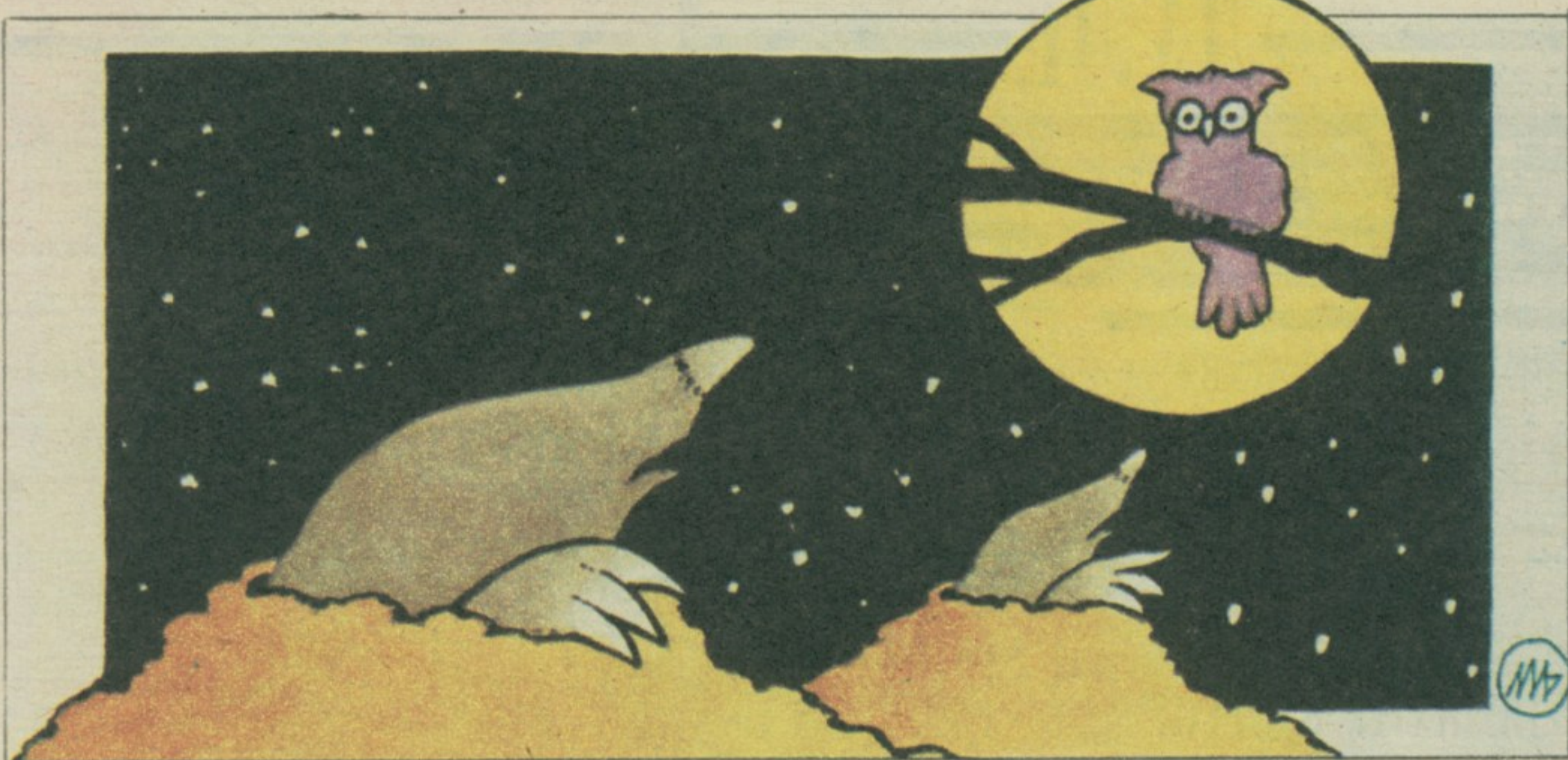
– Зашто момак одлази код девојке? – упита птица.

– Он одлази да јој се удвара – рече сова.

Птица секретар одлете у поља и шуме и исприча осталим бићима свој разговор са совом и рече им да је сова уистину најпаветнија и најмудрија на читавом свету, зато што види у мраку и што може да одговори на свако питање.

– А да ли сова види дању? – упита лисац.

– Да, да, види ли она по дану? –

Белешка о писцу

ЕЗОП НАШЕГ ВРЕМЕНА

Цемс Тербер је најпознатији савремени амерички хуморист. Он је „Езоп нашег времена и Молијер данашњице“.

Постао је веома познат по причи „Тајни живот Волтера Митија“ која је преточена у чувену филмску комедију.

Највећу вредност имају Терберове басне које су потпуно урасле у наше време, тумаче га и исмејавају.

Своје књиге илустровао је сјајним цртежима.

Овај вишеструко даровити Американец из града Колумбуса (Охајо) био је политичар и дипломат. Пред крај живота (1894–1961) потпуно је ослепео.

Познато је писмо читатељке која славном хумористи нуди око. Најпознатије књиге су му: Туљан у купатилу, Сова на мансарди, Басне нашег времена.

Он се ругао Американцима а они су га волели.

Птица секретар упита сову:

– Зар се не бојиш?

– Ко? – упита сова, јер није видела камион.

– Она је бог! – поново узвикнуше животиње. Још су викале: – Бог, бог! – када камион налете на њих и прегазу их.

Неке животиње бежу тешко повређене, док је велика већина погинула заједно са совом.

ПОУКА: Многи људи су често лаковерни и поведљиви.

МОДЕРНА ЦРВЕНКАПА

Једно поподне један велики вук чекао је у мрачној шуми једну девојчицу. Девојчица прође поред шуме носећи пуну корпицу хране својој баки.

– Девојчице, носиш ли храну својој баби? – упита вук.

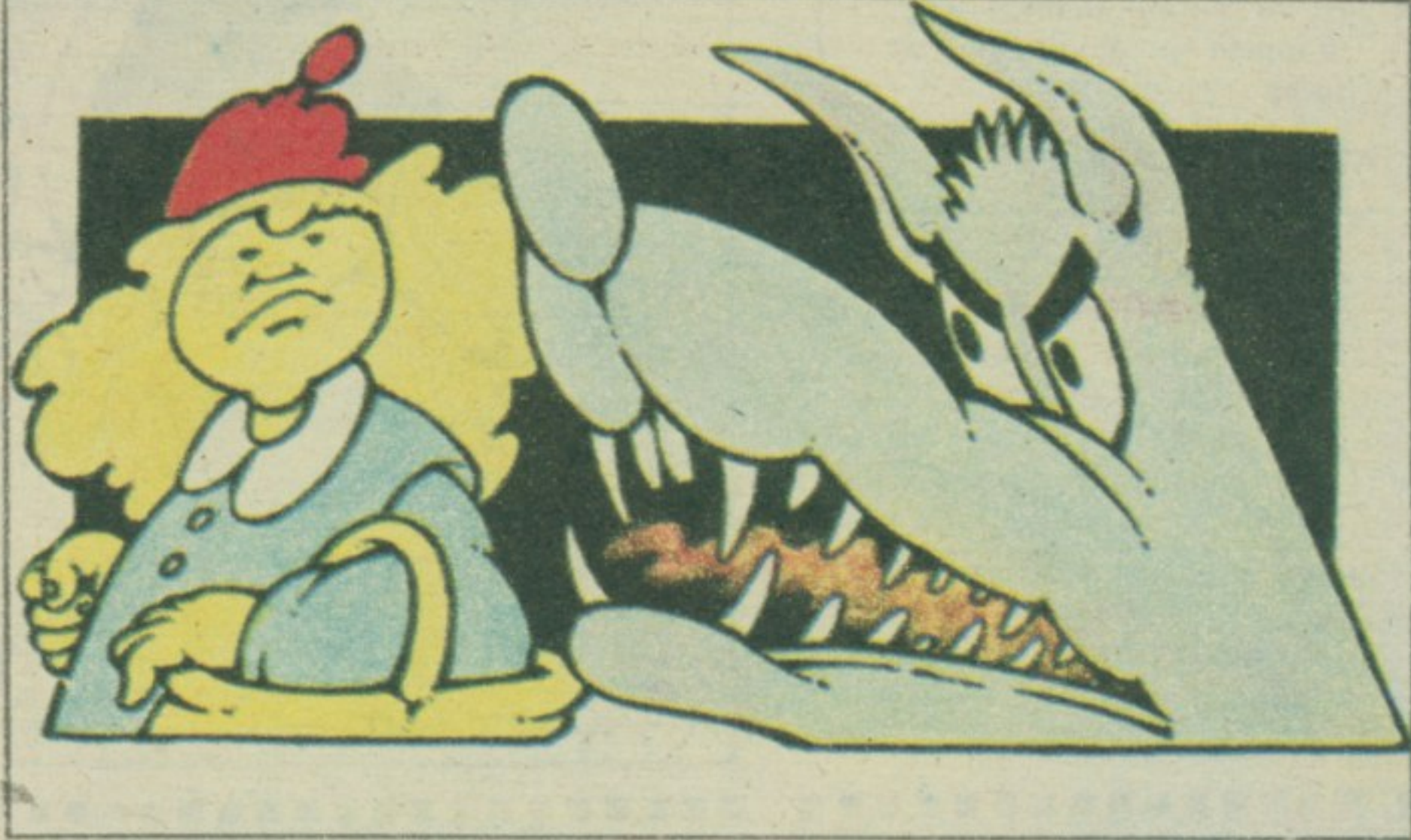
Девојчица одговори:

– Погодио си!

Вук запита у којем броју баба станује и девојчица му даде број бакине куће, а затим ишчезе у мрачној шуми. Када је девојчица отворила врата бакине куће, спазу да неко лежи

у кревету с ноћном капицом на глави. Девојчица приђе кревету и примети да то није њена бака него вук, јер иако је имао ноћну капицу на глави, није ништа више личио на њену баку него што Метро Голдвин лав личи на председника Ајзенхауера. Зато она узе из своје корпице аутоматски револвер и уби вука.

ПОУКА: У данашње време није тако лако преварити једну девојчицу као некада.

БИОСКОП
БАЈФОРД
ПРИКАЗУЈЕ

ВЕРЕНИЧИН ПРСТ ЗА ГАШЕЊЕ ЛУЛЕ

У знак борбе против пушења дајемо представу о настраности-ма главних глумаца – страсних пушача. То опет нема никак-ве везе са мајком свих светских болничарки Флоренс Најтин-гејл. Она је сигурно била непушач.

ЧУДО ЗВАНО МУВА

Велики филозоф и математичар Готфрид Лајбниц једном је запи-сао: „Ма колико ме гњавила, ни-кад не бих убио муву – сматрам да би било недела уништити тако ге-нијалан механизам!“ Заиста, објек-тивно посматрајући, мува јесте

УПОЗНАЈТЕ ФЛОРЕНС НАЈТИНГЕЈЛ (1820–1910)

Флоренс Најтингејл је била прва медицинска сестра у модер-ном смислу речи. Енглескиња ро-ђена 1820. године у Фиренци (Ита-лија), у веома богатој породици. Флоренс је врло рано одлучила да живот посвети нези болесника. По-родаца се снажно опирала њеној одлуци. Јер, у то време, ова је про-фесија била на злу гласу – њом су се бавиле жене са самог дна друш-

Године 1850. птиче једне смеђе сове испало је из гнезда са врха стуба на атинском Акропољу. Спасла га је млада туристкиња – Флоренс Најтингејл и назвала га Атена, по грчкој богињи мудрос-ти. Флоренс је Атену понела у Енглеску, припитомила је и го-динама је свуда са собом носила у дубоком цепу кринолине!

твене лествице, често пијанице, или даме сумњивог морала. И по-ред свих убеђивања, Флоренс није одустајала. Одбила је чак и брачну понуду „човека кога је обожава-ла“, само да би могла потпуно да се посвети позиву који је одабра-ла.

Први велики успех, и прави по-четак њене каријере, било је уређе-ње болница и организовање неге

САВРШЕНСТВО УЗ КОМПЈУТЕР

Шведски иноватор Мартин Де-нев верује да видео-игре могу да помогну човеку да се ослободи ло-ших навика, као што је, рецимо, пушење. Ако неко жели да преста-не да пуши, по мишљењу Денева, треба да игра видео-игру у којој му је задатак да извуче запаљену цигарету из уста пушача, врати је у кутију, а затим ту кутију врати у радњу. Људи који имају обичај да пребрзо возе треба да се забаве иг-рама које укључују и смањивање брзине кола у покрету.

Проницљиви иноватор сматра да ова техника може да се примени и при лечењу разних других „бо-лести“ – претеривања у јелу, пи-ћу... Само што за њих још није па-тентирао игру!

савршено складна летећа справа чије су очи право ремек-дело опти-ке. Крила су јој аеродинамичко чу-до а стопала тако опремљена да може да се шета по таваници. Ме-ђутим, мува има и друге, мрачније

стране своје природе. Јер, она је прави расадник болести које напа-дају људе и животиње. Још 1577. италијански лекар Меркулијарис мудро је закључио: „Нема сумње да мува, пошто се заситила соко-вима са мртвих или болесних, сле-ће на људску храну и преноси за-разу на особу која једе“.

Исто тако, мува леже јаја на живим организмима, јаја се разви-јају у црве, а ови се затим хране подлогом на коју су излежени. Та-ко мува може, и на овај начин, да угрози живот и човека и животи-ње. И ова појава се, међутим, по-некад нађе у служби човека. Напо-леонов војни хирурзи запазили

рањеника на бојишту за време кримског рата. Флоренс је на фронт стигла 21. октобра 1854. го-дине предводећи екипу од 38 сес-тара. Болнице које је тамо затекла биле су оронуте, прљаве и запуш-тене. Уз натчовечанске напоре, ра-дећи дану и ноћу, остајући некад и по двадесет часова на ногама, ус-пела је да их уреди. Истовремено, у потпуности је изменила однос особља према болесницима. Вој-ска јој је одала дужно признање – кад се вратила у Енглеску, одлико-вана је високим Орденом за заслу-ге. Међутим, њен најважнији по-сао почео је тек 1860. када је отво-рила школу за медицинске сестре при болници Св. Тома. Између пријављених кандидаткиња лично је одабирала будуће ученице, ни-кад не одступајући од својих висо-ких захтева. Током година, из школе Флоренс Најтингејл, изаш-ло је на стотине изврсно обучених сестара спремних да се прихвате овог хуманог посла.

Када је умрла у деведесетој го-дини, власти су хтеле да Флоренс Најтингејл сахране са свим држав-ним почастима у Вестминстерској катедрали у Лондону. Али, њена изричита жеља била је да је сахра-не у породичној гробници, у ма-лом месту на југу Енглеске, уз по-часну стражу шесторице официра британске армије. Тако је и било!

Ученице Флоренс Најтингејл от-вориле су прву школу за медицин-ске сестре у Београду 1924. године!

СТРАСНИ ПУШАЧ ЗИГМУНД ФРОЈД С ЦИГАРОМ

ПСИ НА РАТИШТУ

Ако заборавимо муве, у првом светском рату Црвени крст је користио у служби спасавања људских живота још једну животињу – пса. Ови пси нарочито тренирани најчешће су регрутовани из расе ердела, коли, ретрајвер, овчар, али међу њима је врло често било и натпросечно интелигентних мешанаца. Ови пси су носили на себи капуте са дубоким цепом са сваке стране. У један цеп су им стављали лекове, а у други храну.

Пси су били дресирани да пронађу рањеног војника, легну поред њега и сачекају док из цепова не узме оно што му треба. Тек тада су се враћали у базу. После би до рањеника одводили медицинско особље са носилима. Овако трениране псе имали су Енглези, Немци и Французи. Ови последњи имали су 1918. само у Вогезима 8000 оваквих паса.

су и записали 1799. да су први који нападну загађену храну у стању тако добро да је очисте да често спасавају рањеника од гангрене и сигурне смрти. Ова запажања потврђена су и у првом светском рату.

И поред ових корисних особина муву баш не волимо да видимо. Ипак, у Америци су 1909. док је вођена једна просветитељска кампања, отишли баш предалеко. Муву су извели пред суд оптужујући је за многе гнусне злочине. И уз неке олакшавајуће околности, сигурни смо да и многи од вас, без много размишљања, муви изричу смртну пресуду!

КО БИ РЕК'О?!

Ево списка историјских личности, окорелих пушача, који ће вас сигурно занимати, али вам, надам се, никако неће служити за углед!

1. ВИНСТОН ЧЕРЧИЛ (британски председник владе)
Пушио је петнаест цигара дневно. Једном је написао: „Да ли би моја нарав била овако добра, а моје друштво пријатно, да се још у младости нисам предао власти Бога Никотина?”

3. ФРИДРИХ ВИЛХЕЛМ (пруски краљ)
Попушио би по тридесет и две луле сваке ноћи.

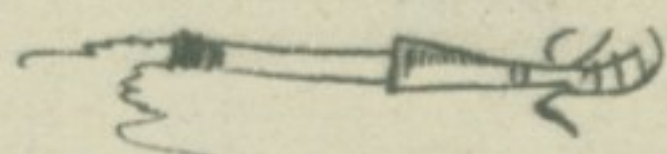
5. СЕР ИСАК ЊУТН (енглески филозоф, математичар и физичар)
Пушио је лулу. Прича се да ју је једном, из расејаности угасио прстом своје веренице.

2. СИГМУНД ФРОЈД (Аустријанац, отац психоанализе)
Пушио је по двадесет цигара дневно, чак и онда кад је оболео од рака вилице и непца.

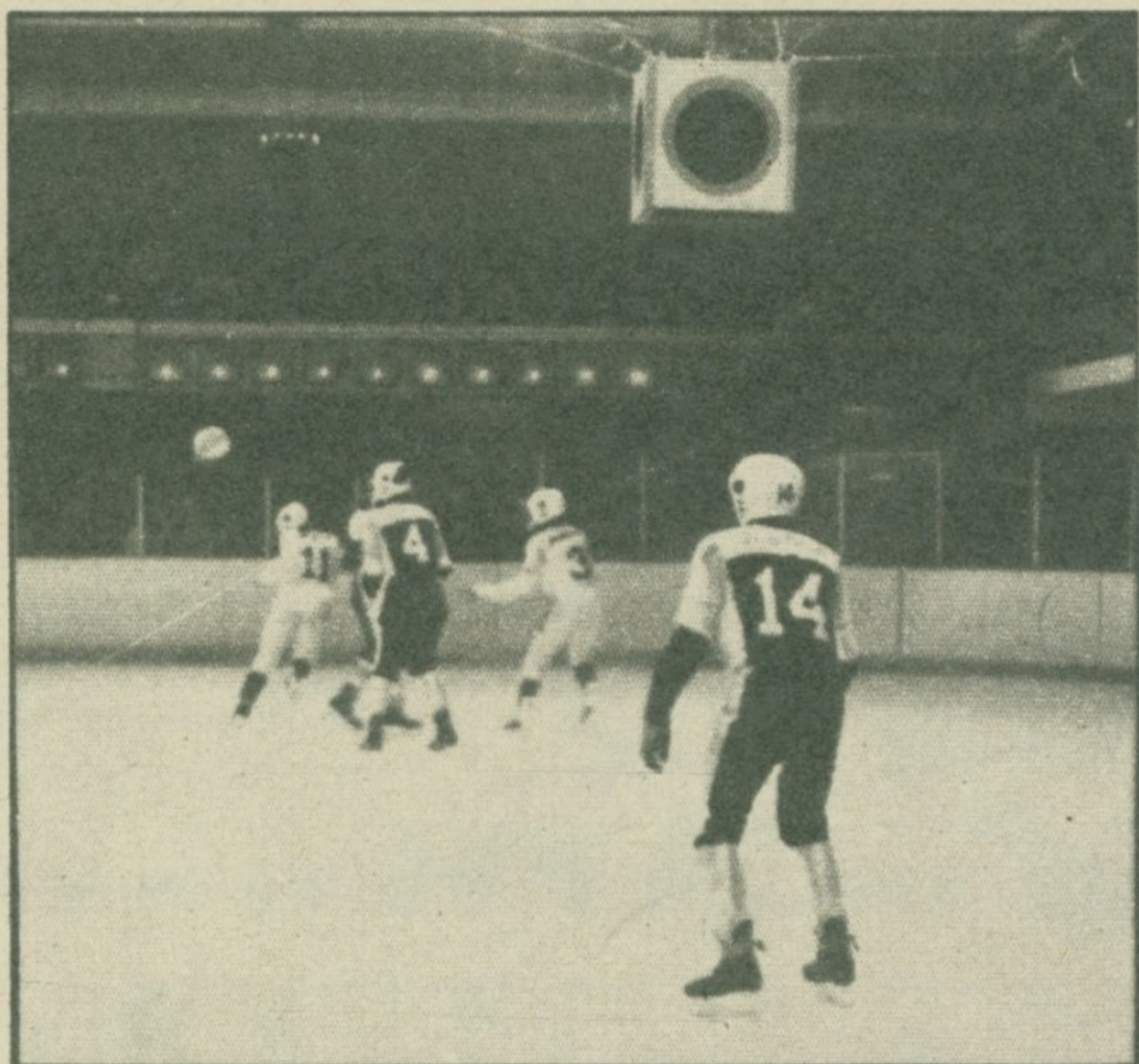
4. РОДРИГО ДЕ ХЕРЕЗ (шпански освајач)
Многи су га сматрали првим Европљанином који је пушио дуван. Његова жена је говорила да је то човек који „гута ватру, избацује дим и без сумње је у власти ђавола!”

6. МАРК ТВЕН (амерички писац)
Пушио је цигаре. Тврдио је да је дуван лако оставити. Њему самом то је пошло за руком сто пута!

Мила и Тимоти Бајфорд

Илустровао Ненад Милићев

КОШАРКА НА ЛЕДУ

**ПОСЛЕ ХОКЕЈА НА ЛЕДУ И
БЕНДИЈА, КОЈИ СЕ ИГРА
ПО ХОКЕЈАШКИМ
ПРАВИЛИМА НА ЛЕДеноЈ
ПЛОЧИ ДИМЕНЗИЈА
ФУДБАЛСКОГ ИГРАЛИШТА
СА ПО ЈЕДНАЕСТ ИГРАЧА
И ГОЛОВИМА ШИРОКИМ
СЕДАМ МЕТАРА, У
ВЕЛИКОЈ БРИТАНИЈИ
ПОЈАВИО СЕ НЕДАВНО
НОВИ СПОРТ НА ЛЕДУ.**

Зове се – ледена лопта, iceball. Највише подсећа на комбинацију кошарке и хокеја, јер се игра лоптом нешто већом од кошаркашке која се убацује у кош необичног облика, али је, у складу са хокејашким правилима, дозвољено „закуцавање” противничких играча уз ограду клизалишта и оштрији стартони неспојиви са обичном кошарком. Правила игре су врло једноставна а прекиди ретки, тако да је ајсбол врло динамичан и узбудљив спорт.

Од идеје до реализације било је потребно само осамнаест месеци. У Великој Британији сада постоји шест тимова: „Саутемптон”, „Стретхем”, „Шефилд”, „Брадфорд”, „Бирмингем” и „Бристол”. Жеља свих који се баве овим спортом јесте да се до следећег лета оформи укупно дванаест екипа које би се такмичиле у оквиру праве лиге.

Један од основних разлога због којих је ајсбол измишљен је, по свему судећи, жеља да се

постојећа клизалишта, која се више користе само у време припрема британских клизача за олимпијске игре, сврсисходније употребљавају и да млади почну да се баве спортовима на леду који у Великој Британији не спадају у прву лигу ни по квалитету ни по масовности. Питање је шта ће бити са британским хокејом на леду пошто се млади, који су већ почели да се баве тим спортом, масовно опредељују за ајсбол.

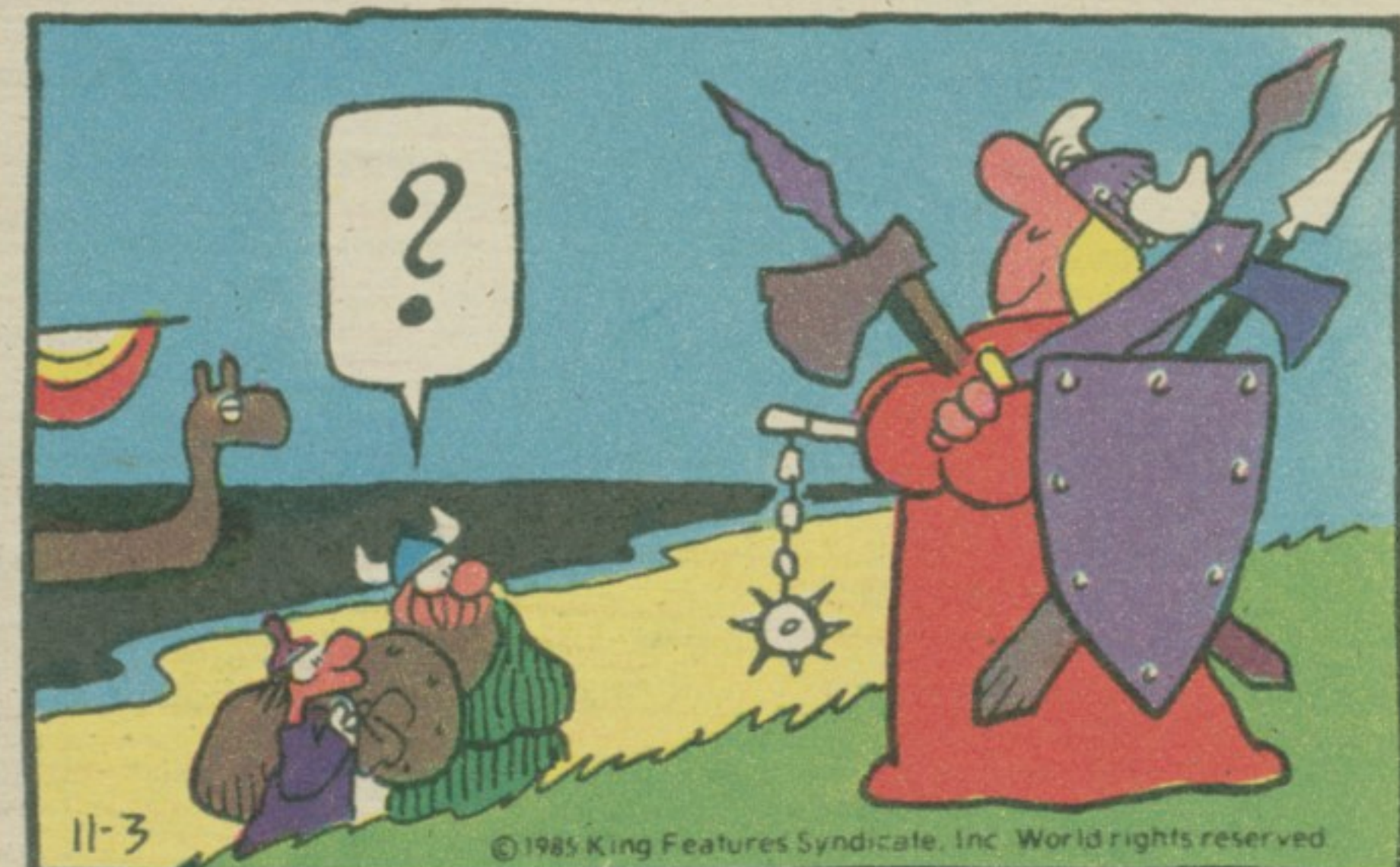
Дејвид Хекстал, млади играч „Шефилда”, каже: – Нико ми не верује кад кажем којим се спортом бавим, али морам да признам да кошарка на леду и јесте ствар за чуђење. Сигуран сам да ће се овај спорт развити и привући много играча и гледалаца.

За сада је то, наравно, само претпоставка. Али, немојте се чудити ако већ на Олимпијским играма 1992. године у програм буде увршћен нови спорт ајсбол.

Владимир Стакић

DIK
BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

ШТА
СВЕ
МОЖЕ
ДА СЕ
НАСЛЕДИ

ИЗ ВАМПИРА

ГЛЕДА

ДЕДА

**АКО ЈЕ ВЕРОВАТИ
КАНАДСКОМ БИОХЕМИЧАРУ
ДОЛФИНУ, ВУКОДЛАЦИ СЕ
УЖАСАВАЈУ БЕЛОГ ЛУКА,
ОСЕЋАЈУ ПОТРЕБУ ЗА
ТУЊОМ КРВЉУ И ЖИВЕ
МЕЋУ НАМА!**

симптома порфирије. Тако рецимо свако, па и најмање дете, зна да се вампири појављују искључиво ноћу. Дању се крију у неком буцаку. И управо то је основа од које полази Долфин, али и други научници, кад каже да вампири нису никаква натприродна бића већ људи оболели од порфирије. Јер, једна од карактеристика ове болести је изузетна осетљивост на дневну светлост. Уколико јој се изложи, порфиричари ризикују да им се кожа оспе ранама (у најтежим случајевима долази до отпадања носа и прстију на рукама) и маљама. То је уједно и сасвим прихватљиво објашњење за синоним вампир – вукодлак.

Ни приче о белом луку, ефикасној одбрани од вампира, нису баш без основа. Ова биљка садржи супстанце које погоршавају порфирију што је вероватно још давно примећено чим се вековима свесрдно препоручује у борби против нечастивог. Без основа нису ни приче о томе да су вукодла-

лице му се издужује, поприма нездраву жуту боју а усне повлаче и откривају гингиву. Отуда свакако и они описи очњака које су вампири заривали у грла жртава. Без тих очњака тешко би било замислити иједног Дракулу, сетите се само Лугошија, затим јунака филма „Бал вампира“...

Сазнања до којих је дошао Долфин нису ни сасвим нова ни много оригинална. Било је већ оних који су рекли да за вампирizam постоји научно објашњење, наиме, уочено је да постоји необична сличност између описа вампира и

Слични случајеви у новије време нису забележени једноставно зато што за сваку болест постоји лек па и за порфирију. „Еме“, како се један од њих зове, делује тако што поспешује размену кисеоника у крви и обогаћује беланчевине. Мана му је што је делотворан само код лакших случајева порфирије. Тежи су, за сада, неизлечиви и завршавају се смрћу. Срећом, порфирија је врло ретка болест и погађа једног од 200.000 људи. Кога ће задесити, не бира. Замољен да наведе неку од познатих личности која болује од ње, Долфин је то одбио али је рекао да је енглески краљ Џорџ III био порфиричар. Код њега је болест постојала у лакшој форми тако да је мало ко и могао да је примети. Међутим, како је порфирија наследна болест а појављује се у сваком четвртом или петом колелу, изгледа да од ње пати и принцеза Маргарета. Додуше, у далеко лакшој форми од свог прадеде. Да ли има и доказе за то, биохемичар ништа не каже. У сваком случају тезе које износи узбуркале су духове.

Према Дејвиду Долфину Џорџ III (1738–1820) је патио од порфирије али у блажој форми. Упркос томе, вампирizam га је повремено терао у лудило због кога је на крају морао да се одрекне трона.

ци обожавали да пију људску крв. Порфиричари, тврди Долфин, осећају страховиту потребу за крвљу и у томе нема ничег мистичног. Ствар је у томе што се њихова болест и појављује због недостатка једне врсте пигмента у црвеним крвним зрнцима.

Да би задовољили потребу коју су осећали за тим састојком, оболели су пили крв. А да би до ње дошли, прибегавали су убиствима. Нека од њих забележила је и историја криминалистике.

Један од најпознатијих убица-порфиричара био је Џон Џорџ Хејг, оргуљаш из Јоркшира. На суђењу одржаном 1949. године. Хејг је оптужен за седмоструко убиство које је било тим страшније што је пио крв жртава. Упитан због чега је то чинио, оргуљаш није могао да одговори ништа сем да му се то учинило као „добра идеја“. Лекари вештаци код њега нису констатовали никакво душевно обољење али су га новинари прозвали вампиром.

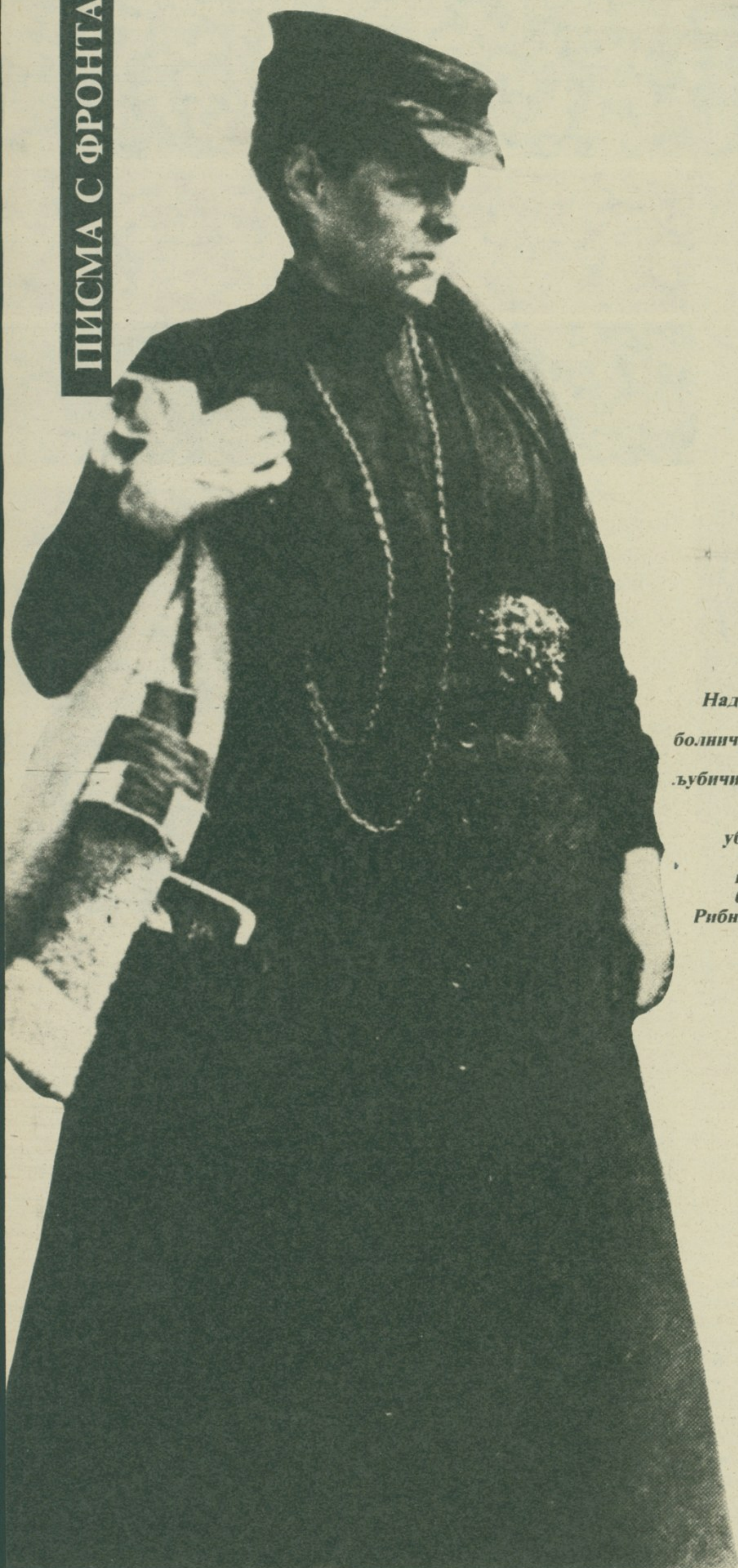
О. Вукадиновић

Вампира има! Они су ту, међу нама, можда чак и у комшилуку. Ове речи нису скинуте са филмског платна или истргнуте са страница неке књиге. Веома озбиљно и, како тврди, одговорно, изговорио их је биохемичар Дејвид Долфин, канадски научник који је дипломирао на Харварду у Енглеској, специјализирао у Америци и био ђак нобеловца Ворда Харда.

Разуме се, кад говори о вампирима Долфин не мисли на оне крвопије и страшила из народних прича и књига већ на људе од крви и меса. Дакле, вампири су сушта реалност а то што јесу постају због ретког наследног обољења – порфирије.

Годинама притајена, преношена с колена на колелу, порфирија се најчешће јавља у пубертету изазвана бурним променама које се тада дешавају у организму. Подлежу јој и одрасли, поготову они са смањеним природним имунитетом. Довољно је да доживе стрес, психички или физички, свеједно.

Мада није болест модерног доба порфирија још није довољно проучена. До сада је описано осам врста. Најтеже последице изазива она коју Долфин назива вампиризмом: болесник слаби,

Надежда
као
болничарка,
са
љубичицама
које
је
убрала
на
гробу
браће
Рибникар.

ЧЕТИРИ ДАНА НИСМО ЛЕГАЛИ НИ ЈЕЛИ...

ВЕЛИКА СЛИКАРКА

НАДЕЖДА
ПЕТРОВИЋ
ОСТАВИЛА ЈЕ
АТЕЉЕ И
ПРИЈАВИЛА СЕ ДА
БУДЕ
ДОБРОВОЉНА
БОЛНИЧАРКА У
СРПСКОЈ ВОЈСЦИ.
ОВО ЈЕ
СВЕДОЧАНСТВО ИЗ
ПРВИХ БОРБЕНИХ
ЛИНИЈА
ИСПИСАНО
ЊЕНОМ РУКОМ,
НА ЛИЦУ МЕСТА,
ИЛИ ИСПРИЧАНО
У ДОМУ
ПЕТРОВИЋА ЗА
ВРЕМЕ КРАТКОГ
ПРЕКИДА ИЗМЕЂУ
БАЛКАНСКИХ И
ПРВОГ СВЕТСКОГ
РАТА. ГОДИНЕ 1915.
И ОНА УМИРЕ НА
РАТИШТУ.

У мају 1912. године сликарка Надежда Петровић пише из Београда пријатељу Ивану Мештровићу: „... бићу свакако у Паризу на јесен, или можда раније, у лето”.

Међутим, велика сликарка, жена која није само у уметности ишла испред

свог времена, више се никада није вратила у Париз, где је излагала с Пикасом и Матисом. Љубав према сликарству, којем дотад посвећује сав свој живот, надјачава Надеждино родољубље. О томе сведоче њена ратна писма.

Србија 18. октобра

1912. године објављује да почиње са војним операцијама против Турске.

И раније је Надежда у тешким околностима свесрдно помагала свој народ. Сада је помоћ отаџбини схватила као свој најважнији циљ. Али, њена борбена природа никако није могла да се помири са радом у позадини: желела је најтеже послове, да буде у првим борбеним редовима, на ратишту, тамо где се гине. Зато се пријављује као добровољна болничарка.

„Ми овде живимо у непрекидном јауку рањеника, студирању рана и преврћању, покличу наше јуначке војске, дочеку и испраћају њиховом на бојно поље, да их отуда рањене призмемо и негујемо“, пише Надежда из Рашке у октобру 1912. на почетку српско-турског рата. „Па ипак, све иде са одушевљењем и задовољством. Сви ми доиста изгледају да су ми браћа и њихови узвици: сестро, сестро! – истински су и чине ме поноситом што сам им у помоћи“.

Ретке и кратке предахе тридесет деветогодишња сликарка и болничарка користи да се јави „њеној деци“, како је, као најстарија, називала сестре и браћу.

Свуда где се кретала војска, за њом је ишла и Надежда. У боју код Ђурђевих Ступова капа јој је изрешетана куршумима.

Али, и њене снаге биле су на измаку. Око ње мртви, рањени и болесни, а она није хтела да допусти да је опхрва умор. „Много сам ти се намучила“, признаје у писму једној пријатељици, „да сам напоследку била изван моје моћи те падох болесна још на положајима. Могло је бити да се више никада не видимо“.

Једног јутра осванула је код куће у Београду и својом појавом уплашила укућане. Ни трага од руменила на њеном једру, пуном лицу. Очи дубоко упале, некада бујна плава коса сада је била проређена и прилепљена за слепоочнице. Покушала је да се осмехне и проговори, али се срушила на прву столицу.

По Београду се брзо прочуло да је Надежда код куће. Долазили су бројни пријатељи и кућа Петровићевих, у Ратарској улици, опет је била пуна, као у добро доба пре ратних страха. Кад би смогла снаге, Надежда је причала:

– Тежи рањеници мање јаучу. Достојанствени су у патњи и смрти. Сећам се Луке Суботића, медицинара, јединца у оца.

Увек видим његове крупне, болне очи зажарене од грознице: „Сестро, спаси ме!“ – као да каже, а ја бих најрадије ту, одмах, место њега умрла кад не знам како да му помогнем...

Чим је стала на ноге и мало ојачала, обукла је своју униформу и кренула на бојиште. Узалуд су је сестре задржавале говорећи да тако слаба неће моћи да издржи нове напоре.

– Рањеници ме моји чекају – рекла је на расстанку. – Не смем их сада напустити. Куд бисмо стигли кад би све жене раз-

„Ми смо овде имали за првих шест дана натчовечанске маршове из Срема чак на Јагодњу планину, а овде четири дана такав надолазак рањеника (око 4000) да ми се крв у мозгу поче усиривати. Борбе су биле ужасне и очајне с наше стране, а очајни отпор Аустријанаца доводио је наше до беснила. Па после шест дана успеха и напредовања преко Рожња, Милутинова гроба, Милатина брда, газећи преко јаруга и увала и стрмина преплављених рањеницима нашим и аустријским, заустави смо се на Јагодњи, на коту

тако да када су нам били донели 20 официра тешко рањених и ја их сместила у великом шатору, бејаш скамењена. А када отпочех да их појим чајем, њихов јаук раздоби ми срце па падох крај једног од њих на колена са чашом чаја у чежњи да га појим, не могући да се савладам, отпочела сам очајно плакати, тако да су ме сиромаси они сами тешили, а један од њих милујући ме руком по рукаву сам се гушио у сузама говорећи ми: „Храбро, госпођице Надежда, даће Бог, истрајаћемо, победићемо, осветиће нас они који тамо остадоше“. Кроз сузе јаукнух: „Господе, зар не видите, изгинусте сви. Боже, што казни овако нашу нацију“.

Љубичице с гроба два див-јунака

„Како смо стигли поподне под Мачков камен, нисмо четири дана ни легали нити могли што јести... Силних познаника овде испратих до вечне куће.

Наш брат Влада сјајно се показао у овим борбама. Његов командант ми га је хвалио рекавши ми: Можете се и ви њиме носити. Рањен је и он лако у леву руку, он ће се свакако после неколико дана вратити у команду. Био је јуначан и храбар, хвале га сви“.*

„Сада прихрањујемо и евакуишемо рањенике и купимо их по јаругама. Рана има ужасних све из дум-дум тако да се згражавамо. Аустријанци међу дум-дум чак и у митраље, а у пушке пола дум-дум, а пола обичних метака, од 8 mm – много крупнијих метака од наших. Ја издржавам умор прилично...“

„Сада сам села после целе ноћи скупљања по разбојишту претеклих некупљених рањеника после јучерашњег страшног крвавог окршаја“, пише Надежда у септембру 1914. године. „Нисам ни хлеба јела, толико је било посла око тога, да сам скоро пала од умора: целе ноћи смо доносили, преврћали; дерала сам и своју болничку кешу и кошуља је дошла на ред... Завоја је понестало, а ране страшне зјапе. Тиче се живота; ту се не обазире ни на шта, само дај, преврцај, заустављај крварење, запуши ране, разлока не, да се кроз сломљена ребра назире срце и плућа, а очи исколачене безумно од бола и страха пред смрћу... „Сестро, дај спаса, умрећу... мајко, мајко...“ и тек се заустави дах, очи стаклене не за-

тварају се, а душа је већ изишла, винула се можда у висину – где сви гледамо када се умире. Ево, ту су ми у чашици љубичице које стигох да освежим у чашици хладне воде; узбрала сам их на гробу браће Рибникара где сам залутала са пољском својом болницом; то су два див-јунака, гробови су им један поред другог. У руци ми је чашица са љубичицама да умирим своје пренапрегнуте живце и да заборавим часак на јауке и лелек самртних мука рањеника. Ено, један већ умире – не могах се савладати да гледам те муке, оставих га болничару – а ја сам му придржавала главу – стално му пада и котрља се на столу – врат му је пресечен до кичме и нема више ослонца – нити је свестан; преврћен је, притегли смо некако али душа не може да искочи... још се држи за живот са оно неколико влакана што се зову вратне жиле – и побегох. Напољу ветар брише, киша ромња, кожа ми се најезила али морам ваздуха, ваздуха...“

Сви беже – она остаје

Санитет за ратну зону при Врховној команди понудио је Надежди да оде у Рим на конгрес болничара и да се тако мало опорави од последица болести и психичког удара. Али, Надежда је без размишљања одбила ову понуду: кренула је у Ваљево из којег је бежао свако ко је био у стању да се креће. Опет су харали колера и тифус...

Војна команда на фронту и позадини издаје 4. априла 1915. године следеће саопштење:

„Са изразом дубоке и искрене туге објављујемо да смо, поред толиких жртава које су пале у борби против епидемије, синоћ у 8 часова поднели на олтар драге отаџбине још једну. Ужасној болести подлегла је Надежда Петровић, академски сликар, наставница женске гимназије, добровољна болничарка Прве резервне ваљевске болнице. Умрла је радећи неуморно на неговању и спасавању наших храбрих бораца још од почетка рата. Објављујући овај редак и светао пример саможртвовања ове племените Српкиње, молимо за саучешће...“

Приредио: Иван Лончар

* Брат Владимир, доброволац у балканским ратовима, погинуо је 20. новембра 1915. при повлачењу српске војске кроз Албанију. Имао је 35 година.

Аутопортрет Надежде Петровић из 1907. године.

мишљале како је тешко бити болничарка.

Храбро, госпођице Надо!

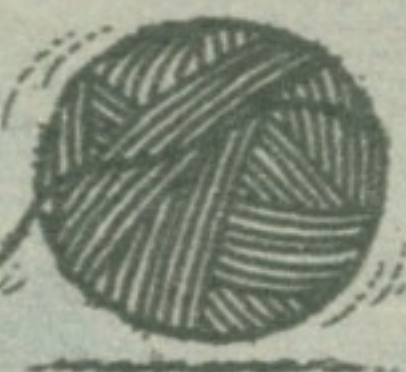
Кратак је био предах између балканских ратова и првог светског рата. А кад је он избио, Надежда се одмах јавља Врховној команди са жељом да опет иде на бојиште. Додељена је пољској болници Дунавске дивизије.

У септембру 1914. о тешкој бици на Мачковом камену, Надежда пише својима:

915. Бранковац, према Мачковом камену.

Борбе вођене на том положају биле су борбе до истребљења. Сви командири чета, команданти батаљона, водници, пет команданата пукова, пет потпуковника и 64 официра изгинуло је и смртно рањено, а војника управо је остало на половини из свију пукова. Има чета које су остале од 450 људи на 120. Рањеника као што рекох, имали смо на 4000 и ја мишљах полудећу од јада и чуда. Имала сам кризу нервну

Живот је истраживање живота

**АЛАН МАР, АГЕНТ
ОСИГУРАВАЈУЋЕГ
ДРУШТВА MONY
ИЗ ЊУЈОРКА, НИЈЕ
ПОВЕРОВАО
У ИЗВЕШТАЈ О
ИЗНЕНАДНОЈ СМРТИ
РОБЕРТА ГРАНБЕРГА.**

ТРИ ЧОВЕКА У ЧАМЦУ, А ЧЕТВРТИ СУМЊА

Човек који изнајмљује чамце на обали Сенди Хук, код Њу Џерзија, сећао се те тројице. Дошли су први, рано ујутру 27. јула 1981. На прамцу је био Џулијен Ферџел, иначе молер по занимању, на средину је сео Салваторе Рињола, ватрогасиш, а за крмом чамца се нашао Роберт Гранберг. Отпловили су негде ка пучини.

Сат касније посада рибарског брода „Дач Герл“ („Холандска девојка“) приметилa је неки чамцац на тридесетак метара од Сенди Хука. Ферџел и Рињола су били сами. Успаничено су махали, очигледно су тражили помоћ.

Само десет минута пре тога, тако су причали углас, Гранберг је хтео да промени место с Рињолом. Затетурало се и пао у воду. Није испливао.

Сместа је обавештена обалска стража. Послали су патролне чамце и хеликоптере. Ни после више сати, од Гранберга није било трага.

Испитати све детаље

Месец дана после тог несрећног случаја, Робертова супруга Џуди Гранберг поднела је захтев осигуравајућем друштву MONY из Њујорка (од још пет осигуравајућих завода већ је добила суму од 500 хиљада долара) да јој се, на име животног осигурања, исплати 110 хиљада долара.

Поступак је био уобичајен: Досије Гранберг преузело је одељење агената који, уколико посумњају у веродостојност неког случаја, преузимају обимну истрагу.

Џуди је примио шеф тог одељења Алан Мар. Објаснио је да јој 110 хиљада долара неће бити испла-

ћено одмах јер све околности око утапања њеног супруга још нису истражене.

Чим је Алан Мар утврдио да је Роберт Гранберг једно време радио као приватни детектив читав случај постао му је сумњив. Још кад је схватио да је Гранберг био осигуран код шест осигуравајућих друштава својим сарадницима је рекао:

– Тврдим вам, тај Гранберг је жив!

Алан Мар је био упоран. Док не испита све околности, неће дозволити да се Робертовој супрузи исплати 110 хиљада долара.

Прво је кренуо од сведока. Предложио је Џулијену Ферџелу и Салватореу Рињоли да их испита уз помоћ детектора лажи. Обојица су одбили.

Затим је наложио агенту Полу Берду да се позабави тим случајем.

Пол Берд је открио Гранбергову пређашњу адресу. Робертови бивши суседи у Бруклину открили су Берду да је Гранберг већ једном био ожењен.

Даље, Берд је из формулара којим Гранберг пријављује своју детективску канцеларију узео Робертове фотографије.

Требало је пронаћи и Гранбергову прву жену. Пол Берд је из цркве у којој се венчала с Робертом добио њену адресу на којој, наравно, више није становала. Од једног места боравка до другог и за три недеље Берд је коначно закуцао на Линдина врата.

Линда му је рекла да Роберта није видела већ 15 година. Ипак, од ње је нешто корисно дознао. Када се венчао с Џуди, још увек је био с Линдом у браку.

Ако једном може да слаже, зашто не би и други пут и то у случају кад му та лаж доноси 600 хиљада долара!

На последњој адреси Гранбергових, на Стетн Ајленду суседи Берду нису открили ништа занимљиво. Сећали су се Роберта, Џуди и њихово двоје деце. Роберт Гранберг, изразито крупан човек, од када је престао да ради данима је седео на трему испред своје куће.

Брат из Пуерто Рика

Требало је открити где се Џуди Гранберг преселила. Берд је то успео да дозна преко регистрације кола. Под именом Џуди Брент (њено девојачко презиме) она је регистровала кола са адресом у Корнволу у држави Њујорк.

Пол Берд је данима мотрио на кућу. Или је седео у колима или је, обучен у тренерку, изигравао цигара и трчкарао у близини. Није приметио да се, осим Џуди и деце, било ко појављује.

Онда се, 16. јуна 1982. пред вратима зауставио велики камион намењен селидбама. Од возача Берд је сазнао да се породица сели у место Сан Антонио у Тексасу.

Берд је у друштву Алана Мара одлетео у Сан Антонио. Недељу дана су мотрили на кућу Џуди Брент и нису приметили да се Роберт Гранберг појављивао.

Време је одмицало а Мар није имао баш ниједан опипљив доказ да је Роберт Гранберг жив. Прибегао је лукавству. Поново је позвао Џуди у нади да ће му она можда открити неки нови детаљ.

Џуди се држала претходне изјаве али се у једном тренутку изрекла и открила да Робертов брат Ричард живи у Пуерто Рику.

Мар и Берд су сели у авион и упутили се у потрагу за Ричардом Гранбергом. На датој адреси нашли су Нину, Ричардову супругу.

– Знам зашто сте дошли – одмах им је на вратима рекла. – Због Роберта Гранберга.

Сасвим искрено испричала им је да је у априлу 1981. Роберт дошао у Пуерто Рико и наговарао Ричарда да му помогне да исценирају несрећни случај давлeња. Ричард је одбио. Следеће године Ричард је умро у њујоршкој болници после безуспешног лечења од рака. Тада се појавила Џуди и покушала да убеди Нину да свог мужа сахрани под лажним именом. Нина на то, опет, није пристала.

Мозаик се, после две године упорног трагања, полако склапао. Било је сасвим извесно да је Роберт Гранберг жив. Требало је још открити где је.

Проспи воду – дај знак

До разрешења случаја Гранберг дошло је потпуно ненадано. Када је током августа 1983. Мар, заједно с Бердом путовао послом у Корнвол (где је Џуди, пре пресељења у Сан Антонио, живела с децом), зауставио се код неког мотела. По Џудином тврђењу у том мотелу је она радила извесно време.

На паркингу су приметили „форд гранаду“ с регистрацијом државе Вајоминг. Сетили су се да је Гранберг имао та кола пре „смрти“ а присетили су се и Џудиног брата који је живео у Вајомингу.

Када су рецепционеру показали Гранбергове фотографије, он им је рекао да познаје тог човека и да се он зове Скот Најштат (име Џудиног брата). У том мотелу састајао се с неком женом већ читаву годину дана.

Обавестили су полицију и следећих неколико дана мотрили да ли ће се такозвани Скот Најштат појавити. Није га било читавих десет дана. Једанаестог дана се појавио у својој „форд гранадџи“. На њега су мотрили Мар и Берд из собе. Кад су га угледали, по договору с полицијом, просули су с балкона чашу воде. На овај знак полицајци су му, кад је излазио с паркинга, препречили пут.

Полицајац му се обратио:

– Ви сте Роберт Гранберг?

– На жалост, ја сам.

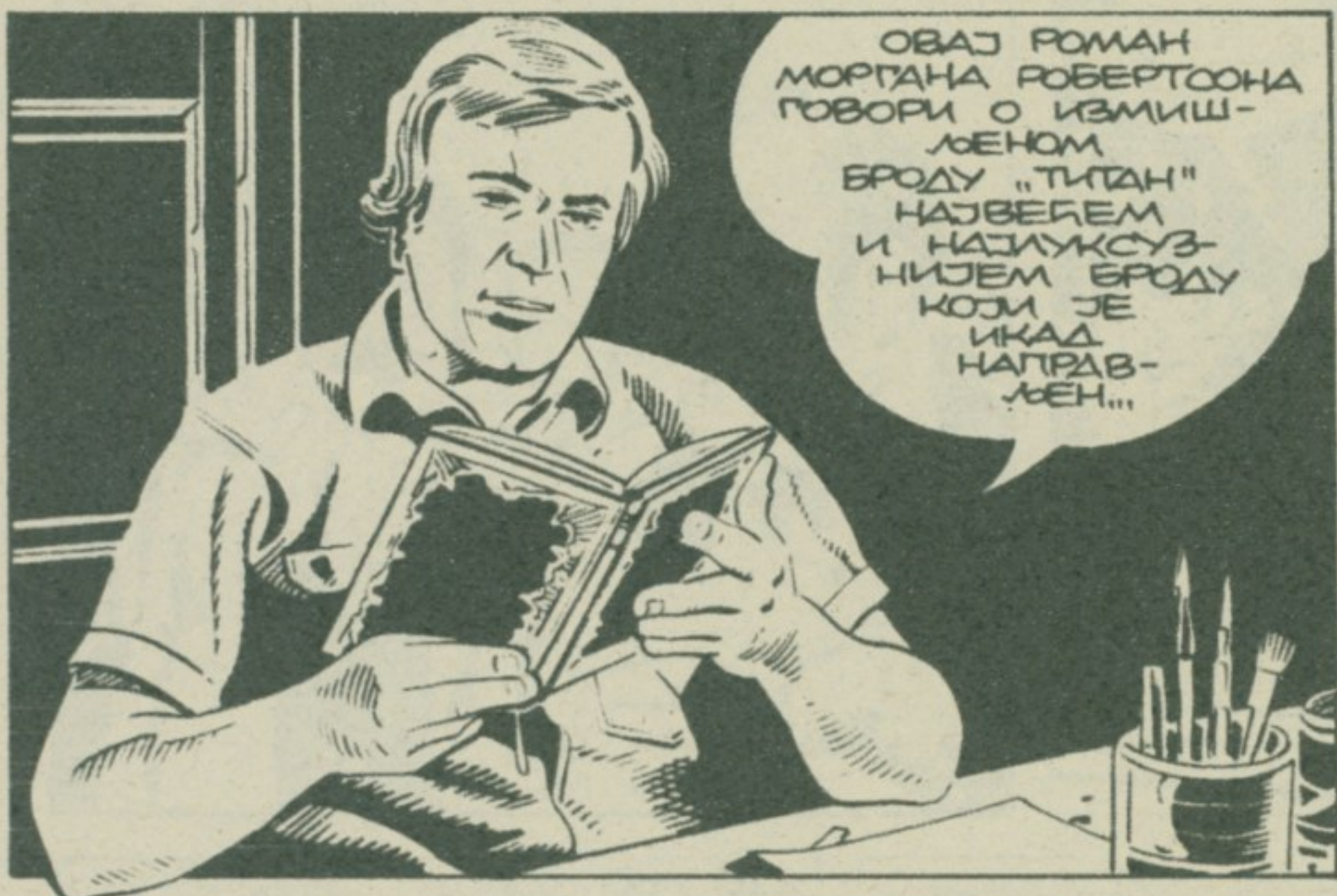
Осуђени су и он и његова супруга. За саучесништво на суд су изашли и Џулијен Ферџел и Салваторе Рињола.

В. Софреновић

Илустровао Брана Јовановић

НЕВЕРОВАТНЕ
ИСТИНЕ
АУТОРИ: ЗЕКИРА И АХМЕТ
МУМИНОВИЋ

КАТАСТРОФА ТИТАНИКА

"...А који је на свом првом путовању
од Саутемптона до Њујорка налетео
на ледену сапту у северном Атланти-
ку..."

"...И потону уз велике људске жртве јер није
било довољно чамца за спасавање..."

НЕВЕРЕВАТНО! РОМАН ЈЕ НАПИСАН
1898. ГОДИНЕ, ЧЕТРНАЕСТ ГОДИНА
ПРЕ КАТАСТРОФЕ "ТИТАНИКА"...

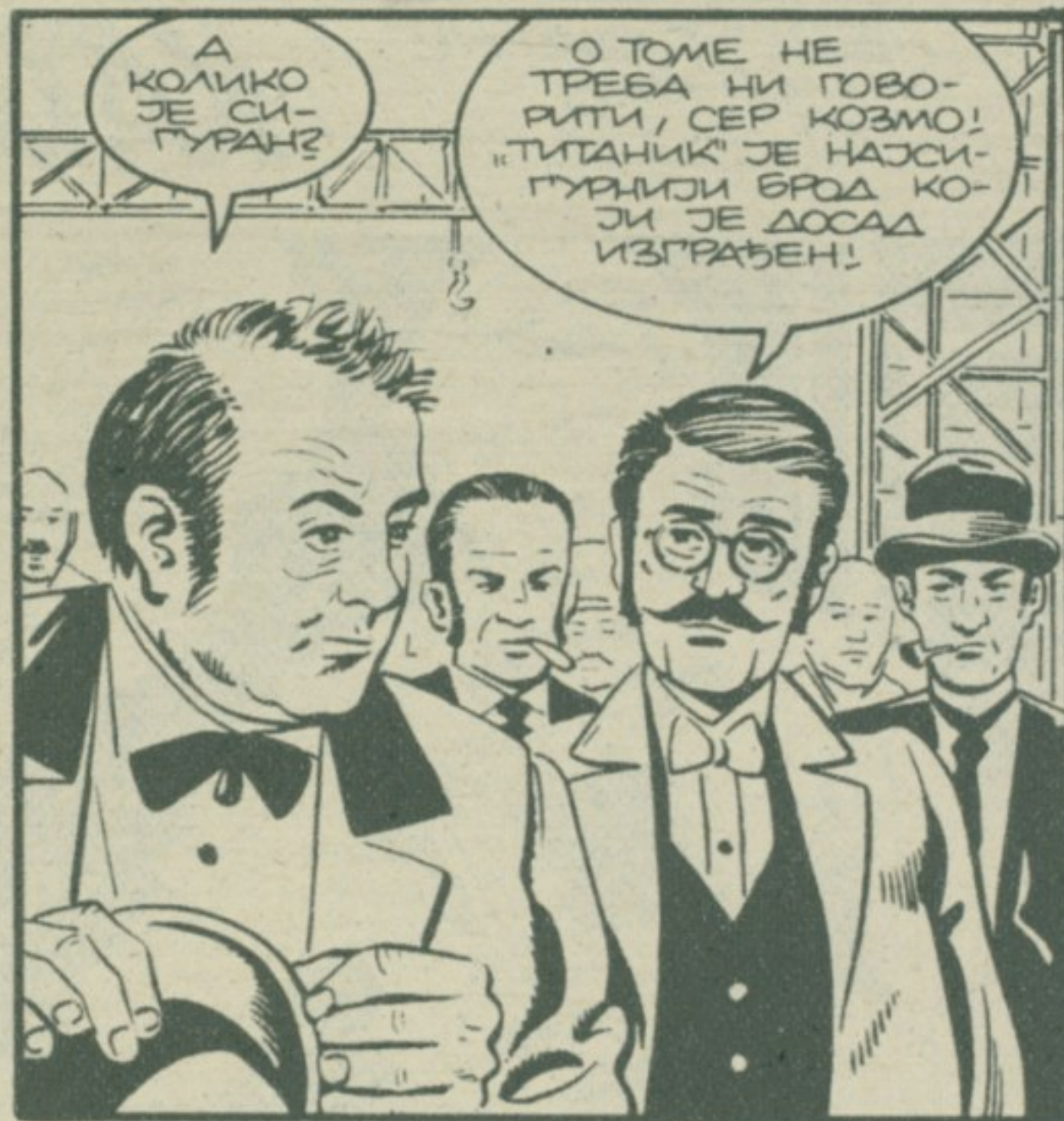
МАРТА 1912. ГОДИНЕ У БРОДОГРАДИЛИШТУ У САУТЕМПТОНУ...

ЗАИСТА
ДЕЛУЈЕ
ИМПОЗАНТ
НО!

ТО ЈЕ
НАЈВЕЋИ И
НАЈЛУКСУЗНИ-
ЈИ БРОД КОЈИ
ЈЕ ИКАД
САГРАЂЕН!

ДУЉАЧ
ЈЕ ТРИ
СТОТИНЕ
МЕТАРА!

А
КОЛИКО
ЈЕ СИ-
ГУРАН?

О ТОМЕ НЕ
ТРЕБА НИ ГОВО-
РИТИ, СЕР КОЗМО!
„ТИТАНИК“ ЈЕ НАЈСИ-
ГУРНИЈИ БРОД КО-
ЈИ ЈЕ ДОСАД
ИЗГРАЂЕН!

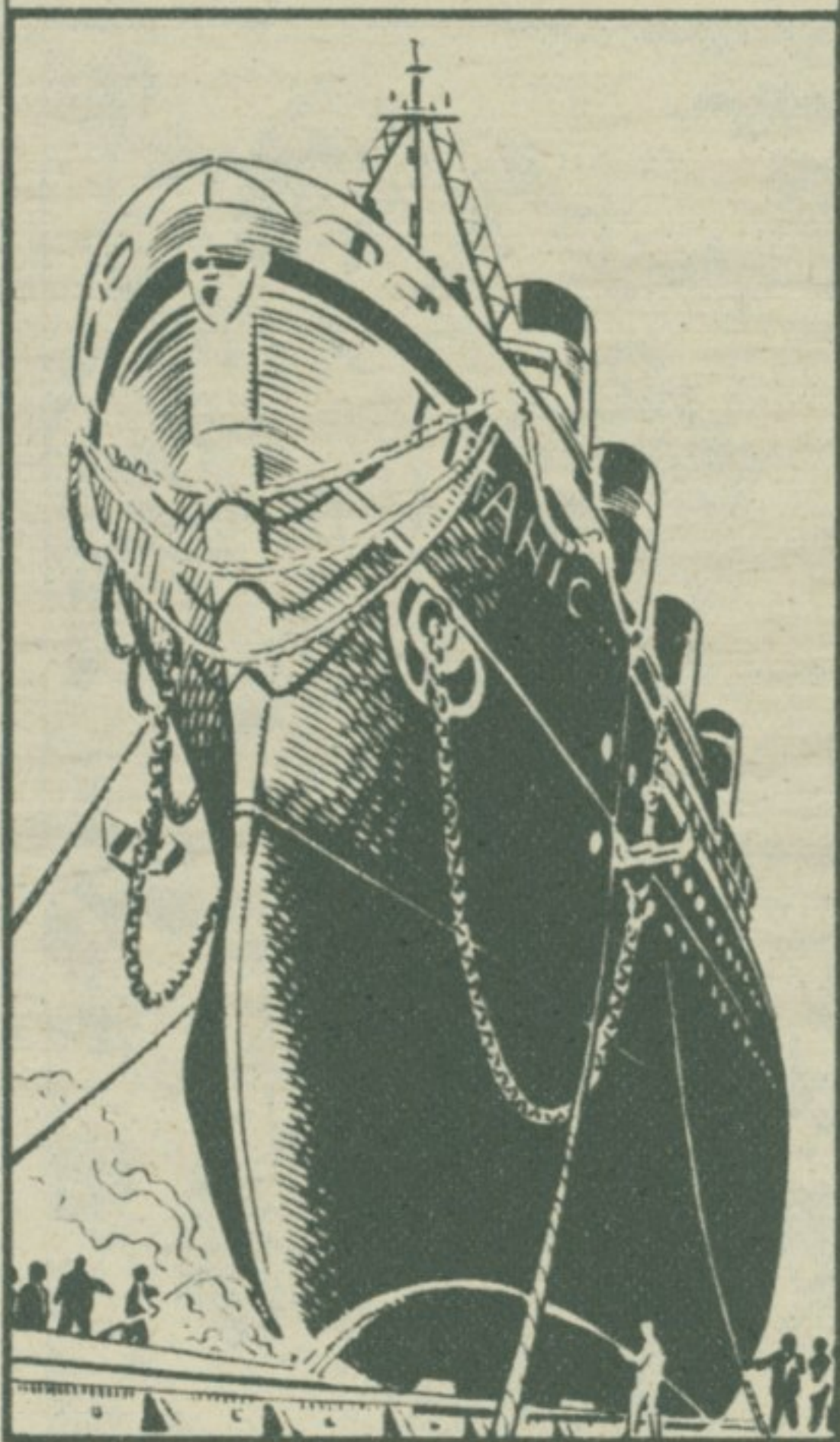
ИМА
ДВОСТРУКО
ДНО И 16
СИГУРНОСТИХ
КОМОРА! ШТА
ДА ВАМ
ДАЈЕ ПРИЧАМ,
ТО ЈЕ РЕМЕК
-ДЕЛО
МОДЕРНЕ
ТЕХНИКЕ!

КОМПАНИ-
ЈА „ВАЗАТ
СТАР ЛАЈН“
СА ОВАК-
ВИМ БРОД-
ОВИМА БИЋЕ
БЕЗ КОН-
КУРЕНЦИ-
ЈЕ У СВЕ-
ТУ У ПО-
МОРСКОМ
ПУТНИЧ-
КОМ САОБРА-
ЋАЈУ!

АЛИ, ПРИ САМОМ ПОРИНУТАЈУ ДО-
ДОГЛАДИ СЕ НЕЗГОДА КОЈА
СЕ НА СРЕЋУ ДОБРО
ЗАВРШИЛА...

КАД ЈЕ ГРАДСИЈА ОД 46.329
ТОНА КРЕНУЛА НИЗ НАВОЗ
ПРЕМА МОРУ...

ХЕЈ,
ГАЗИ!
ПУЦАЈУ
КОНОП-
ЦИ!

УДА-
РИЋЕ
У НЕКИ
ДРУГИ
БРОД!

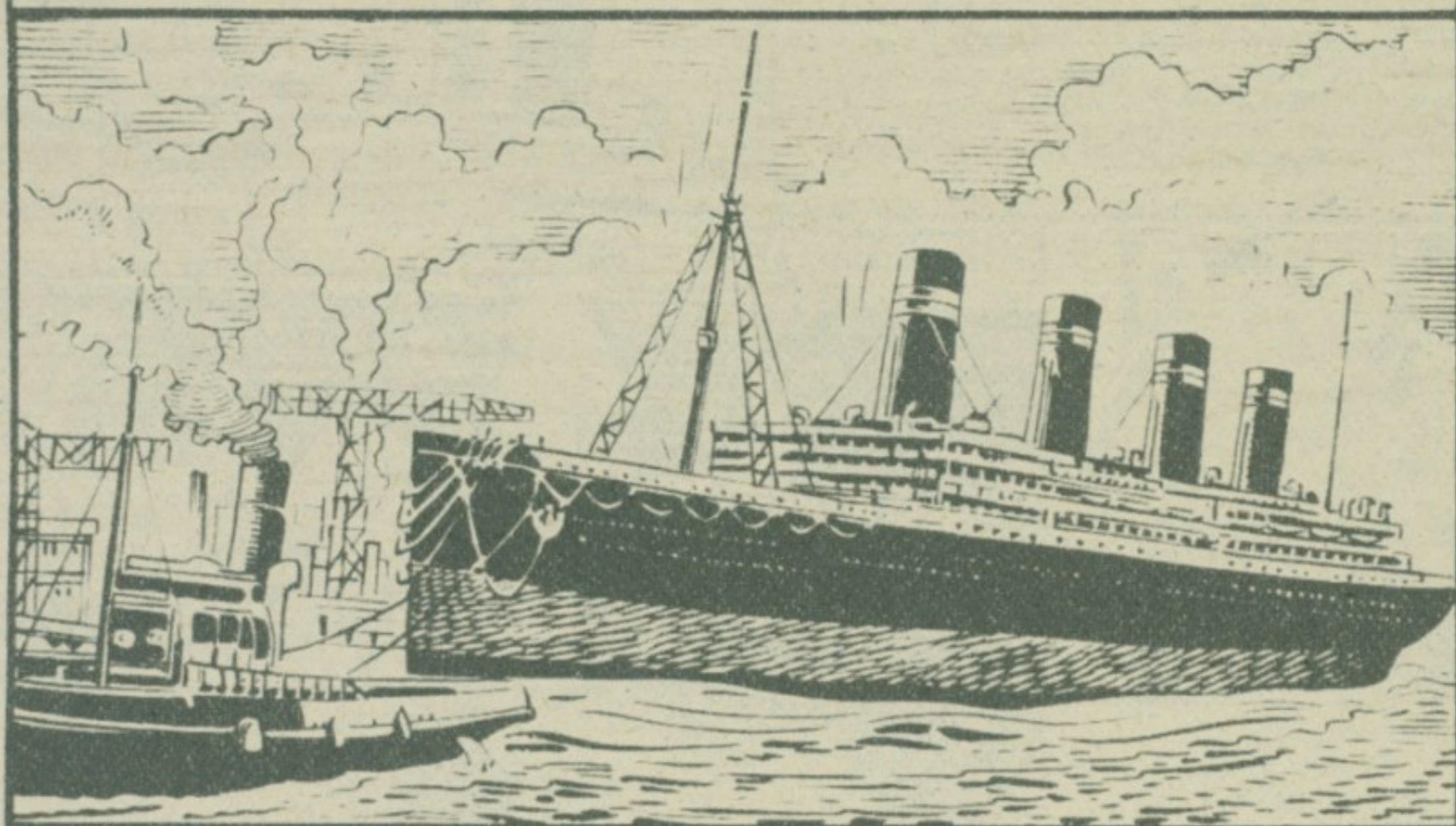
„ТИТАНИК“ ЈЕ СУВИШЕ БРЗО
КЛИЗНУО У ВОДУ, ВЕОМА БЛИЗУ ДВА
БРОДА КОЈА СУ БИЛИ УСАДРЕНА У БРОД-
ГРАДИЛИШТУ...

ЗА
ДЛАКУ ЈЕ
ИЗБЕГАО
СУДАР!

Mum's
2 cnc

КАДА СЕ ОГРОМНИ БРОД КОНАЧНО НАШАО У МОРУ
МОРУ СВИ СУ ОДАХНУЛИ...

ГОСПОДИ-
НЕ КАПЕТА-
НЕ, БРОД ЈЕ
УСПЕШНО ПОРИ-
НУТ! НА СВУ
СРЕЋУ, ПРОШЛО
ЈЕ БЕЗ НЕ-
ЗГОДЕ!

НЕКА
МУ ЈЕ
СА СРЕ-
ЋОМ!

ДЕСЕТОГ АПРИЛА 1912.
ГОДИНЕ "ТИТАНИК" ЈЕ БИО
СПРЕМАН ЗА СВОЈЕ ПРВО
ПУТОВАЊЕ ОД САУТЕМП-
ТОНА, У ЕНГЛЕСКОЈ, ДО
ЊУЈОРКА У АМЕРИЦИ...

НА БРОД СУ СЕ УКРЦАЛА 2.224 ПУТНИКА. МЕЂУ
ЊИМА ЈЕ БИЛО МНОГО МИЛИОНЕРА, ЧЛАНОВА
БРИТАНСКОГ И АМЕРИЧКОГ ПОМОРСКОГ ДРУШТ-
ВА... СВИ СУ ОНИ КРЕНУЛИ НА ЈЕДНОНЕДЕЉНО ПУ-
ТОВАЊЕ ЗА ЊУЈОРК...

ВИ
СТЕ
КОНСТРУКТОР?
ЧЕСТИТАМ,
ГОСПОДИНЕ
ЕНДРЈУС, ЗАИСТ-
ТА ДИВАН
БРОД!

ХВАЛА,
СЕР!

ЖЕЛИМ ВАМ УГОДНО И СРЕЊНО ПУТОВАЊЕ
"ТИТАНИКОМ", НАЈВЕЉИМ, НАЈЛУКСУЗНИЈИМ И
НАЈСИГУРНИЈИМ БРОДОМ НА СВЕТУ!

САСВИМ ДОЛЕ, НА НАЈНИЖИМ ПАЛУБА-
МА, ЗА КОЈЕ ОНИ ИЗ ПРВЕ КЛАСЕ НИ-
СУ НИ ЗНАЛИ ДА ПОСТОЈЕ, СТОТИНЕ
ИСЕЛЕНИКА КРЕНУЛО ЈЕ ПРЕКО АТ-
ЛАНТИКА У СУСРЕТ НОВОМ ЖИВО-
ТУ У НОВОЈ ЗЕМЉИ... МЕЂУ њИМА
ЈЕ БИЛО И ТРИДЕСЕТ ЈУГО-
СЛОВЕНА...

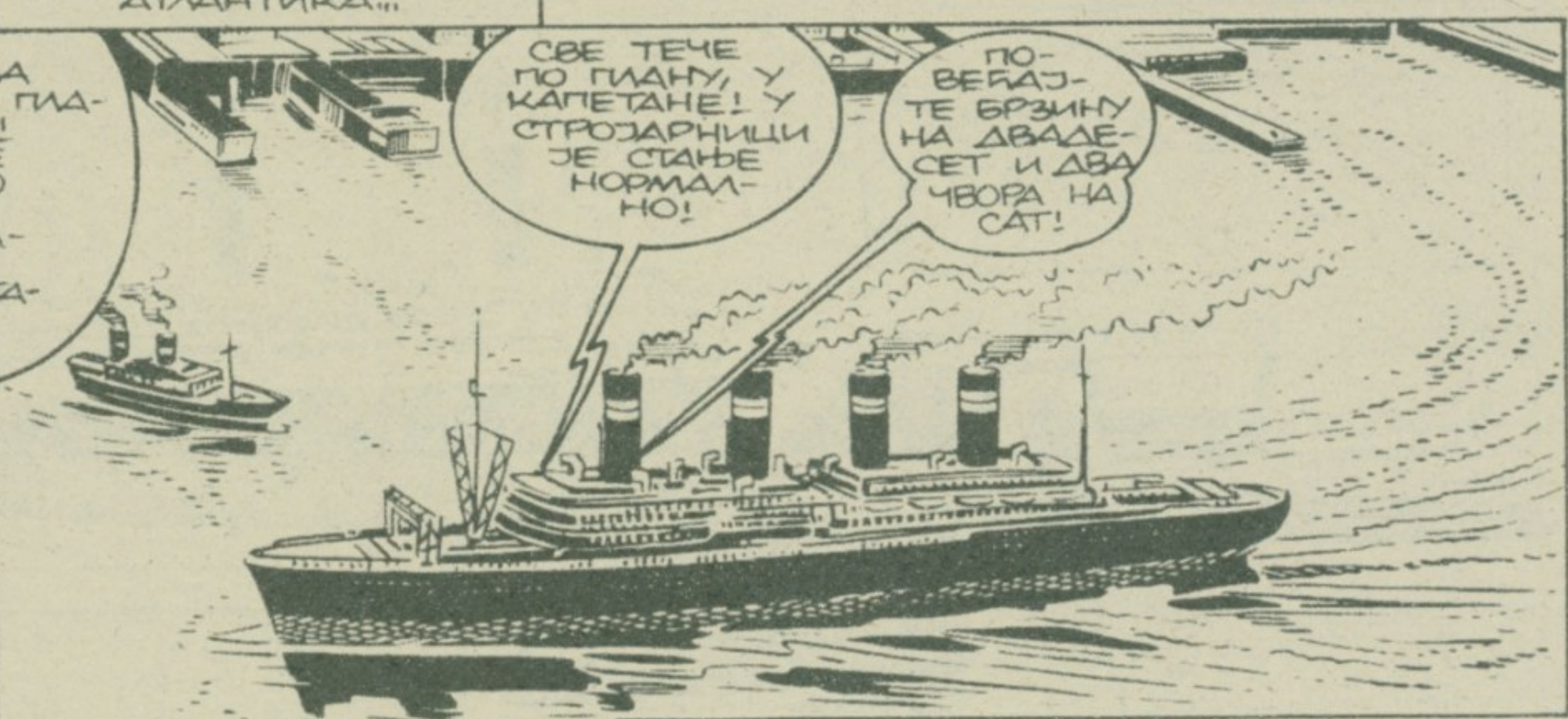
СРЕБРАН ПУТ!

ПРВИ ДАН ПЛОВИДАВЕ
ПРОТЕКАО ЈЕ МИРНО...

ИЗ ИРСKE ЛУКЕ "ТИТА-
НИК" ЈЕ У УТОРАК 11.
АПРИЛА ПРЕДВЕЧЕ ЗА-
ПЛОВИО ПРЕКО
АТЛАНТИКА...

ИМА-
МО ОВЕ
ШАНСЕ ДА
ОСВОЈИМО ПА-
БУ ТРАКУ*!
ЗАТО СЕ
НЕГЕМО
ДУГО
ЗАДРЖА-
ВАТИ У
КВИНСТА-
УНУ*...

СВЕ ТЕЧЕ
ПО ПЛАЊУ, У
КАПЕТАНЕ! У
СТРОЈАРНИЦИ
ЈЕ СТАЊЕ
НОРМАЛ-
НО!

ПО-
БЕРАЈ-
ТЕ БРЗИНУ
НА ДВАДЕ-
СЕТ И ДВА
ЧАСА НА
САТ!

* ПРИЗНАЊЕ ПУТНИЧКОМ
БРОДУ КОЈИ ЗА НАЈКРА-
ЋЕ ВРЕМЕ ПРЕБЕ ПРЕКО
АТЛАНТИКА.
* КВИНСТАУН - ДАНАШЊИ
КОБ У ИРСКОЈ.

У ЛУКСУЗНИМ САЛОНИМА И РЕСТОРАНИМА БОГАТИ
ПУТНИЦИ СУ СЕ НА ВЕЛИКО ЗАБАВЉАЛИ...

ИЗВРШНА ТИ ЈЕ ИДЕ-
ЈА, ДРАГА, ДА ОВАКО
ПРОВЕДЕМО БРАЧ-
НО ПУТОВАЊЕ!

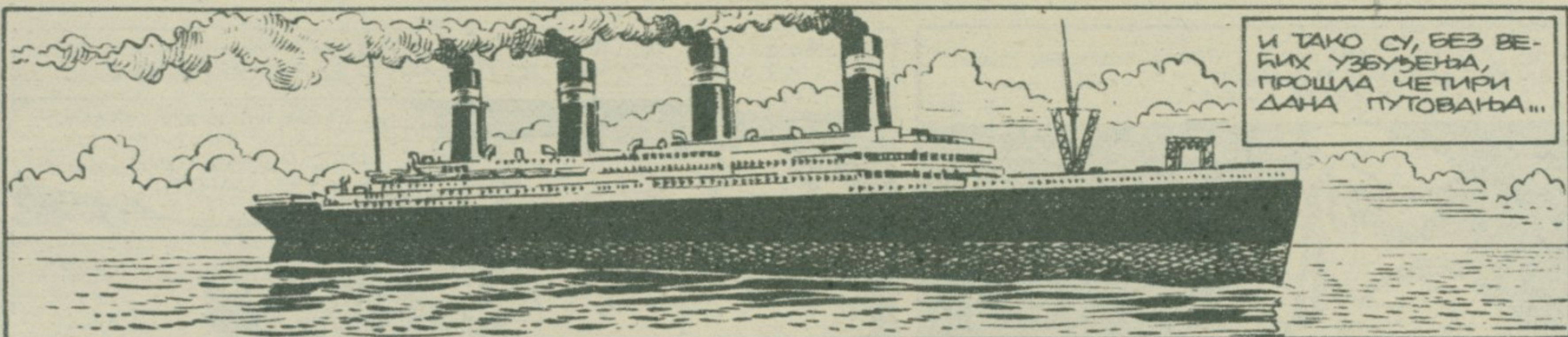

МЕЂУ ПУТНИЦИМА ТРЕЋЕ КЛАСЕ...

ЈА
КРЕНУ
ТРБУ-
ХОМ ЗА
КРУХОМ!

ЗАР У
ТИМ ГОДИ-
НАМА, ЗЕМ-
ЉАЧЕ? АЛИ,
НЕКА, ИМА
НАС ЈОШ!

Мумија
и бив

И ТАКО СУ, БЕЗ ВЕ-
ЛИХ УЗБУДЕНА,
ПРОШЛА ЧЕТИРИ
ДАНА ПУТОВАЊА...

ТЕМПЕРАТУРА
ВОДЕ И ВАЗДУХА
СЕ НАГЛО
СПУСТИЛА!

ДА СМАЊИ-
МО БРЗИНУ,
КАПЕТА-
НЕ?

НЕМА
ПОТРЕБЕ!
ОКЕАН ЈЕ МИ-
РАН КАО ПОД-
ЗЕМНО ЈЕЗЕРО...
ОБОРИЋЕМО
РЕКОРД У
БРЗИНИ!

РАДИОТЕЛЕГРАФИСТИ НА „ТИТА-
НИКУ“ СУ ИМАЛИ ГИМЕ РИМЕ ПОСЛА...

БАШ СУ ДОСАДНИ ОВИ ИЗ ПРВЕ
КЛАСЕ! ОД ЊИХОВИХ ПОЗДРАВА
И ЧЕСТИТКИ КОЈЕ
ШАЉУ КУБАМА,
НИ ДА
ТРЕП-
НЕШ!

ХЕЈ,
ПОГЛЕДАЈ
ОВУ ПО-
РУКУ!

ЈАВЉАЈУ О КРЕТА-
ЊУ ЛЕДЕНИХ САНТИ!
МОРАМО О ТОМЕ
ОБАВЕСТИТИ КА-
ПЕТАНА ЕДВАРДА
СМИТА!

МЕЂУТИМ, ПРВУ РАДИО-
ПОРУКУ О
ЛЕДЕНИМ
САНТАМА,
КАПЕТАН СМИТ
ЈЕ ПРИМИО БЕЗ
ВЕЛИКОГ УЗБУДЕ-
ЊА...

УПОЗОРЕЊЕ
СВИМ БРОДО-
ВИМА... СТОП...
ОПАСНОСТ ОД
ЛЕДЕНИХ
САНТИ...
СТОП...

КАПЕТАНЕ,
СА „БАЛТИКА“
ЈАВЉАЈУ О КРЕ-
ТАЊУ ЛЕДЕНИХ
САНТИ!

ДА
БЕЈ САМ
ПРИМИО
ЈЕДНУ ПОРУКУ!
ПОЈАЧАЈ-
ТЕ ОСМАТ-
РАЊЕ!

БРЗИНА
ОСТАЈЕ
ИСТА! ДВА-
ДЕСЕТ ДВА
ЧВОРА НА
САТ!

Мумин
5 брис

КАД ЈЕ ПАО МРАК, КАПЕТАН ЕДВАРД СМИТ
ЈЕ ПОСТАВИО СТРАЖАРЕ ДА ПАЗИ НА
ПОЈАВУ ЛЕДА...

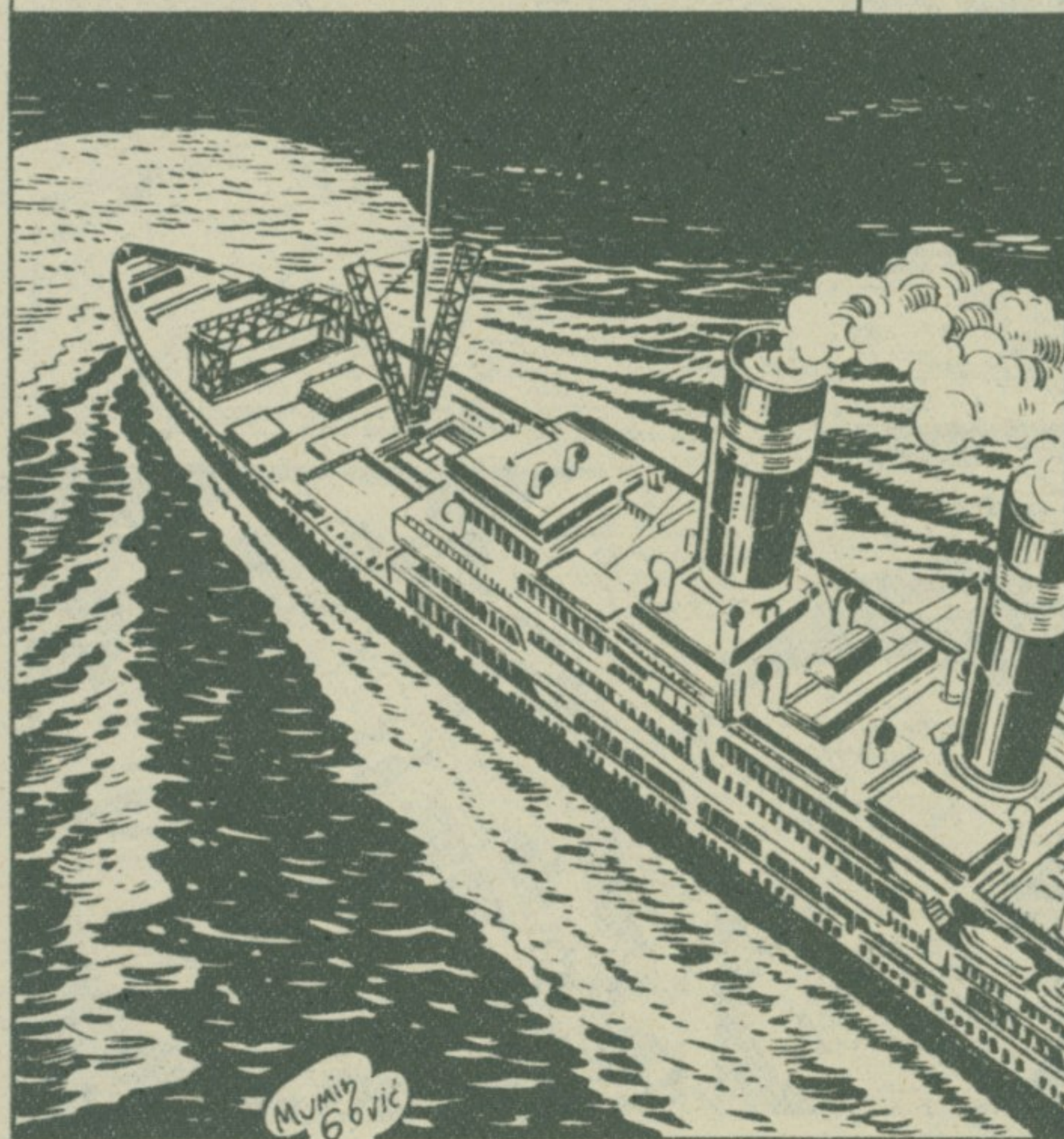

ДА ЛИ ЈЕ ТА ПОСЛЕДЊА ПОРУКА СТИГЛА
ДО КОМАНДНОГ МОСТА, У РУКЕ КАПЕТАНА
СМИТА, ИЛИ СУ ЈЕ ТЕЛЕГРАФИСТИ ПРО-
СТО ЗАТУРИЛИ, ОСТАЈЕ ВЕЧНА
ТАЈНА...

ДОСТА ВИШЕ
СТИМ ПОЗДРА-
ВИМА И ЧЕСТИТ-
КАМА, ЧОВЕЧЕ,
ИМАМО ВАЖНИ-
ЈЕГ ПОСЛА!

"ТИТАНИК" ЈЕ ГЛОВИО ГИНОМ БРЗИНОМ.
ПО ЛЕДЕНОЈ ВОДИ БЛЕШТАО ЈЕ ОДСЈАЈ
ЊЕГОВИХ РАСКОШНИХ СВЕТИЛКИ...

Mumin
6ovic

У ДВАДЕСЕТ ЈЕДАН САТ И ЧЕТРДЕСЕТ МИНУТА СА БРО-
ДА "МЕСАБЕ" ПОСЛАНА ЈЕ ПОРУКА О ВЕЛИКОЈ ЛЕДЕНОЈ
САНТИ...

НА "ТИТАНИКУ" СУ ПРИМИ-
ЛИ НАШУ ПОРУКУ О
КРЕТАЊУ ВЕЛИКЕ ЛЕДЕ-
НЕ САНТЕ!

ПОРУКА СА "МЕСАБЕ" БИЛА ЈЕ ПОСЛЕДЊЕ УПОЗОРЕЊЕ
КОЈЕ ЈЕ МОГАО ДА СПРЕЧИ КАТАСТРОФУ...

ДА!
ДА! ПРЕ-
НЕГУ МУ
ПОРУКУ!

САНТА
ИСПРЕД
НАС!

НЕШТО
ПРЕД
ПОНОМ, ТАЧ-
НО У 23 СА-
ТА И 40 МИ-
НУТА, ОСМАТ-
РАН
ФРЕДЕРИ
ОЛИНТ
ИСПРЕД
САМОГ
ПРАМЦА
ПРИМЕТИО
ЈЕ ЛЕДЕ-
НИ БРЕГ!

СКРЕНИ-
ТЕ УДЕС-
НО! УДА-
РИТЕ!

БРОД ЈЕ НАПОСЛЕДКЕ СКРЕНУО...

МЕЂУТИМ, БИЛО ЈЕ ПРЕКАСНО... ОШТРА
ЛЕДЕНА ИВИЦА ПОД ВОДОМ ЗАРИЛА
СЕ У БРОДСКИ ТРУП И НАПРАВИЛА ДВА
ДЕСЕТ МЕТАРА ДУЖАК РЕЗ...

СКРЕТАЊЕ ЈЕ БИЛО КОСНО ЗА СУДБИ-
НУ "ТИТАНИКА"... ДА ЈЕ ПРОДУЖИО НЕ
МЕНЈАЈУЋИ ПРАВАЦ И ДА ЈЕ ПРАМ-
ЦЕМ УДАРИО У САНТУ ВЕРОВАТНО
БИ СЕ СВЕ ЗАВРШИЛО С НЕЗНАТНИМ
ОШТЕЋЕЊЕМ...

БРАВО! ЗА МАЛО СТЕ ИЗБЕГ-
ЛИ ДИРЕКТАН
СУДАР!

УПО-
ЗОРЕЊЕ
ЈЕ СТИГЛО
У ПОСЛЕД-
ЊИ
ЧАС!

Милин
7ovic

КАПЕТАНЕ! ИЗВЕШТАЈ ИЗ КОТЛАРНИ-
ЦЕ - ВОДА ПРОДИРЕ У БРОД!

ЗАУСТАВИТЕ
МАШИНЕ!
ЗАТВОРИТЕ СВА
ХЕРМЕТИЧКА
ВРАТА!

У ПУТНИЧКИМ КАБИНАМА, ОНИ КОЈИ СУ ЈОШ БИЛИ ВУДНИ, ОСЕТИЛИ СУ СЛАБИЈИ УДАР...

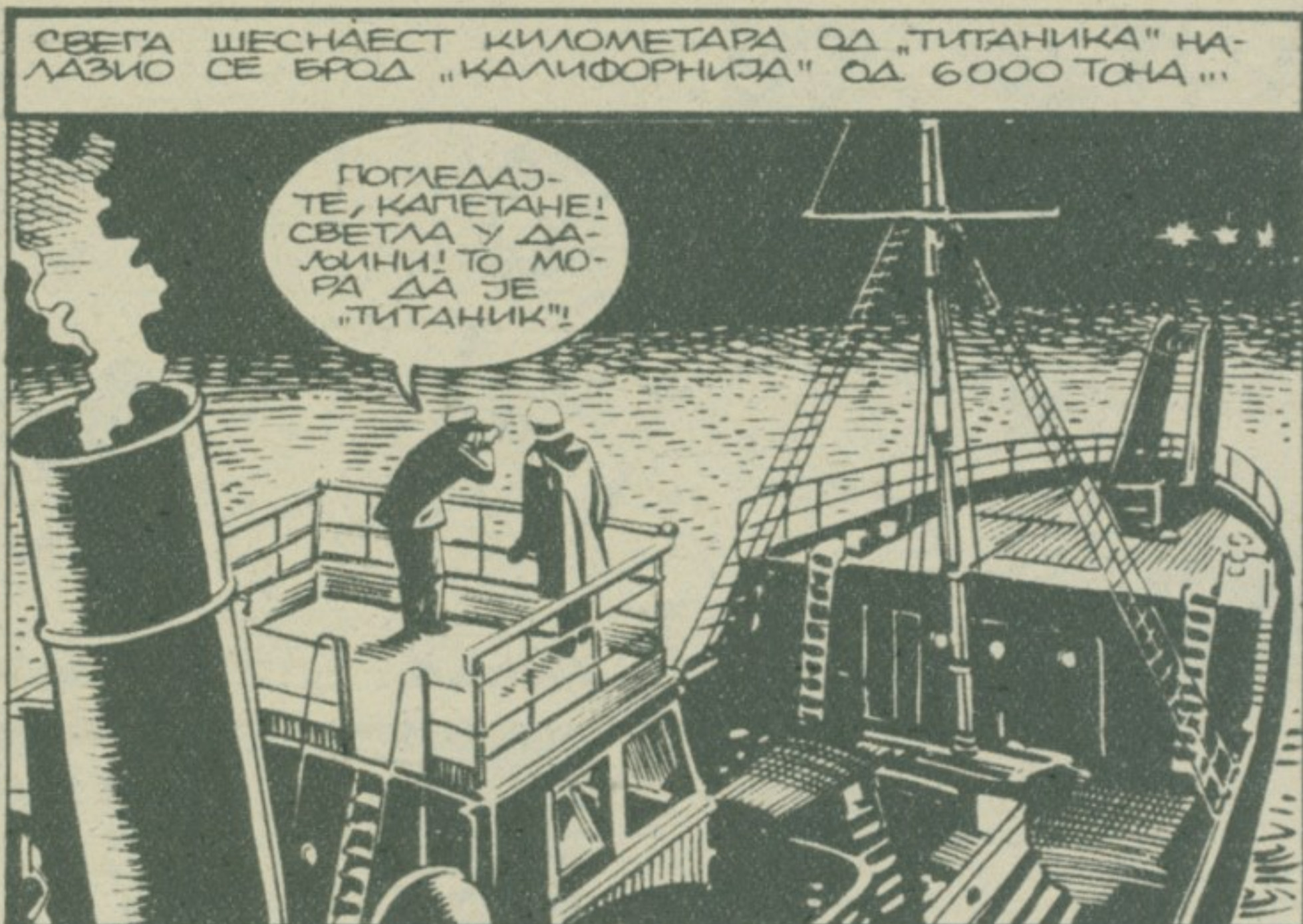
ГОРЕ, НА ПАЛУБИ, УПРКОС ЈАКОЈ ХЛАДНОБИ, НЕКИ ПУТНИЦИ СУ СЕ ДОБАЦИВАЛИ ПАРЧИЊИМА ЛЕДА КОЈИ СУ СЕ ОДЛОМИЛИ ОД САНТЕ...

ЛЕДЕНИ БРЕГ
ЈЕ УДАРИО
У НАШ БРОД!
ШАЈТЕ
ПОЗИВ
ЗА ПОМОГ!

СВЕГА ШЕСНАЕСТ КИЛОМЕТАРА ОД "ТИТАНИКА" НА-
ЛАЗИО СЕ БРОД "КАЛИФОРНИЈА" ОД 6000 ТОНА

ПОГЛЕДАЈ-
ТЕ, КАПЕТАНЕ!
СВЕТЛА У ДА-
ЉИНИ! ТО МО-
РА ДА ЈЕ
"ТИТАНИК"!

ИЗГЛЕДА И ОНИ СУ СЕ ЗАУСТАВИЛИ,
КАО И МИ, ЗБОГ ОПАСНОСТИ ОД ЛЕ-
ДЕНИХ САНТИ!

ПО-
КУШАЈТЕ
ДА СТУПИ-
ТЕ У КОН-
ТАКТ С
ЊИМА!

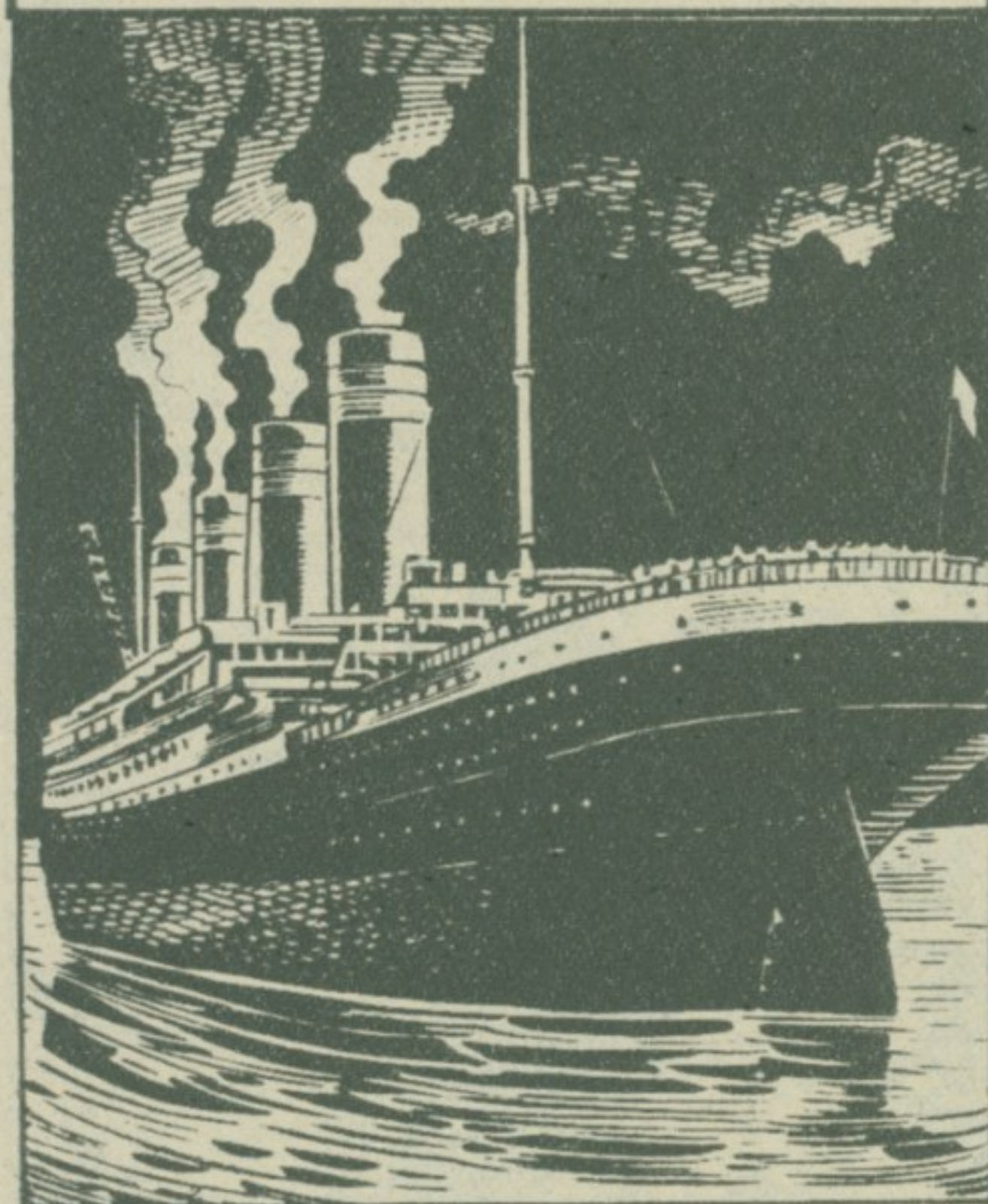
РАДИО-
ТЕЛЕГРА-
ФИСТА
НИЈЕ
ТУ

НЕМА
ПОСЛА ПА
ЈЕ ИСКАЧАО
РАДИО-СТАНИ-
ЦУ И ОТИЦАО
НА СПАВА-
ЊЕ!

ПОКУ-
ШАЈТЕ ДА
СВЕТЛОСНИМ
СИГНАЛИМА
СТУПИТЕ У
ВЕЗУ С "ТИ-
ТАНИКОМ"!

АЛИ, НА "ТИТАНИКУ" СУ СВИ
БИЛИ ЗАКУПУЉЕНИ ОНИМ ШТО
ИХ ЈЕ СНАШЛО, ПА НИКО НИЈЕ
ПРИМЕТИО СВЕТЛОСНИ СИГНАЛ
СА "КАЛИФОРНИЈЕ"...

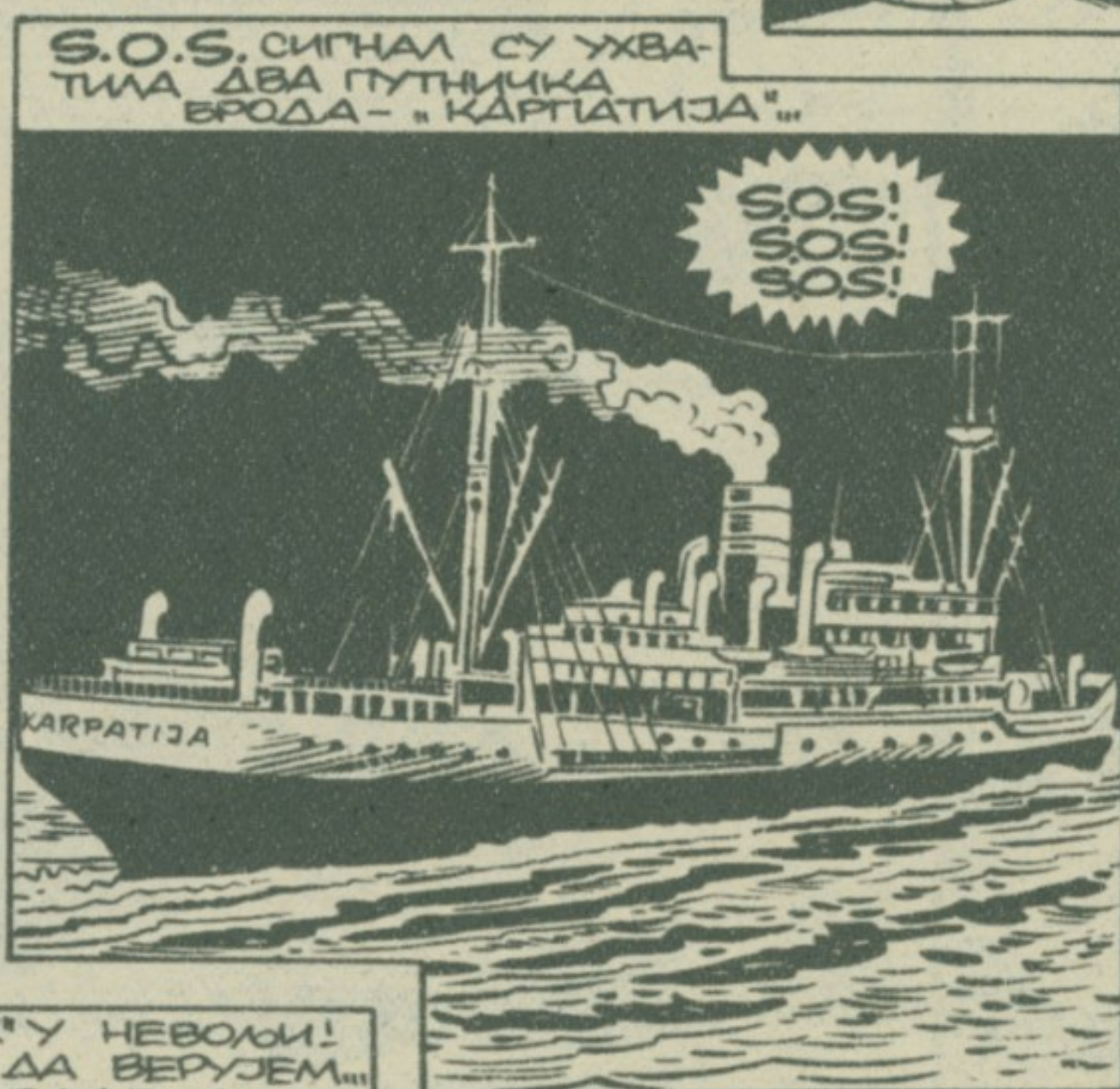
НЕКИХ 25 МИНУТА ПОСЛЕ СУДАРА...

НАРЕДИТЕ ДА СЕ
ОТКРИЈУ ЧАМЦИ!
И ПАЗИТЕ, НИКО НЕ
СМЕ ДА ЗНА ДА
НЕМАМО ДОВОЉ-
НО ЧАМАЦА!
ТО БИ ИЗАЗ-
ВАЛО ПАНИ-
КУ!

Mumij
10 bvit

ТАКО ЈЕ СА "ТИТАНИКА" ПРВИ ПУТ У ИСТОРИЈИ ПОСЛАТ НОВИ СИГНАЛ S.O.S. УМЕСТО СТАРОГ "C Q D"

ПАНИКЕ НА ПАЛУБАМА "ТИТАНИКА" НИЈЕ БИ-
ЛО, ЈЕР СУ СВИ ВЕРОВАЛИ ДА СЕ ЗАИСТА
НАЛАЗЕ НА БРОДУ КОЈИ НЕ МОЖЕ
ДА ПОТОНЕ...

ЧАМЦИ СУ РЕЗЕРВИСАНИ САМО
ЗА ЖЕНЕ И ДЕЦУ!

ИС-
ПЛУЈТЕ
РАКЕТЕ
ЗА ОМЛАД
ОПАСНОС-
ТИ!

СИТУА-
ЦИЈА НИЈЕ
НИ МАЛО
БЕЗАЗЛЕНА!
ПОМЕДАЈТЕ,
БРОД СЕ ВЕЋ
НАКРИВИО!

НА "КАЛИФОРНИЈИ" КОЈА ЈЕ БИЛА НАЈ-
БЛИЖА...

ПО-
МЕДАЈТЕ,
КАПЕТАНЕ!
СА "ТИТАНИКА"
ИСПЛУЈУ
РАКЕТЕ!

МОРА
ДА НЕ-
ШТО
СЛАВЕ!

ИАКО ЈЕ БИЛА УДАЉЕНА СТО КИЛОМЕТАРА
"КАРПАТИЈА" ЈЕ ЈУРИЛА КА МЕСТУ НЕСРЕ-
ЋЕ БРЗИНОМ КОЈОМ ДО ТАДА НИКАД НИЈЕ
ГОВИЛА, ОД СЕДМНАЕСТ ЧВОРОВА НА САТ...

НА ЖАЛОСТ, НА НАЈБЛИЖЕМ
БРОДУ, "КАЛИФОРНИЈА" НИСУ
ЧУЛИ ОМЛАЈНИЧКЕ ПОЗИВЕ ЗА
ПОМОЋ, ЈЕР ЈЕ РАДИО-ТЕЛЕ-
ГРАФИСТА ЧВРСТО СПАВАО...

НА ПАЛУБИ "ТИТАНИКА" ЗАПОЧЕЛА ЈЕ ПРАВА ДРАМА...

АЛИ, ДРА-
ГА, НАРЕЂЕ-
ЊЕ ЈЕ НА-
РЕЂЕЊЕ!
САМО ЖЕНЕ
ИДУ!

НЕЋУ БЕЗ
ТЕБЕ, ДРА-
ГИ!

И ЈА
ОСТА-
ЈЕМ!

ДАЕ
ТИ, ТУ
И ЈА!

ПУТНИЦИ ПРВЕ КЛАСЕ СУ У ЧАМЦИМА ЗА СПАСАВАЊЕ ИМАЛИ СУ ПРИВИЛЕГИЈУ НАД ПУТНИЦИМА ОСТАЛИХ КЛАСА...

ЗАШТО СУ ЗАКЉУЧАНА ВРАТА КОЈА ВОДЕ ИЗ ТРЕЋЕ КЛАСЕ НА ПАЛУБУ?

ТАКО ЈЕ НАРЕЂЕНО, ДА МАСА НЕ БИ ПОХРИЛА ГОРЕ И ОНЕМОГУЋИМА СПАСАВАЊЕ...

БИМО ЈЕ И ПРИМЕРА СРАМНЕ СЕБИЧНОСТИ... У ЧАМЦУ БРОЈ ЈЕДАН ОТИСНУЛО СЕ СВЕГА ДВАНАЕСТ БОГАТИХ ПУТНИКА А МОГЛО ЈЕ СТАТИ ЧЕТРДЕСЕТ...

А БИМО ЈЕ И ПРИМЕРА НАЧОВЕЧАНСКЕ ХРАБРОСТИ...

ПОСЛУШАЈТЕ, ТО БРОДСКИ ОРКЕСТАР СВИРА НА ГОРЊОЈ ПАЛУБИ...

СВИРАЈУ! МУЗИКА СМИРУЈЕ ЉУДЕ И СПРЕЧАВА ПАНИКУ!

БРОДСКИ РАДИО-ТЕЛЕГРАФИСТИ СУ СЕ ЧАСНО ПОНЕЛИ...

НА ПУСТИТЕ БРОД!!!

...А САМИ СУ ОСТАЛИ ДО ПОСЛЕДЊЕГ ТРЕНУТКА...

У ДВА САТА ПОСЛЕ ПОНОБИ...

НАПУСТИТЕ БРОД! СВАКО НЕКА БРИНЕ САМ О СЕБИ!

ЉУДИ СУ СКАКАЛИ У ЛЕДНО МОРЕ...

ВЕЋИНА ПУТНИКА, НА ЖАЛОСТ, НИЈЕ УСПЕЛА ДА ИЗРОНИ...

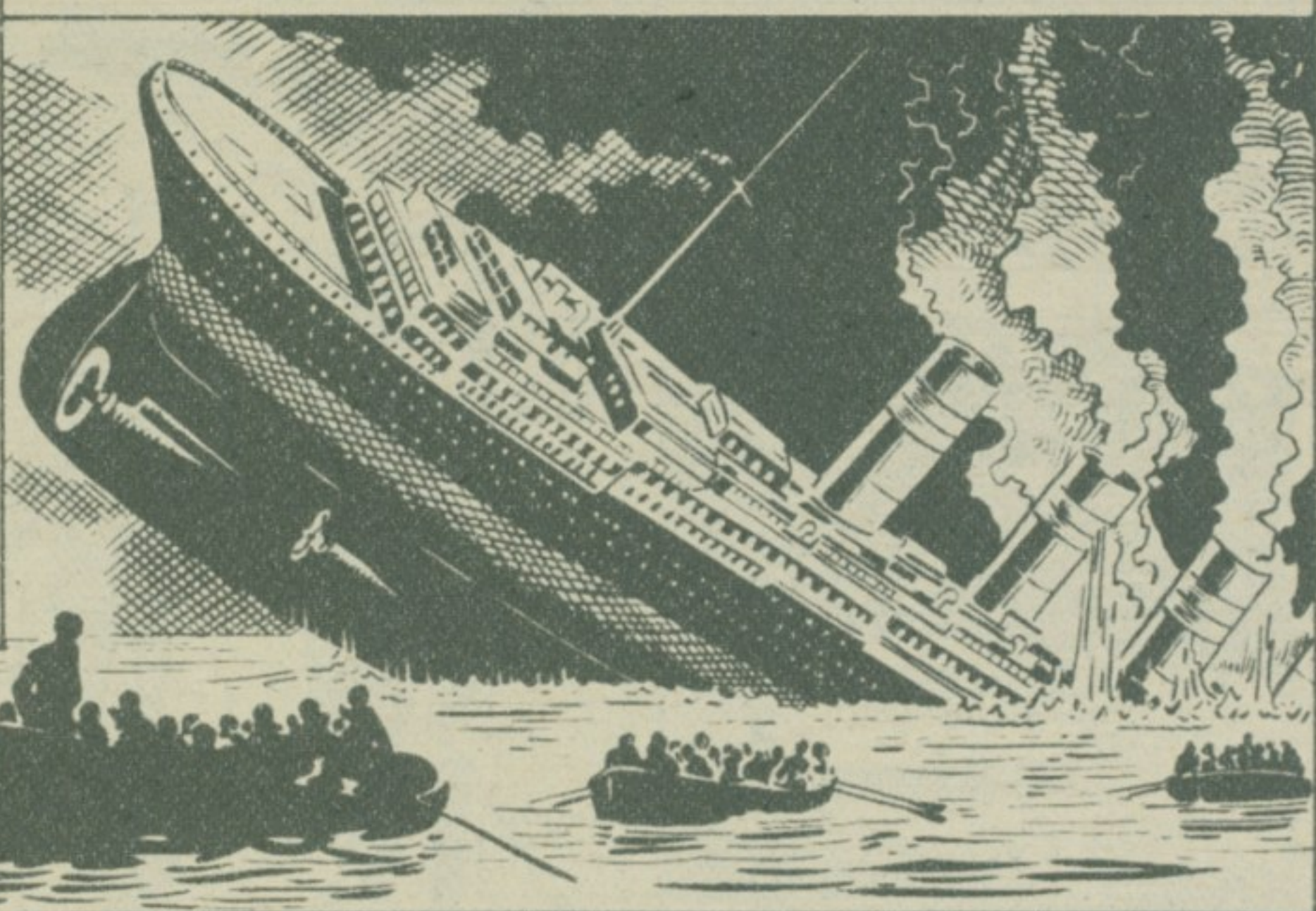

Мумин 13 бвч

НЕКИ СУ, ОПЕТ, ПЛИВАЛИ ПРЕМА ПРЕТУ-
НИМ ЧАМЦИМА И МОЛИЛИ ЗА ПОМОГ...

ДОК СУ СЕ УДАЉАВАЛИ ОД БРОДА, ПУТНИЦИ
У ЧАМЦИМА ПОСМАТРАЛИ СУ СЦЕНУ ЗА КОЈУ
СУ МИСЛИЛИ ДА СЕ МОЖЕ ВИДЕТИ САМО
У ПАКЛУ...

НАД ЗАЊУБУЈУЋЕ МИРНИМ
МОРЕМ САБНАСНО ЈЕ ОДЈЕ-
КИВАЛА МУЗИКА СА БРОДА
КОЈИ ЈЕ ТОЊУ. ИЗНЕНАДА НЕ-
ШТО ЈЕ ЗАТУЊАЛО...

НА „ТИТАНИКУ“ СУ СЕ ПО-
ГАСИЛА СВЕТАЛА, ОНДА СУ
ПОНОВО ЗАТРЕПЕРИЛА И КОНАЧ-
НО НЕСТАЛА ЗАВЕК...

У ДВА САТА И ДВАДЕСЕТ МИ-
НУТА ПОСЛЕ ПОНОБИ, БРОД СЕ
ГОТОВО УСПРАВИО, А ЗАТИМ ЈЕ
ПРАМЦЕМ СКЛИЗНУО У ДУБИЊУ...

ТАКО ЈЕ ПОД ВОДОМ НЕСТАО „ТИТАНИК“,
НАЈВЕЋИ И НАЈМОДЕРНИЈИ ПУТНИЧКИ
БРОД, ПОНОС БРИТАНСКЕ ТРГОВАЧКЕ МОР-
НАРИЦЕ...

ХЕЈ, ПОГЛЕ-
ДАЈТЕ! ТО ЈЕ
НАШ КАПЕТАН
ЕДВАРД
СМИТ!

ДАЈТЕ
РУКУ,
КАПЕТАНЕ,
ИЗВУДИ
БЕМО
ВАС!

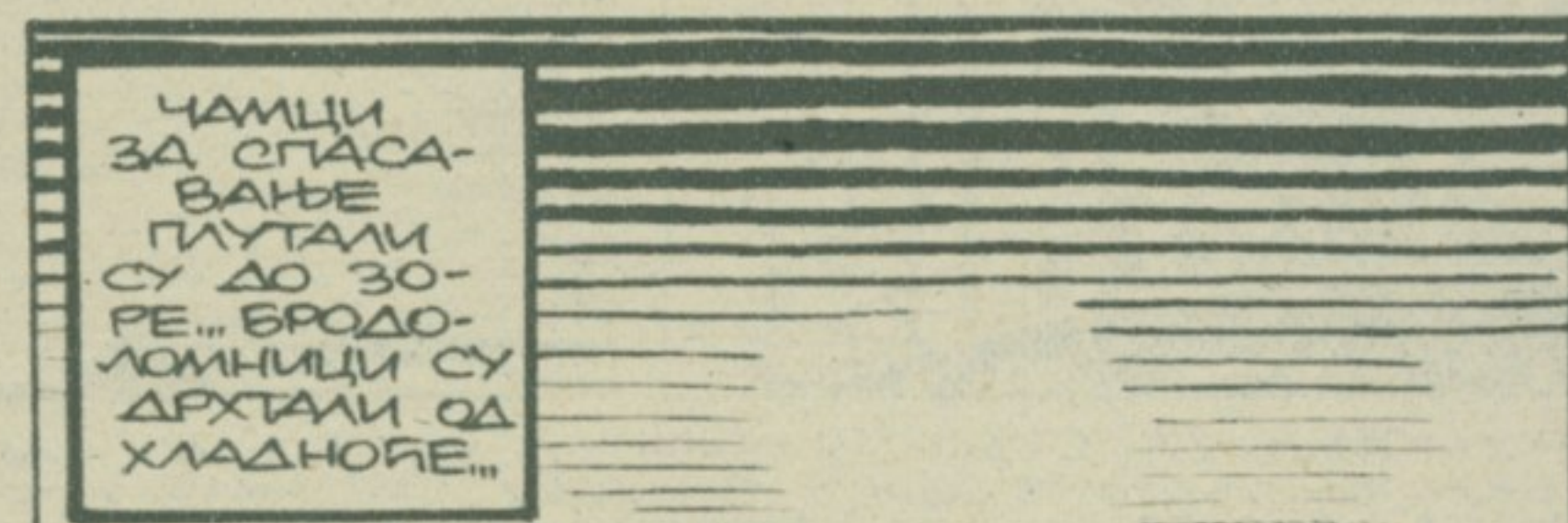
НЕКА
СВАКО
БРИНЕ О
СЕБИ!

ОТТИ-
ВАО
ЈЕ!

ИЗ-
ПУВНО
СЕ У
МРАКУ!

КАПЕТАНА ЕДВАРДА СМИТА НИКО ВИШЕ
НИЈЕ ВИДЕО...

ЧАМЦИ
ЗА СПАСА-
ВАЊЕ
ПЛУТАЛИ
СУ ДО 30-
РЕ... БРОДО-
ЛОМНИЦИ СУ
ДРХТАЛИ ОД
ХЛАДНОБЕ...

ТЕК ТАДА ЈЕ НА МЕСТО НЕСРЕБЕ СТИГЛА
„КАРПАТИЈА“ И ПРИХВАТИЛА ИХ...

НЕШТО КАСНИЈЕ СТИГЛА ЈЕ И „КАЛИФОРНИЈА“...

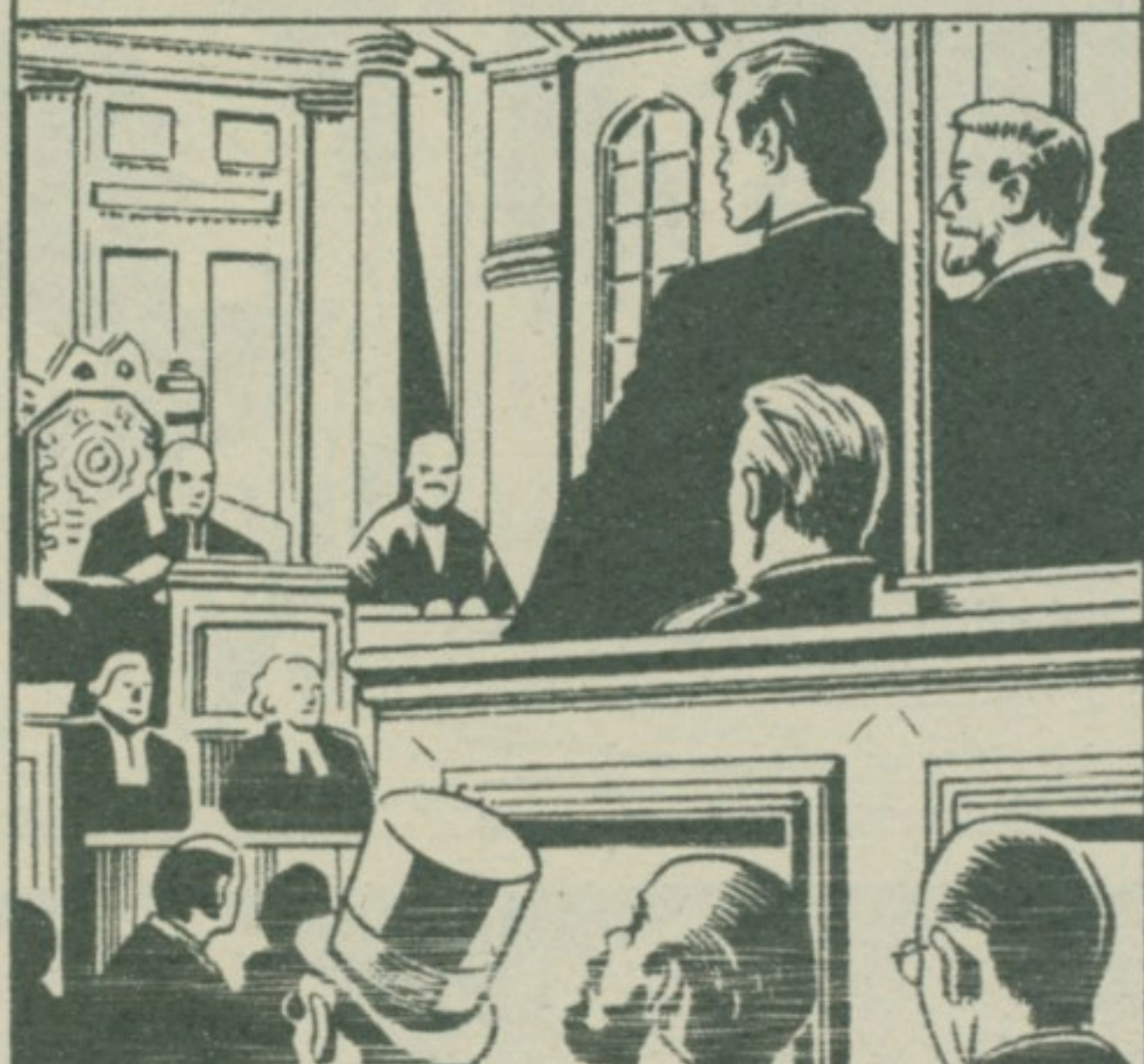

Мумиј
15 бвч

ЦЕЛИ СВЕТ ЈЕ БИО ЗАПАЊЕН КОНАЧНИМ
БИЛАНСОМ НЕСРЕБЕ...

КАСНИЈЕ ЈЕ ИСТРАЖНИ СУД У ВЕ-
ЛИКОЈ БРИТАНИЈЕ, А И У АМЕРИ-
ЦИ ОШТРО КРИТИКОВАО КАПЕТА-
НА "КАЛИФОРНИЈЕ, ЗАТО ШТО ЈЕ
ПОГРЕШНО ПРОТУМАЧИО ЗНАЧЕЊЕ
РАКЕТНИХ СИГНАЛА СД "ТИТАНИКА"...

ОД НАЈВЕЉЕ ПОМОРСКЕ НЕСРЕБЕ СВИХ ВРЕМЕНА БИЛО
ЈЕ И НЕКЕ КОРИСТИ. ОСНОВАНА ЈЕ ПОСЕБНА МЕЊУНАРОД-
НА СЛУЖБА КОЈА ЈЕ ПРАТИЛА КРЕТАЊЕ ЛЕДЕНИХ САНТИ...

ПРОПИСАНА СУ СТРОЖИЈА ПРАВИЛА ПО КОЈИМА КАПЕТАН КОЈИ
ПУНОМ БРЗИНОМ ГИОВИ У ВОДАМА У КОЈИМА ИМА ЛЕДЕНИХ
САНТИ, УЉДУКЕ ЈЕ ОДГОВАРАТИ ЗА НЕМАРНОСТ. ПО НОВИМ
ПРОПИСИМА НЕКО УВЕК МОРА ДА ДЕЖУРА КОД БРОДСКОГ ТЕ-
ЛЕГРАФА, БЕЗ ОБЗИРА ДА ЛИ СЕ БРОД КРЕЊЕ ИЛИ НЕ,
СВЕ ЈЕ МЕРЕ СУ, НА ЖАЛОСТ, ЗА "ТИТАНИК" СТИЛЕ ПРЕКАС-
НО... НЕСКЛАД ИЗМЕЊУ ЉДСКИХ МОГУЊНОСТИ И ЖЕЉА ПРО-
УЗРОКОВАО ЈЕ ОВУ НАЈТЕЖУ ПОМОРСКУ НЕСРЕБУ.

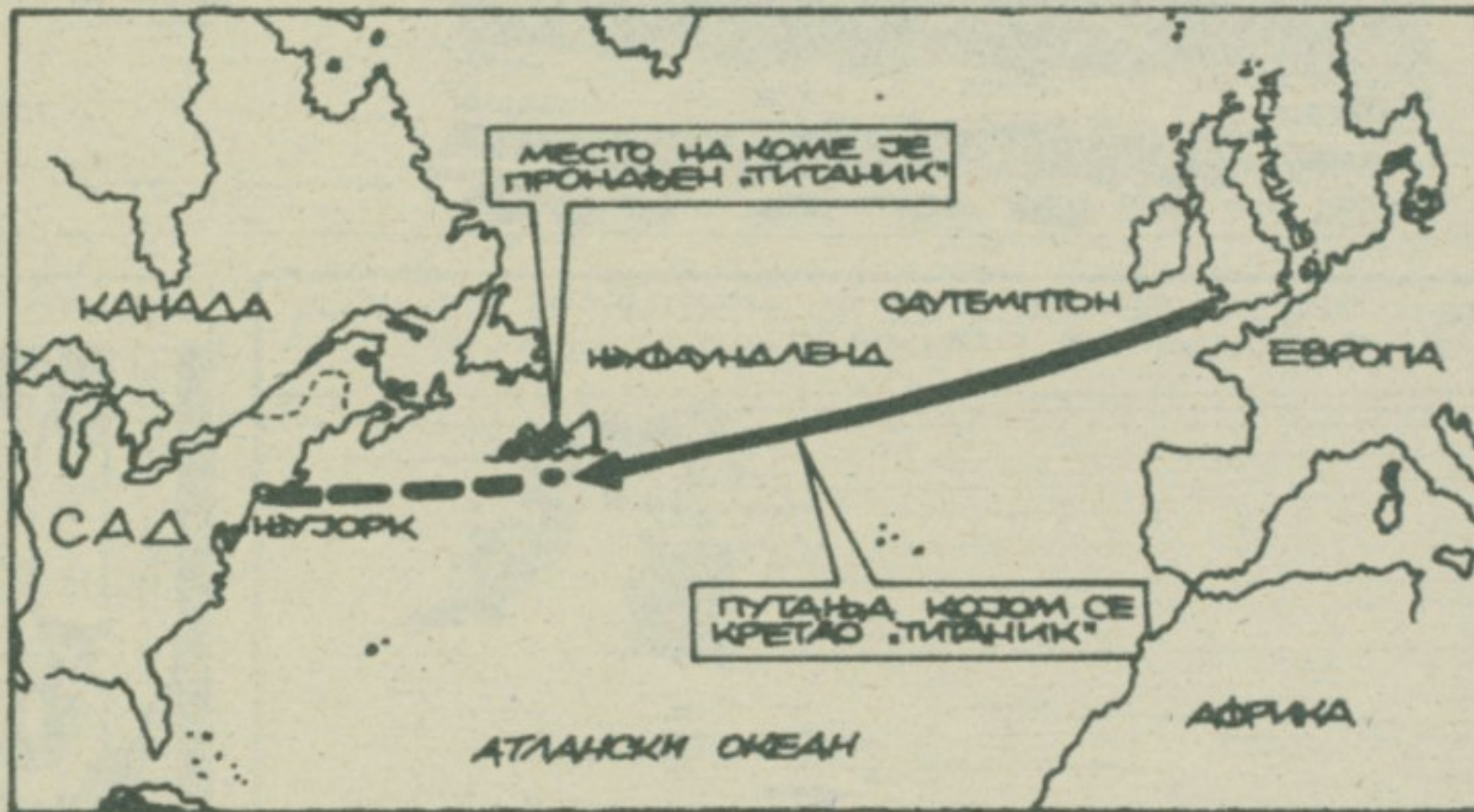
СВАКИ БРОД МОРА ДА ИМА ОНО-
ЛИКО МЕСТА У ЧАМЦИМА КОЛИ-
КО ИМА И ПУТНИКА.

ИСТРАЖИВАЧИ МОРИ-
СКИХ ДУБИНА ГОДИ-
НАМА СУ БЕЗУС-
ПЕШНО ТРАГАЛИ ЗА
ОСТАЦИМА "ТИТАНИ-
КА". ТЕК 74 ГОДИНЕ
КАСНИЈЕ, НА ДНУ
АТЛАНТИКА, БЛИ-
ЗУ НУФАУНДЛЕН-
ДА ОТКРИВЕНЕ СУ
ОСТАЦИ БРОДА
ЗА КОЈЕ СЕ ОД-
МАХ ПОМИСЛИЛО
ДА ЈЕ "ТИТАНИК".
ЗАТО СУ ФРАНЦУ-
СКИ "ИНСТИТУТ
ЗА ИСТРАЖИВА-
ЊЕ И ЕКСПЛОАТА-
ЦИЈУ МОРА" И
ОКЕАНОГРАФСКИ
ИНСТИТУТ ИЗ
МАСАЧУСЕТСА
УДРУЖИЛИ СВОЈЕ
ЗНАЊЕ И ТЕХНО-
ЛОГИЈУ. ФРАНЦУ-
ЗИ СУ ДАЛИ СВОЈ
НАЈНОВИЈИ СОНАР
ЗА ТРАЖЕЊЕ НА
МОРСКИМ ДУБИ-
НАМА, А АМЕРИ-
КАНИ "АРТО"-СИ-
СТЕМ НАРОЧИТИХ
ПОДВОДНИХ
КАМЕРА.

ДВАДЕСЕТ ОСМОГ ЈУНА
ПРОШЛЕ ГОДИНЕ ФРАН-
ЦУСКИ БРОД "СИРОА"
И АМЕРИЧКИ "КНОР"
КРЕЊИ СУ ПРЕМА
НУФАУНДЛЕНДУ. ДЕВЕТ
СТОТИНА КИЛОМЕТАРА
ЈУЖНО ОД ЊЕГА, НА
ДУБИНИ ОД 4300 МЕ-
ТАРА, ПРОНАЂЕНА ЈЕ ОУ-
ПИНА БРОДА. БРОД ЛЕЖИ
УСПРАВНО, ЗАРИВЕН
ПРАМЦЕМ У ДНО И ПРИ-
ЛИЧНО ЈЕ ОЛУВАН.

НЕМА СУМЊЕ ДА ЈЕ ТО "ТИТАНИК". ДОКАЗ СУ ВЕЛИЧИНА
БРОДА, ЊЕГОВ ОБЛИК И МНОГЕ ДРУГЕ ПОЈЕДИНОСТИ. НА-
РАВНО, ЉУДИ НИСУ МОГЛИ ДА СЕ СТУПЕ НА ТУ ДУБИ-
НУ, ВЕЉ ЈЕ ТО УЧИНИО РОБОТ ОТПРЕМЉЕН КАМЕРАМА.
НАЧИЊЕНО ЈЕ ПРЕКО 12000 СНИМАКА У БОДИ. НА ЊИ-
МА СЕ МОГУ ВИДЕТИ КОМАНДНИ МОСТ, ПРАЗНИ ЧАМ-
ЦИ ЗА СПАСАВАЊЕ, САНДУЦИ ВИНА, ПОСУЂЕ... НАКОН
ОВОГ ОТКРИЋА ДИГЛА СЕ ВЕЛИКА РАСТРАВА: "ШТА
СА "ТИТАНИКОМ?" КОМЕ ОН ПРИПАДА?" РОБЕРТ БОЛЕР,
ВОЂА ЕКСПЕДИЦИЈЕ, СМАТРА ДА "ТИТАНИК" НЕ ТРЕБА
ВАДИТИ: "НЕКА МИРНО ЛЕЖИ НА ДНУ АТЛАНТИКА, КАО
ЦИНОВСКА ГРОВНИЦА У КОЈОЈ ПОЧИВА 1513 ЉУДИ. [КРАЈ]

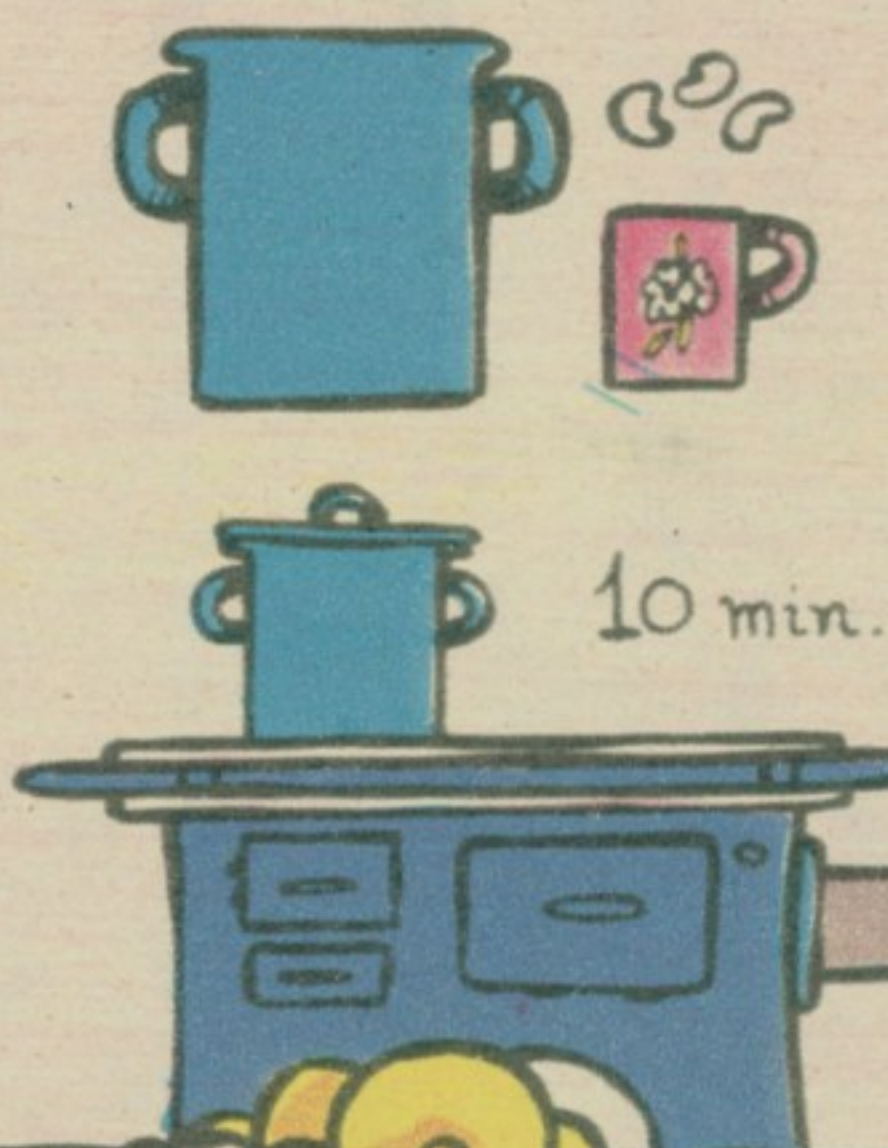
ВОЈНИЧКИ ПАСУЉ

ПАСУЉ ЈЕ У 16. ВЕКУ ПРЕНЕТ ИЗ ПЕРУА У ЕВРОПУ. НА СТАРОМ КОНТИНЕНТУ ДОТЛЕ НИСУ ЗНАЛИ ЗА ЊЕГА!

ВОЈНИЧКИ ПАСУЉ ЗА 4 ОСОБЕ:

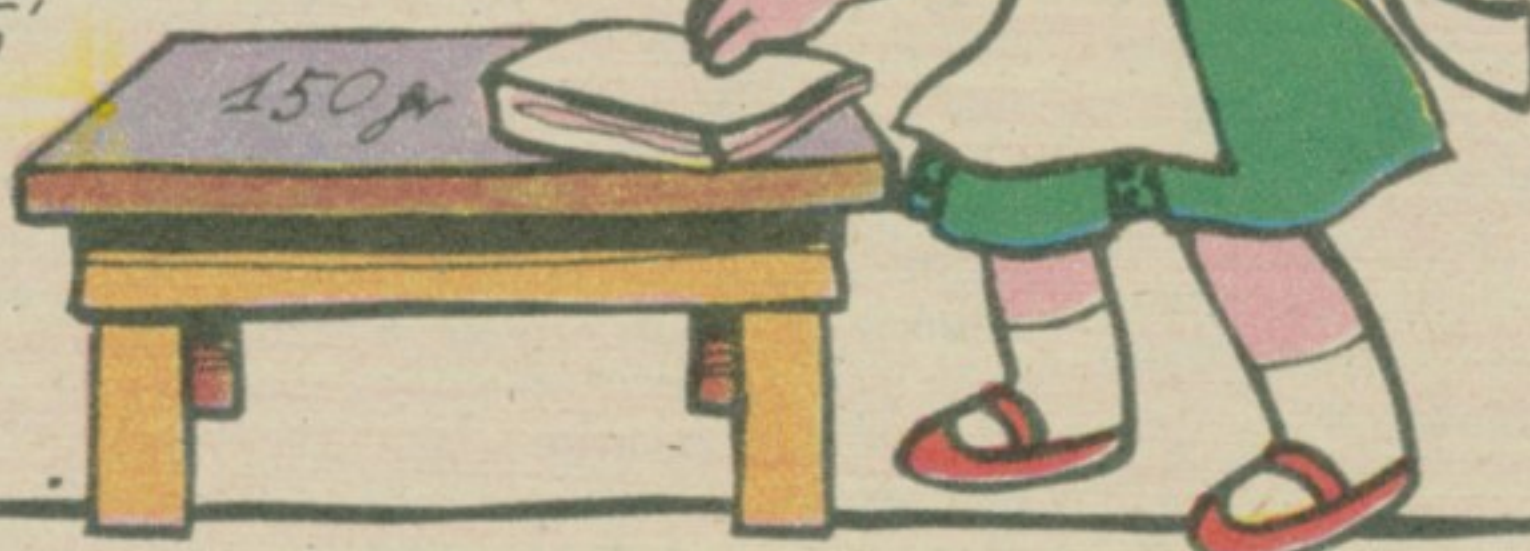
У ЛОНАЦ СИПАТИ ЈЕДАН ЛИТАР ХЛАДНЕ ВОДЕ И ЈЕДНУ ШОЛУ ОД БЕЛЕ КАФЕ ПАСУЉА. КАД ВОДА ПРОВРИ, ТРЕБА ДА КЛУЧИ 10 МИНУТА.

ЗАТИМ ПРОСПИТЕ ТУ ВОДУ И ОНДА ПАСУЉ НАЛИЈТЕ С ДВА ЛИТРА ВРУКЕ ВОДЕ (ВОДА НЕ СМЕ ДА БУДЕ ХЛАДНА ЈЕР ЋЕ СЕ ПАСУЉ ЈАКО ДУГО КУВАТИ).

ИСЕЦКАЈТЕ ЈЕДНУ СРЕДЊУ ГЛАВИЦУ ЦРНОГ ЛУКА, ДВА ЧЕНА БЕЛОГ ЛУКА И ОКО 150 ГР СЛАНИНЕ (МОЖЕ И ВИШЕ, ПАСУЉ ЋЕ БИТИ БОГАТИЈИ)...

... И СВЕ ТО СТАВИТЕ У ЛОНАЦ СА ПАСУЉОМ И КУВАЈТЕ ОТПРИЛИКЕ ЈЕДАН И ПО САТ. (ДУЖИНА КУВАЊА ЗАВИСИ ОД СОРТЕ ПАСУЉА).

1,5 h

КАДА ЈЕ ПАСУЉ СКУВАН (ЗРНО МОРА ДА БУДЕ МЕКАНО) НАПРАВИТЕ ЗАПРШКУ: У ТИГАЊ РАСТОПИТЕ ВЕЛИКУ КАШИКУ МАСТИ И СТАВИТЕ КАШИКУ

БРАШНА, ПА ТО МЕШАЈТЕ ДОК БРАШНО НЕ ПОЖУТИ.

ОНДА У ТО ДОДАЈТЕ КАШИЦИЦУ АЛЕВЕ ПАПРИКЕ И НА ВРХ КАШИКЕ БИБЕРА У ПРАХУ И ТО ОНДА СИПАЈТЕ У ПАСУЉ, ПОСОЛИТЕ ПО УКУСУ И ПРОМЕШАЈТЕ - И ПАСУЉ ЈЕ ГОТОВ.

(ШТО ДУЖЕ ПАСУЉ СТОЈИ ТО ЈЕ СЛАЂИ, ТАКО СЕ БАР ВЕРУЈЕ.)

ВАС 1986

БИЛО ЈЕДНОМ
НА
ДИВЉЕМ ЗАПАДУ

КО ЗНА
ДА ЛИ БИ
ОВА ПРИЧА
ИКАДА БИЛА
ИСПРИЧАНА
ДА У ЈЕДНОМ
ПРЕДИЗБОРНОМ
ГОВОРУ
НИЈЕ ПАЛА
УВРЕДА ИЛИ,
МОЖДА БОЉЕ,
ДА УВРЕЂЕНИ
НИЈЕ БИО
ТЕКСАШАНИН.

У

покрајини Харисон у Тексасу 1839. године била је у јеку предизборна кампања. Два кандидата жестоко су се борили за већину гласова који ће одвести популарнијег у Сенат тадашње независне државе Тексас: дошљак Роберт Потер против староседеоца Пинкни (ружичасто колено!) Роуза.

Лукави Потер је у једном предизборном говору рекао за свог супарника да „обећава оно што не може, а и не намерава да испуни“. Пинкни Роуз не само што је био прави правцати Тексашанин, висок метар и деведесет, снажан и издржљив, са очима као у јастреба, већ није имао ни длаке на језику, а увек спреман да свој углед потврди и песницама. Чим је чуо како га бивши министар тексашке морнарице Потер поткопава на „подли јенкијевски начин“, улетео је у салун где се риђокоси смутљивац разметао у друштву својих навијача, па му је скресао:

— То што си рекао да можда не могу да урадим оно што обећавам, још бих и могао да ти опростим. Твоје је право да сумњаш у свакога, па и у мене. Али ти си рекао да не намеравам да испуним оно што обећавам, а то значи да си рекао

да сам лажовчина. Е, па, Роберте Потеру, зато ти сада кажем да си лажљиви јенкијевски којот и јенкијевско ђубре! Или повуци своје лажи о мени, или револвер!

Риђокоси, црнооки, здепасти бизнисмен и политичар није био глуп. Одмах је схватио да Пинкни брже од њега потеже пуцаљку. Зато се савладао и само промрмљао:

— Добро, повлачим све што сам рекао...

Пинкни Роуз тријумфално је погледао запрепашћено друштво у салуну, а онда додао:

— Не само да си лажљиви којот, него си и кукавица Роберте Потеру!

После тога се окренуо и мирно изашао из салуна остављајући супарника у рушевинама људског и политичког угледа.

Надмени дошљак

Али, Роберту Потеру није било први пут да се нађе у небраном гроху, а ни на крај памети да се одрекне сенаторске каријере. Уз-

гред, у себи се заклео да ће бившем капетану Роузу наместити игру какву и не сања.

Потер је дошао у Тексас четири године раније без игде ичега, али са добро набијеним бућеларом, па је купио земљу поред Сода језера, саградио ранч и купио крдо говеда. Држао се врло надмено, па га Тексашани, отворени и простодушни, нису радо гледали. Али, зато је стицао углед међу сличним досељеницима представљајући се као пуковник. Уз то је пустио сладуњаву причу о себи како је, тобоже, због једне несрећне љубави, негде на северу, кренуо у нови живот. Тек много касније открило се да је у ствари био ожењен, али да је из љубоморе, а под добрим „гасом“, убио једног старог методистичког попа и неког седамнаестогодишњег момчића сумњајући да су љубавници његове жене. Кад се истрезнио, схватио је да му је једини спас да купи своју готовину и изгуби се што даље, ка Дивљем западу...

У Тексасу, који се баш по његовом доласку одвојио од Мексика, почео је рат за независност. Потер се нашао на страни Тексашана и прославио се наводно, у биткама са генералом Санта Аном. После рата, слављен од дошљака, улази у прву владу Тексаса као министар морнарице. Вешто користећи високи положај удвостручио је своје дотадашње богатство. Супротности између јенкијевских дошљака, који су почели узгајање памука и житарица, и староседелаца сточара, уверених

да је бог створио Тексас само зато да би по њему рикала говеда и коњи бацали ђифте, вешто је наврћао на своју воденицу. Кад му је истакао министарски мандат, овај сплеткар се бацио на агитовање да га изабере у Сенат, одакле је и даље могао да мешетари.

И баш кад се онако закачио са истинским тексашким капетаном Роузом, једне ноћи неко је у близини Роузовог ранча убио шерифа из Сан Антонија и двојицу ранчера. Један од те двојице био је у свађи са Пинкни Роузом због говеда која су им се измешала, што, наравно, није морало да се заврши троструким убиством...

Грабите и ћутите!

Подмукли Потер одмах је одјурио у Остин и председника Тексаса, чији је избор новчано подупирао, уверио је да је убица баш Пинкни Роуз! Председник Ламор је пред њим расписао потерницу обећавајући награду од 500 долара ономе ко ухвати осумњиченог Роуза. Пре него што је потерница званично објављена, Потер се вратио у Харисон

ЉКА ТОРА

НАПОМЕНА
Ову причу с Дивљег запада не штампамо поново због расејаности и збуњености уредника. Ово је наш начин да се извинимо читаоцима што је у броју 1771 нису могли да прочитају од црних мрља које је направила наша штампарија. Редакција

Џипс. Спалили су како гомила наоружаних људи опкољава кућу и проваљује унутра. Касно је да отрче тамо и ватром одговоре на ватру. Роуз је био одузет од ужаса и беса. Сналажљиви Џипс наговорио га је да се мане било каквих покушаја, него да се завуче у гомилу дрва за ложење. Он га је затрпао с неколико цепаница и затим побегао у оближњу шуму.

У том тренутку Роберт Потер је, с наоружаним земљорадницима, улао у дневну собу и издрао се на Роузову згрануту жену која је до тог часа мирно седела у фотељи:

— Где је Роуз? Где је то ђубре?

После неког времена жена се прибрала и љутито му одбрусила:

— Срећа твоја што није овде... А сад, напоље, кукавице!

Али, Езекија Џорџ наби јој цев револвера у ребра и дрекну:

— Где је Роуз, бабетино? Говори!!!

Жена га је само разрогачено гледала. Љутити Езекија спазио је леп писаћи сто са великом фиоком. Прискочио је и повукао, али сто је био закључан. Испалио је један метак у браву и извукао ладицу. У њој, на жалост, није било новца, већ само један цепни сат. Џорџ опсова и стрпа сат у џеп, иако га је Потер опоменуо да то остави.

— Важније је да сад нађемо Роуза — подвикнуо је хушкач и са осталима јурнуо у двориште. Напољу је већ био мрак, па Потер нареди да се потпале дрва како би имали бољи преглед околине.

Гомила је за час планула и сад је сваки кутак дворишта био видљив. Али — нигде никога.

— Умакао нам је! — закључи Потер и опсова. — Хајдемо назад!

Сваки од седамнаесторице из потере зграбио је шта је коме пало

и на брзу руку купио седамнаест досељеника којима је показао званични папир. Не само што су слепо веровали „свом“ будућем сенатору, него су се многи од тих дођоша полакомили не само на награду него и на нешто што би могли да уграбе у општој гунгули на богатом Роузовом ранчу. У први сумрак, добро наоружани, кренули су предвођени Потером који је још доливао уље на ватру:

— Најбоље ће бити ако тај пас заглави у борби... Још је боље ако његов ранч изгори. Ако неко од вас спасе нешто од вредности — његово је... Само, о томе ником не говорите!

Кад су банули на улаз Роузовог ранча, двојица каубоја покушала су да их зауставе. Почела је бесомучна пуцњава. Пинкни Роуз се у том тренутку затекао ненаоружан поред корала с говедима, а с њим је био само предраднић каубоја Флојд

под руку — а било је ту разног алата, бурића, коњске опреме — па нестадоше у ноћи.

Џорџ — оловни рудник

Запаљена дрва буктала су све јаче, а скривени Роуз осећао се као у паклу. Кад више није могао да издржи јару и кад су руке, којима је штитио лице, почеле да му цврче, излетео је као тане из свога склоништа. Рачунао је да је ипак боље да умре „у чизмама“ него да заврши као чварак. Но, кад је видео да од нападача нема никога, осоколио се и ушао у кућу, онако гарав, испечен и избезумљен. Из мрака су измилели и његови каубоји, па кад је Роуз истрчао са два револвера за појасом и тешком двоцевком у рукама, одмах су послушали његову команду.

— На коње! За мном!

Јахали су трагом нападача и предзору избили на обалу Сода језера, у близини Потерове раскошне куће на ранчу. Пинкни Роуз је сад опет био капетан: са своја три човека није хтео да се отворено супротстави гомили Потерових пљачкаша, него је одлучио да заузме бусију и чекају.

Сунце је већ добро одскочило и пригрејало кад се на вратима Потерове куће појавио Езекија Џорџ, прилично поднадуо од неспавања и вискија којим их је несутјени сенатор почастио.

— Брани се, вуцибатно!

Истовремено је испалио оба хица из своје двоцевке и Езекија паде као клада. Ипак је имао среће. Преживео је и од тада у покрајини Харисон био познат као Џорџ Оловни Рудник...

Роберт Потер није добио никакав надимак. Под хицима капетана Роуза и његових каубоја заждио је кроз прозор са задње стране куће покушавајући да се сакрије у трсци на обали Сода језера.

Каубоји су остали да мотре на врата и прозоре куће. Роуз је јурнуо за Потером, па и он нестаде у трсци. Дуго се отуд није чуо ни шушањ, а онда на једном месту висока трска поче лагано да се повија... Роуз је пажљиво нанишанио и опалио. Из трске се разлегао јаук, онда се опет све умирило.

После два дана на супротној обали Сода језера пронађен је леш бившег министра Роберта Потера, а за бившим капетаном Пинкни Роузом сада је кренула група Тексашана, не баш расположених да ухвате бегунца, које је предводио нови шериф.

Тако је прошло неколико дана. А онда је у Остину ухваћен прави убица претходног шерифа и двојице ранчера. Већ сутрадан Пинкни Роуз се сам пријавио судији. Био је ослобођен кривице за смрт Роберта Потера.

— Роберт Потер је лажно оптужио капетана Роуза — гласило је образложење пресуде. — Капетан Роуз је убиством клеветника опрао своју част, што значи да је убио у самоодбрани!

У Тексасу је овако схваћена правда била у сагласности са неписаним „кодексом части“. Али, велики енглески књижевник и моралист Чарлс Дикенс, који се баш тада нашао на путу по Америци, зграуо се кад је чуо за овај случај. У својим белешкама он је с гнушањем осудио „ужасне обичаје те земље“...

Д. Брандон

Илустровао: Брана Јовановић

ФАРМЕРСКО МЕСО

ЦЕЛОКУПНО МЕСО У ОВОМ ИЗЛОГУ ЈЕ ОД ЛОКАЛНИХ ФАРМЕРА. Натпис у излогу једне касапнице у Сомерсету ■

НАВРХ КОКОСА ЧОВЕК

Један сељак са јужне Суматре својих деветнаест месеци упорно чучи на врху кокосовог дрвета и нема намеру да осланде сиће. Жена га преклиње, полиција му прети, али он не мрда. На дрво се понао попео да би побегао, па што онда да силази? А побегао је од поверљивца којима је ситно дужан.

Човек се зове Тохирани, има четрдесет и две године, а кокос на коме чучи висок је двадесет метара. Тохирани је славни чучи, пева старе народне песме, даје савете и диктира бројеве за лото обожавачима који му заузврат добајују ниће и храну.

НАСЛОВНА УЛОГА: СИЈАЛИЦА, 40 ВАТИ

Обавештење заинтересованима на огласној табли једне школе у Мемфису поводом представе драмске секције:

„Све улоге тумачиће ученици осмог разреда, изузев улоге Исуса као бебе коју ће одиграти једна покривена сијалица од 40 вати.“ ■

СПЕЦИЈАЛИСТ ЗА ПОРАЗЕ

Председник Линколи је рекао о генералу Амброзу Бернсајду: „Само је он могао сигурну победу да претвори у спектакуларан пораз“. У току америчког грађанског рата 1862. године, Бернсајд је наредио својим групама да пређу реку преко једног узаног моста. Тај мост је био толико узан, да су истовремено преко њега могла прелазити само по два војника, што је представљало одличну мету за војнике Југа који су их просто покосили. Бернсајд претходно није проверио дубину реке – износила је само три стопе. Његови војници могли су је прегазити без икаквих проблема. ■

СТВАР ЈЕ У ГОДИНАМА

Писац „Тома Сојера“ и „Хаклбери Финн“, Марк Твен, много је волео да измишља што је за писање књига сасвим у реду, али у свакодневном животу зна да буде незгодан. Најближи су за ову Твенову особину знали, али је једном приликом писац стварно претерао:

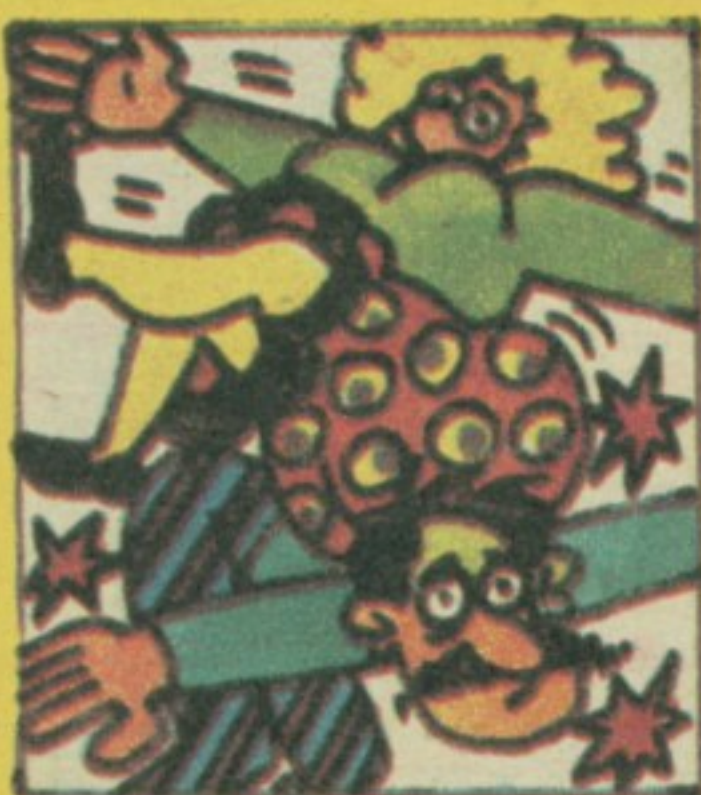
– Ма хајде стари мој, па сам знаш да се то никада није догодило – рекао му је пријатељ.

– Па можда и није – гласно је одговорио. – Претпостављах да су у питању моје године. Кад сам био млађи памтио сам све, и оно што је заиста било и оно што никада није. Изгледа да сада када сам стар памтим само оно друго. ■

АКО ЈЕ И ОД БЕТОВЕНА – МНОГО ЈЕ!

Поштарима из Ла Цоле и Поинт Ломе у Калифорнији је тамошње Симфонije, а нарочито Бетовена, преко главе. Проглашен пролећа морали су да разделе пет хиљада позивница за свечани концерт што само по себи и не би било тако страшно да свака од тих позивница није била опремљена електронским чиповима који су унедоглед свирали Бетовенову сонату „За Елизу“. Свирка је, додуше, требало да почне тек пошто прималац отвори коверат, али су многе позивнице отказале послушност и дале се у музицирање још у поштарској торби. Двадесетак пута „За Елизу“ по глави једног поштара и то без паузе за одмор, сасвим довољно да човек полуде. ■

КАКО САМОУБИЦА ПОСТАЈЕ САМО УБИЦА

Чешку домаћицу Веру Чермак је обузела туга кад је сазнала да јој је муж неверан. У тренутку депресије, бацила се кроз прозор свог стана у Прагу, који се налазио на трећем спрату. Пала је право на свог супруга који је случајно наишао. Господин Чермак је умро, а госпођа Чермак је преживела. ■

НИСАМ ЛУД ДА СЕ НАСМЕЈЕМ

Најпознатији продуцент бродвејских мјузикла Фло Зигфилд, међу пријатељима познатији као Зиги, био је увек широке руке када се радило о поставци представа. Не би се, међутим, могло рећи да је био неразуман и да није знао како да избегне непотребан трошак кад год је то могуће. На проби једног новог мјузикла Зиги је, док су се други грохотом смејали, ледена лица гледао бравуре главног глумца, познатог комичара.

– Зар није божанствен? – одушевљено га је упитао режисер – Како успевате да се не насмејете?

– Никад се не смејем комичарима. Оног трена кад то урадим, они траже повишицу – гласно је одговорио трезвеног Зигија. ■

САГРАДИО СВЕВИШЊИ, ВОДУ УВЕО ЦОНСОН

На новосаграђеној цркви града Вилијамспорта у Пенсилванији верници су с поносом истакли таблу с написом: „Овај храм саградио је Свевишњи“.

Неко је испод, руком, додао: „Водосталатерске радове извела фирма Цонсон“. ■

ДОБРА ВЕСТ

Лист „Стар фри прес“ из града Вентуре у Калифорнији недавно је објавио следеће обавештење грађанима:

„Добра вест! Источна главна улица више неће, као у последњих неколико месеци, бити раскопана због постављања канализационих цеву. У следећих неколико месеци прекопавање је ради проширења.“ ■

ТЕНИС СА УКУСОМ ШАМПАЊЦА

Аустралијски тенисер Рандолф Лајсет толико је желео да остави утисак на отмену публику у Вимблдону 1920. године да је изнајмио ливрејсаног келнера који му је, у паузама између гема, служио шампањак као освежење. Резултат је био неизбежан – изгубио је меч и морали су да га однесу с терена јер га ноге нису држале.

На следећим турнирима препустио је свом рекету и таленту да оставе утисак и три године узастопце освајао је у Вимблдону златну медаљу у игри мушких парова. ■

О МУМИЈАМА 100 ПРВИ ПУТ

БЕЛИ ФАРАОНИ ИЗ САХАРЕ

ИСПОД ДРАГОЦЕНИХ
ОМОТАЧА
ОТКРИВЕНИ УМРЛИ
БЕЛЕ ПУТИ... ДА ЛИ
ЋЕ КОНАЧНО И ТА
ЗАГОНЕТКА БИТИ
РЕШЕНА?

У срцу египатске Сахаре, тринаест километара од Асуана, постоји једно место које само понеком сасушеном палмом, акацијом или бодљикавим жбуном казује да је ту некада била оаза. Али, не оаза као све друге. То је – пре две хиљаде година! – био прави правцати рај на Земљи. Лепо и богато насеље протезало се на површини од неколико хиљада квадратних километара, између путева који су повезивали север и југ старог Египта и долину Нила с Либијом и Магрибом. Звали су га Душ.

У то време, да би се дошло до воде, било је довољно загревати земљу. (Данас су бунари у овом подручју ретки и протежу се у дубину и до хиљаду метара.) Бујали су виногради, баште и воћњаци, све је било испресецано каналима којима је животна течност стизала до сваке биљчице. Људи су уживали у изобиљу: наливали су се првокласним вином сопствене производње које је само тако и пристајало уз богату, царску трпезу житеља „обећане земље“.

Ритуал

До праве слике природе и друштвеног живота једног таквог света од пре двадесет векова, сада изгубљеног у просторствима највеће пустиње, дошла је група истраживача египтолога из Француске која, узгред, може и да се похвали неочекиваним открићима.

Највише узбуђења изазвало је откриће 17 савршено очуваних мумија, што је свакако заслуга вековима топле и суве климе у овом делу света. У одличном стању налазе се чак и тела оних који нису ни балсамовани. И што је веома важно, ради се о лицима оба пола и свих узраста – о једанаест одраслих особа, четворо младих и девојака, једном старијем детету и једном новорођенчету.

Изненађење за све биле су мумије обложене чистим златом! Још није ут-

различитог семења, дрвеног угља, а у сушеним циглама прављеним од глине – чак и лишће дрвећа које више нигде не расте. Остаци хране нађени су и у темељима кућа где су је узивали по обичају ритуалног приношења жртве.

Како су грчко-римска освајања подстакла развој занатства, пронађено је и мноштво оруђа од метала: плугови, косе, српови, ножеви, тестере. Из Француског Института за тканине јављају да су детаљно испитали завоје и прекриваче мумија и утврдили да по начину ткања и прављењу чворова подсећају на производе савремених предионица и ткачница.

Велику расправу међу историчарима изазваће податак да је испитивањем капиларног система утврђено да је кожа код мумија бела! Значи, таква је била и код већине осталог становништва ондашњег Египта. То потврђују и резултати до којих је дошао професор и директор париског Института за палеонтологију Лионел Балу експериментишући с мумијом фараона Рамзеса II који је додуше живео много раније. Пигмент у кожи овог владара показује да је припадао медитеранској раси беле боје.

Веома је неизвесно како ће се расправа окончати, јер се ови подаци косе с тезом угледног афричког историчара Антана Дипа који и даље упорно тврди да је египатска нација тог доба била искључиво црне пути и да антрополошки и културно припада афро-суданској а не берберској раси северне Африке.

Приредио
Д. Варагић

Ископавања су почела. Видите мумију тек извађену из гробнице дубоко под песком.

Ново откриће дугујемо Французима.

Сад се, наравно, очекује читава мала револуција везана за досадашње сазнање о египатској Сахари и животу у оазама из тог времена и, сасвим сигурно, нека померања података, можда исправке.

Жртве у темељима кућа

Резултати истраживања патолога показују да су се становници Душа, пре свега, одлично хранили. Јели су житарице, месо, млеко, воће... Пронађено је доста

врђено која је то класа људи имала такве могућности, или привилегије, али се поуздано зна да је у питању обичај везан за тачно одређен историјски период – између другог и четвртог века нове ере.

Зашто је становништво Душа своје умрле облагало овим драгоценим металом ако се зна да су у осталим деловима Египта то-

га времена злато користили само за израду маски за мумије?

– То је религијски ритуал – каже египтолог Франсоа Динан. – Злато је за те људе било симбол „божјег меса“ а позлађивање тела садржавало је у основи жељу да се покојник поистовети са светињом и да као такав пређе из овоземалског живота у свет митова и тајни.

ХИТ

ИНТЕРВЈУ - ПОЛ ЈАНГ

НЕУХВАТЉИВИ НЕКИ ИМИЦ

● Зашто не волиш врштање и сличне изливне одушевљења на концертима?

– Покушавам да то избегнем бар у САД јер желим да будем схваћен као уметник и да као такав трајем, а то је овде врло тешко ако наступиш као поп-звезда.

Америка је чудна земља, то увек имам на уму. Ако те људи погрешно схвате, мртав си.

● Да ли ти људи бацају неке чудне „поклоне“ на бину?

– Да. Једно време је то попримило огромне размере. Било је толико разних ствари да је постојала могућност да настрадам да ме је нешто од тога погодило. Сада сам престао да подижем те ствари, па људи мање бацају. Неколико пута сам имао проблема чак и са цвећем. Неколико пута сам случајно стао на букете, а како су били влажни, редовно ми се дога-

ђало да почнем да се клизам и једва сам остајао на ногама.

● Откуд ти те повреде на лицу?

– За то сам сам крив. Бацио сам гитару у вис и када је требало да је ухватим, нисам се баш најсрећније поставио, па ми је, уместо у руке, пала на главу. Мало ми је повредила цело и аркаду, али није ништа страшно.

● Да ли је ово твоја победничка турнеја што се Америке тиче?

– Мислим да јесте. Овог пута наилазимо на много бољи пријем него прошли пут. Спремнији смо, компактнији, а и научили смо како треба да свирамо за Американце. Не ради се о томе да се треба трудити више него што смо ми чинили раније, да би нас публика прихватила, већ о једној много једноставнијој ствари. Наиме, научио сам да овде морам да говорим много спорије да би ме људи разумели. Не могу да кажем: „Добро вече, да ли сте до-

бро расположени?“, оном брзином којом то обично чиним, јер то Американци чују отприлике као „Дорове, стебро расложени.“ Морам да говорим врло разговетно (смех), што ми никада није била јача страна.

● Шта мислиш, зашто ти је требало више времена да успеш у САД него у Британији и другим земљама?

– Немам неки изузетно изграђен имиц. Видети једном моју фотографију или постер, је исто као и не видети ме уопште. Нисам довољно упадљив. Зато људи и нису могли да ме запазе све док им нисам био дуже пред очима.

Пошто нисам тако упадљив као Бој Џори, ни у ком погледу, морао сам да заинтересујем људе својом музиком, а то није лако. За Американце, моје песме су доскора биле само песме неког момка за ког никада нису чули. Иако у мојој музици има америчких утицаја, то иначе није оно што овдашње радио-станице емитују.

● Да ли ти недостаје кућа на турнејама?

– Недостаје ми. Дводуше, оно што би ми иначе могло да недостаје, пријатељи, њих имам и овде. Гед, један од мојих најбољих пријатеља, уједно и мој менаџер, увек је са мном. Грамофон је оно што ми стварно недостаје док сам на турнејама. Нервира ме то што морам да купујем плоче и само пуним њима хотелске ормане, а да при том не могу да их чујем. Зато сам сада купио мали, преносиви систем са компакт диск грамофоном.

● Да ли се концертна публика у САД битно разликује од оне у другим земљама?

– Углавном нема неке разлике. Занимљиво је што овде добијам прилично чудна писма, што се иначе не догађа. Рецимо, добио сам једно веома лепо писмо од особе која се потписала „Девојка са сафари шеширом“. Вероватно је и била у првом реду на неком од концерата, баш са тим шеширом на глави. Ја, на жалост, не могу тога да се сетим. Било је тако много концерата, за тако мало времена, да је просто немогуће имати све детаље у глави. А добијам и пуно папирића са лепим речима подршке, које ми обожаваоци шаљу директно у гардеробу, одмах после концерта. То ми се заиста свиђа. А има, наравно, и неких људи који нису баш добронамерни.

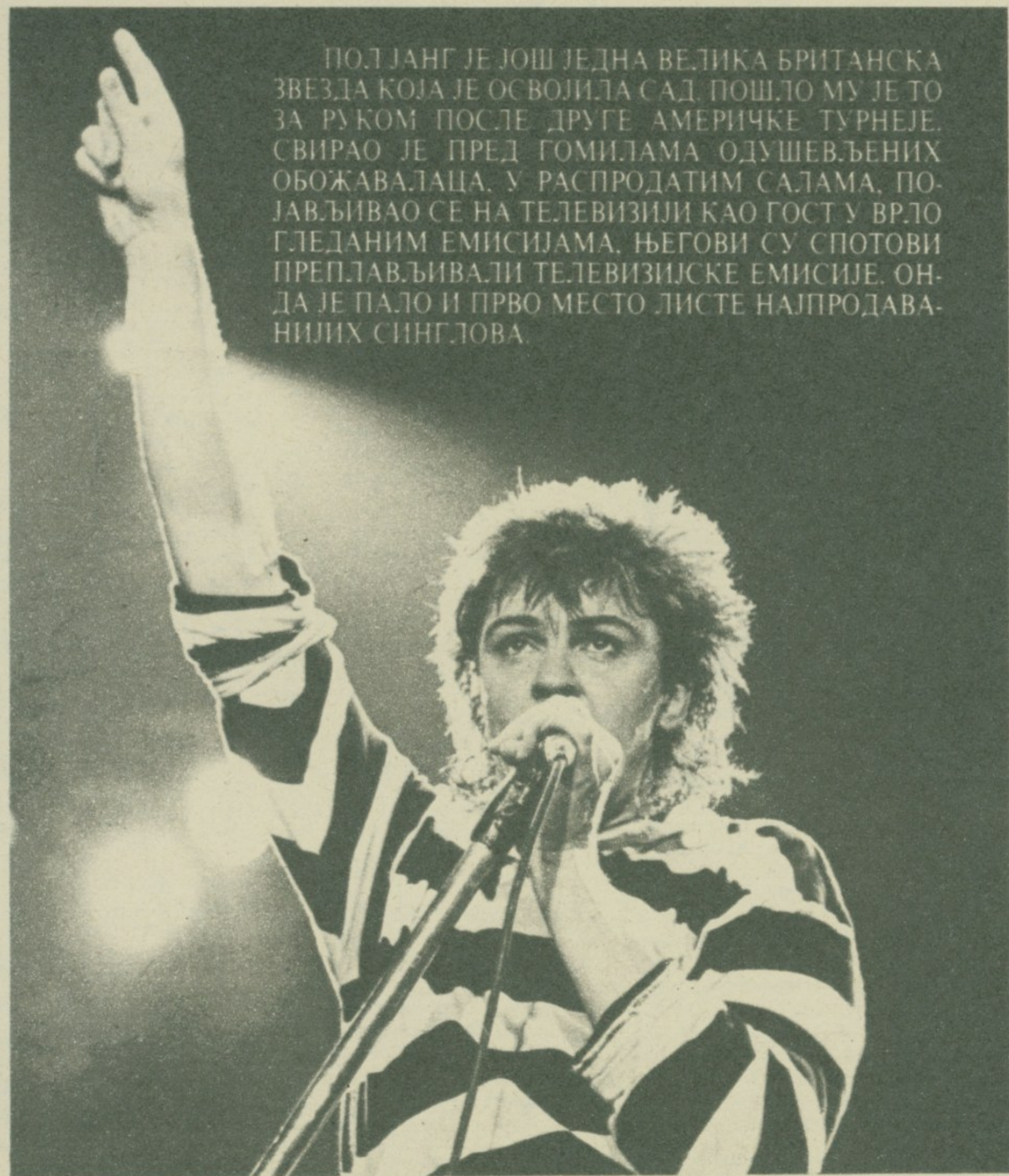
● Како се забављате између концерата, док путујете?

– Путујемо изнајмљеним аутобусом и ту се доста лепо дружимо. Путујемо преко ноћи, а пошто смо сви заједно, то нам не пада тешко пошто не стижемо да погледамо кроз прозор. Незгодно је само то што смо поломили доста ствари по аутобусу, јер када се мало развеселимо устанемо и почнемо да играмо а аутобус обично баш у том тренутку улети у кривину и онда падамо на све стране.

● Да ли путујући доживљаваш културне шокове у сусрету са различитим градовима и људима?

– Сада више не. Прошле године ми се то још и могло догодити јер сам тада први пут био у Америци, али сада сам се навикао. Ове године сам имао проблема те врсте у Јапану. Та земља је толико другачија од свих осталих, да од узбуђења нисам могао да спавам. А осим тога, Јапанци су толико вредни да је то просто заразно. После тог дела турнеје осећао сам се, заиста, врло болесно.

ПОЛ ЈАНГ ЈЕ ЈОШ ЈЕДНА ВЕЛИКА БРИТАНСКА ЗВЕЗДА КОЈА ЈЕ ОСВОЈИЛА САД. ПОШЛО МУ ЈЕ ТО ЗА РУКОМ ПОСЛЕ ДРУГЕ АМЕРИЧКЕ ТУРНЕЈЕ. СВИРАО ЈЕ ПРЕД ГОМИЛАМА ОДУШЕВЉЕНИХ ОБОЖАВАЛАЦА, У РАСПРОДАТИМ САЛАМА, ПОЈАВЉИВАО СЕ НА ТЕЛЕВИЗИЈИ КАО ГОСТ У ВРЛО ГЛЕДАНИМ ЕМИСИЈАМА, ЊЕГОВИ СУ СПОТОВИ ПРЕПЛАВЉИВАЛИ ТЕЛЕВИЗИЈСКЕ ЕМИСИЈЕ. ОНДА ЈЕ ПАЛО И ПРВО МЕСТО ЛИСТЕ НАЈПРОДАВАНИЈИХ СИНГЛОВА.

ФИЛМСКЕ НОВОСТИ

ПРВИ ПУТ ЗАЈЕДНО

Мадона се све озбиљније бави филмом. После једног од највећих филмских хитова протекле године „Очајнички тражећи Сузан“, где је практично играла саму себе, Мадона је прихватила улогу мисионарке која помаже кинеској деци. Филм се зове „Шангајско изненађење“ („Shanghai Surprise“) и у њему ће Мадона први пут наступити заједно са својим супругом Син Пенном (Sean Penn).

Он је, иначе, глумац, али му супруга певачица очигледно много користи у каријери. Ко зна, можда ускоро и пропевају заједно.

ТРАЖИЛИ СТЕ ПЕСМУ

„У ВРЕЛИНИ НОЋИ“

Сумрак љубави
У врелини ноћи мјесец умире
Казује нам пут
Закуни се и нека буде
Закуни се

Писма слике и прошлост иза мене
Једно збогом свим успоменама
Заборава и нека буде
Заборава заувјек

Скитнице и ја
Дубоко у мраку очи мачије
Жар са усана
Не, не плачи и нека буде
Не, не плачи

Овај град цијелу ноћ пјеваће о
нама
Али ми више знај нисмо заједно

Сумрак љубави
У врелини ноћи мјесец умире
Казује нам пут
Закуни се и нека буде
Закуни се заувјек

Понос мој и ја
Другови из рата
Моја глава је тврда босанска
Закуни се и нека буде
Закуни се

Овај град...

Текст:
Зијо Ризванбеговић,
изводи група „Валентино“

РЕКОРДИ

РОК МИЛИОНЕР БРОЈ ЈЕДАН

Албум „Сако није потребан“ („No Jacket Required“), Фила Колинса (Phil Collins), био је по многим мерилима поп плоча 1985. године.

Ова је плоча прва у Великој Британији прешла тираж од милион продатих примерака, остављајући иза себе „Дајер Стрејтс“ као најближе конкуренте са заостатком од око сто хиљада албума, а заузимала је прво место на топ листама у Великој Британији, Холандији, Швајцарској, Белгији, Шведској, Аустралији, Аустрији, Француској, Данској, СР Немачкој, Канади и САД где је продата у скоро четири милиона примерака.

СВЕ

ПЛОЧЕ

ЕДИ ГРАНТ

„Message Man“, 1977, „Ice“;
„Walking On Sunshine“, 1979, „Ice“;
„Love In Exile“, 1980, „Ice“;
„Can't Get Enough“, 1981, „Ice“;
„Live At Nothing Hill Gate“, 1981,
„Ice“;
„Killer On The Rampage“, 1982,
„Ice“;
„Going for broke“, 1984, „Ice“;
„Born Tuff“, 1985, „Ice“...
Плоче Едија Гранта у Југославији
објављује „Југодиск“.

ИЗЈАВА НЕДЕЉЕ

Мрзим све те
нове бендове
трендовског
усмерења, све
лажне
тинејџерске
бунтовнике. Све
што они чине је
стварање
осећања
инфериорности
код њихових
обожавалаца
који немају
модерну
фризуру.

Џим Кер,
„Симпле
Мајндс“ („Simple
Minds“)

И СКАФАНДЕР ЈЕ ОДЕЛО

Човек никада не би смео да напусти васионски брод, ако би се ослонио само на својства која му је подарила мајка природа. Напољу би га дочекали готово безваздушни простор, космичко зрачење и температура до минус 150 или плус 180 Целзијусових степени, зависно од тога да ли се тог тренутка налази према сеновитој или од сунца осветљеној страни.

Ипак, космонаути излазе из своје путујуће куће. То могу захваљујући нарочитом оделу – скафандеру за чије кројење су научници утрошили часове и часове рада. А скројили су га тако да је у њему астронаут тако рећи упакован. Другачије и не би могло да буде: веће онемогућава рад изван брода, а у мање не може да стане све што одржава човека у животу.

МУКЕ С ЛАКТОВИМА И КОЛЕНИМА

Скафандер пружа заштиту астронауту за само неколико часова „шетње“ изван брода. Потом мора да се врати.

ШТА ЋЕ СЕ ДОГОДИТИ НОСИТИ У ВАСИОНИ

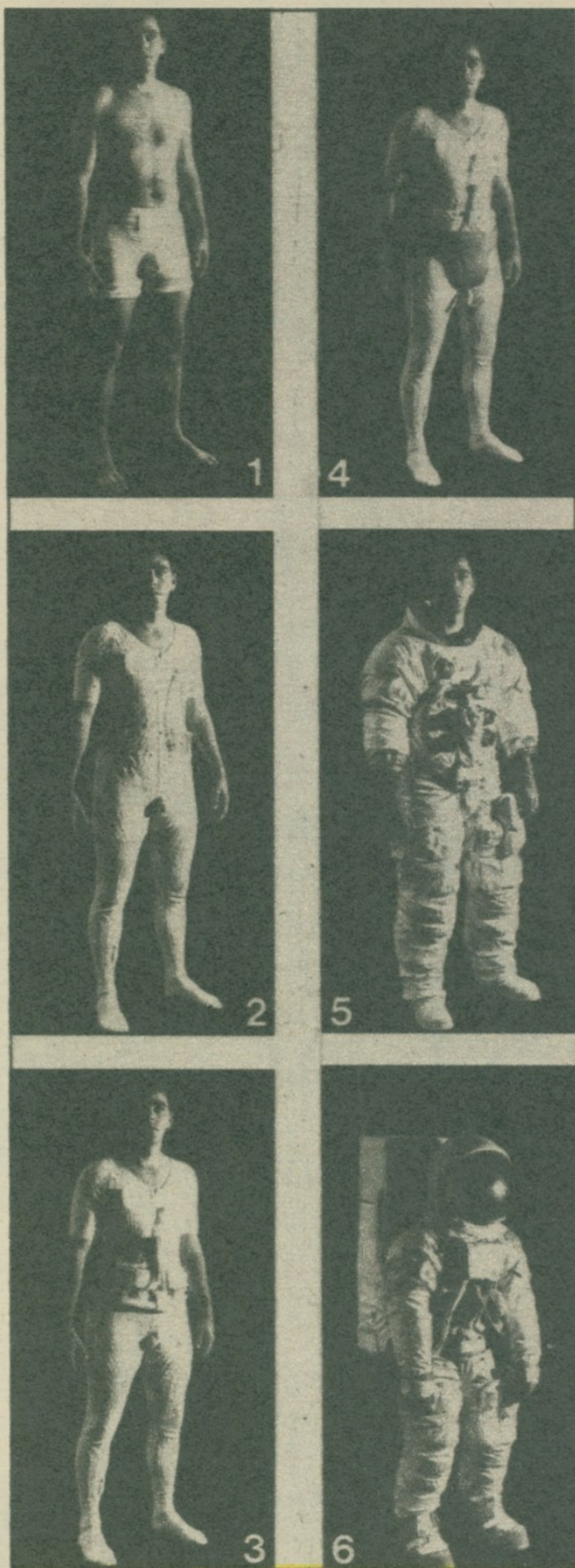

У
нови
скафандер
астронаут
се
увлачи
одоздо

Излазак из летелице у свет вечне тишине не би био могућ без одговарајуће одеће чије само пројектовање стаје двадесет једну хиљаду милијарди старих динара.

Научници нису задовољни оним што пружа садашњи скафандер. Неколико екипа покушава да сачини модерније космичко одело јер планови изградње свемирских станица, њиховог одржавања и оправки уређаја изискују лагану и покретљиву одећу „свемирских мајстора“.

Америчка агенција за васионска истраживања, NASA, добро је одредила кесу и произвођачу Мекдоналд Дагласу платила 21

И облачење скафандера започиње навлачењем специјалних гаћа.

хиљаду милијарди старих динара за студију новог скафандера!

Даглас није сам загризао овако крупну јабуку већ је позвао у помоћ инжењере фирме Хамилтон Стандард. Изглед будућег скафандера већ је готов. Одећи је дато име – Мартин Маријета.

Шта је мана садашњих скафандера? Пре свега – незграпност. Одело је кабасто и покретљивост у њему веома је ограничена

јер се ослања на тешке зглобне чланке у лактовима и коленима. Зато кретање у бестежинском стању изазива огроман напор и замарање астронаута. Скафандери примењени у америчком васионском програму „Меркјури“, пре двадесетак година, имали су чак три заштитна слоја са укупно 11 наслага различитог материјала.

Проблем је и облачење. Треба провести најмање 12 часова у условима који

одговарају космичким, па тек онда обути скафандер. Осим тога, мора се и један час удисати чист, такозвани стопроцентни кисеоник, а у комори смањити притисак са 1 на 0,7 бара. Само навлачење скафандера односи још двадесетак минута.

Облачење започиње навлачењем доњег веша сличног трикоу балетана, само је овај хлађен течномшћу која струји кроз цевчице чија укупна дужина износи 90 метара! У крути део скафандера, са ранцем за одржавање животних услова, окачен о посебан чивилук, астронаут се увлачи одоздо. Пре него што се он одвоји од чивилука, горњи и доњи део се спајају прстеном-бравом.

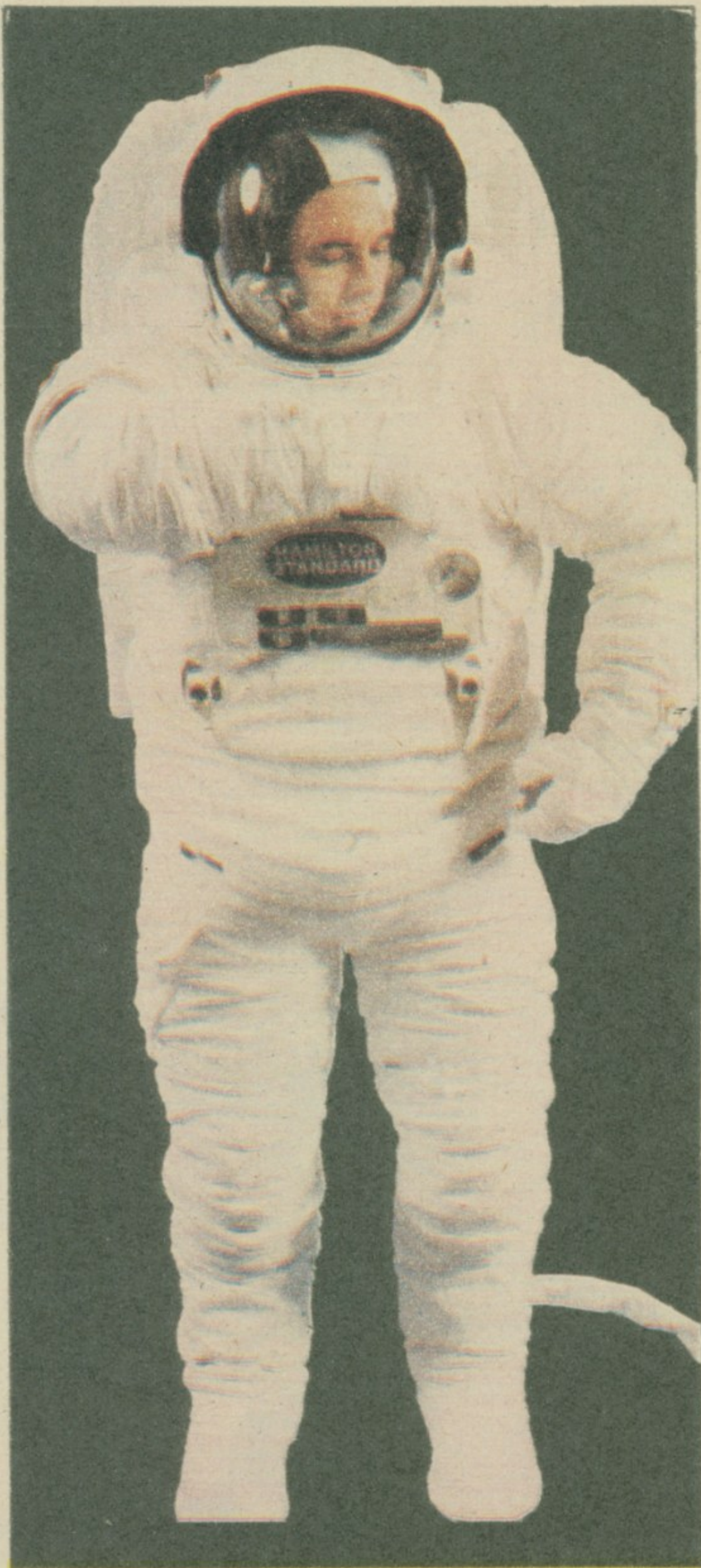
КРОЈАЧКА МЕРА

Нова одећа за космос у коју је уложен баснослован новац биће лакша и једноставнија за одржавање.

Највећи корак у изради скафандера, међутим, представља руковање командама. Више се то неће обављати руком већ – говором! Све важне податке контролише микропроцесор. Ту су и сигнални уређаји који опомињу астронаута кад се јаве неправилности у систему за управљање.

Расположиве материје – кисеоник, струја из акумулатора и литијумхидроксид, за одвођење угљен-диоксида, омогућавају боравак у скафандеру дуг и до 36 часова.

До сада је скафандер одговарао нормалном узрасту човека, а само је оковратник израђиван у три величине. Сада ће се горњи део правити у пет

Овако изгледа ново одело за астронауте.

величина и то од тврдог фибер-гласа.

На горњем делу ће се и даље налазити кацига са визиром, систем за одржавање животних функција и контролни систем. Уређај за одржавање животних функција смештен је у ранцу. Ту је и резерва за још 30 минута боравка у свемиру.

На грудима се налази систем за контролу, а камера и лампе за осветљавање на кациги.

У новом космичком оделу постоје и два резервоара за кисеоник, један од 0,55 и други од 1,8 килограма кисеоника.

Тежина новог скафандера биће стална, а зглобни чланци на ногама и рукама моћи ће да се подешавају.

Од новог скафандера се много очекује. Зато је тако скупо плаћен.

М. Тодоровић

10 × 10

ИЛИ ПРОНАЂИТЕ ГРЕШКЕ ВЛАЖНИ ГОСТИ

У редакцији туристичког часописа су бесни: из сваке од ових реченица испало је по једно слово... а у неке се, опет, увукло по једно сувишно.

6. – Не разумем чему жалбе – каже директор – кад смо немачке туристе превозили на исти начин као и даске!

1. И штапом и другим средствима треба убедити Американце да се одреде за одмор на Јадрану.

7. Иза рецепције је посебан салон за влажне госте.

8. Наш представник ће отићи на Малту да извијди ситуацију у тамошњим хотелима.

2. Што се тиче смештаја, госте распоређујемо у три рупе: обичну, комфорну и луксузну.

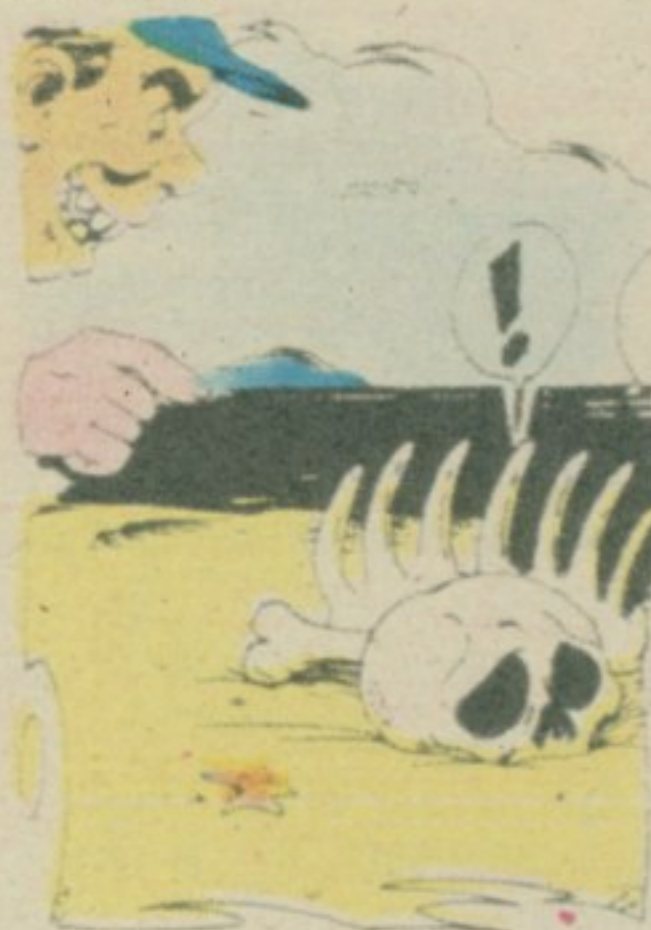

3. Страни гости нису навикли да улазе у воду без скандала.

9. Предузеће „Југославама“ има за собом две деценије успешног тровања у земљи и иностранству.

10. Увек неко од гостију остави кости на тој обали, а догађају се и друге ситне и смешне незгоде.

4. Пошто је овдашњи лист објавио да ће у Жутој лагуни боравити енглеска принцеза, занимало нас је шта други мисле о тој лажи.

5. Сваких десетак минута љубазни Грк је долазио да пита да ли смо жене.

РЕШЕЊА:

1. штапом, 2. групе, 3. сандала, 4. плажи, 5. немачке, 6. данске, 7. жетине, 8. извиди, 9. влажне, 10. космичког.

Илустровао Димитрије Костић

Учинио ми се да је у Долини жега страшнија него икада. Ништа необично, пошто је Царска долина била природни феномен – смештена на 90 метара испод надморске висине, одвојена од Тихог океана планинским ланцем Сан Дије-го, заштићена од Залива Баја Калифорнија висоравнима са југа. На истоку, Чоколадне планине служиле су као бедем према усковитаној реци Колорадо.

Паркирао је аутомобил испред Барбара Ворт хотела и ушао у пријатно расхлађени бар.

– Виски и чашу ледене воде, молим. – Задовољно је хладно осушено грло. – Ово је једина количина воде која ми прија – разговорљиво се обратио бармену. – Иначе, мрзим воду. Хидрофобија, тако то зову. Скоро сам се удавио кад сам био мали.

– Па и није неко пиће – одговори бармен – али, богами, ја волим да пливам.

– Далеко било! Зато и волим ову долину. Сува као барут. Воду видиш само у кади и чаши. Увек ми је мрско да се вратим у Лос Анђелес.

– Ако се плашите дављења, онда сте безбеднији у Лос Анђелесу него у Долини. Овде смо испод нивоа мора, а вода свуда око нас. Замислите да неко извуче чеп?!

– Плаши ти своју бабу. Планински венци нису никакав чеп.

– А земљотрес? – рече бармен, још једна жртва типичне, најстарије калифорнијске фобије.

– Којештарија. Земљотреси не покрећу планинске масиве.

– Немојте бити тако сигурни. Овакве долине не стварају се саме по себи – нешто их је створило. Замислите какав је то потрес био који је хиљаде квадратних миља обрушио испод нивоа Тихог океана.

– Ма то је било пре толико хиљада година! Ево! – Спустио је новац на пулт. Овај бармен и није баш тако симпатичан како му се у почетку учинило.

На вратима га је запахла јара. Пекла му је очи и сушила плућа.

Код аутомобила је приметио неку сподобу како сагнута нешто чачка.

– Шта до ђавола радиш ту? – при-трчао је.

Човек се трже и погледа га уплашено, избледелим очима. Био је прљав и неугледан.

– Ништа, ништа, другар, само сам хтео да ти видим регистрацију. Из Лос Анђелеса. Кад би ме повезао, а?

– Хајде, бриши! Требало би да те пријавим. Како те није срамота да се тако смушаш?!

Бекство од стихије

Човек га само погледа и изгуби се као сенка у супротном правцу. Власник аутомобила завири у касету испред десног седишта и одмах примети да нема нове батеријске лампе. Лопуза проклета! Пробисвет прљави! Гунђајући упутио се ка Бролију, 15 миља даље на север. Жега је била страшна, чак и за Царску долину. Као пред земљотрес, помисли у себи, па се гласно насмеја. Само један обичан дан у овој Долини, додуше нешто топлији...

Посао га је одвео на неколико фарми између Бролија и Салтон мора. Браћа се уморан према главном аутопуту, возећи пошљунчаним сеоским друмом, када му се волан скоро оте из руку. Аутомобил је као луд по-скакивао и шеврлао. Једва се зауставио, али се тресење наставило, праће-но потмулом хуком.

Земљотрес! Излетео је из кола обузет исконским нагоном да буде на отвореном, далеко од обрушавања бетона и цигала. Али овде није било кућа – само широко пустињско пространство. Вратио се у аутомобил. Стомак му је дивље поигравао. Наишао је други потрес, нешто слабији,

страхови детињства, сећање на једну брану која није издржала, натерали су га да препозна звук. ВОДА! Високи бедем воде, негде у прабини, у потери за ЊИМ!

Притиснуо је папучицу гаса до краја, покушавајући да процени удаљеност и правац из кога је допирао хук надируће бујице. Излетео је на аутопут и умешао се у колону аутомобила која је јурила ка северу. Тутњава иза леђа постајала је све гласнија.

Поред пута седела је девојчица лица умрљаног прашином и сузама. Зауставио се уз шкрипу кочница, наглас проклињући – само ми ово још треба – шта ме се то уопште тиче. – Ускочи!

Дете је тихо јецало, скупљено на седишту поред возача.

– Хоћеш да ме одведеш кући? – упитала је.

– Не брини и не постављај питања!

Нешто даље скоро је прегазно једног дечака јер је вео прашине бивао све гушћи.

А онда га обрва ужас сопствених сећања из детињства. Пред очима му се приказа лице јадника, исколачених очију како се дави преклињући за помоћ. Зауставио је ауто. Човек је као без душе дојурio и башио се на седиште.

– Хвала, буразеру, бежимо одавде!

Погледао је у огледало, па је не верујући провукао главу кроз прозор. Видео га је кроз измаглицу – оловни црни зид – десет, или 100 метара висок, како јури на њих. Као суманут потерао је ауто.

– Тихи океан је пробио баријеру – задихано је рекао допов.

– Немогуће! – заурлао је возач. – То мора да је река Колорадо!

Деца су загрљена, избезумљена од страха, немо посматрала.

– Није то никаква река, другар. Био сам у кантини кад су јавили преко радија из Калексика. Упозоравали су да се тло спустило на југу. Да наи-

РОБЕРТ ХАЈНЛИН

ВОДА,

АЛИ САМО У ЧАШИ

али опет веома жесток, па се суманути галоп тла умирио. Спустила се прашина, као густа магла. Читав сат је седео изгубљен, дахћући и презно-јавајући се, да би коначно смогао снаге да крене даље.

Већ је био наомак главног аутопута када је у даљини зачуо тутња-ву, све јачу, гласнију чак и од звука његовог мотора. Мора да је неки експресни воз, помислио је. Али нешто ипак није у реду – возови не јуре после земљотреса, напротив, морају да миле да не налете на пукнуте шине.

Није воз... шта.. ВОДА!
Мора уврежена дубоко у подсвест,

– То је Томи! – повика девојчица. – А? Па шта? Зар још једно про-клето жгепче?

– Томи Хајакава, идемо у исти раз-ред. Молим те, чико, стани!

Псовао је себи у браду и потерао уназад да су се скоро преврнули.

– Улази! – продрао се. – Хоћеш да се удавиш, будало?

Тек што је поново кренуо, испред кола му се испречи неки човек млата-рајући рукама. Препознао је ону лопу-жу која му је украда батеријску лампу. За овога ми је бар мирна са-вест, помислио је јурећи даље. Нека га прогута вода!

лази велики талас. Онда је станица замукла. – Облизнуо је уста. – При-мио ме је неки човек, па ми је побегао на бензинској пумпи.

Возач је ћутао. Наставили су да јуре. Пут је благо завијао удесно, и скоро неприметно се спуштао. Скитница је посматрао нетремице пут.

– Хеј, где то идеш? Мораш да на-пустиш аутопут, зар не видиш да си-лазимо ка Салтон мору? То је нај-нижа тачка у Долини!

– Па где да идемо? Натраг не можемо!

– Скрећи лево! Ево овде, овај пут води ка брдима!

Скренули су, Са мучнином у стомаку, возач је констатовао да сада иду паралелно са главном бујицом која је надирала с југа. Но, овај путљак се заиста пењао. Сву пажњу усредсредно је на брда према којима су се упутили. Сигурно су изнад нивоа мора, умиривао је себе.

А онда су прелазећи грбу једног узвишења улетели у јарак који је требало да буде сув, али на жалост није био. Ауто се заглавио а машина за кашљала и угасила. Скитница је отворио врата, извукао децу и понео их кроз воду ка узвишењу које су управо прешли. Возач је покушао да упали мотор, па је у паници приметио да вода већ надире испод врата аутомобила.

– Морам да бежимо одавде! – дахнући се обрати скитници.

Он одмахну главом. – Погледај око себе.

Са југа, водени зид је већ опколио узвишење на коме су стајали, испречивши се између њих и брда у даљини. Јарак у коме су оставили кола већ је био поплављен. Главни налет водене стихије прошао је источно од њих, прогутавши аутопут и хујећи даље према Салтон мору.

Били су одсечени, опкољени воденом масом.

Вода је већ прогутала аутомобил и даље се пењала. Узаврело чело главног воденог таласа већ је увелико прошло, грмљавина стихије се утишавала. Али, вода је и даље нарастала, мирно али стално.

Канш је спас

Животни простор им је постајао све скученији. Једино друштво био им је бетонски стуб, висок око метар и по, са месинганом плочицом.

– Хеј, хеј, – узбуђено је довикнуо возач скитници – погледај шта овде пише! – На плочици су биле уклесане географска ширина, дужина и надморска висина овог моста. – Погледај, ова тачка се налази тачно на нивоу морске површине, спасени смо! Вода се више од овог неће пењати!

– Знаш, прочитао сам. Другар, ништа ти то не значи. Ово је важило пре земљотреса. Какав ће ниво сада бити ускоро ћемо да сазнамо.

У смирају дана вода им је досегла до чланака. Када им се попела до колена узели су сваки по једно дете у наручје. Ослоњени на бетонски стуб чекали су. Нису разговарали.

Почело је да се смрква. Тмина их је прогутала нагло и потпуно. Нису могли да виде воду, али су је чули и осећали. Сада им је допирала до пазуха. Попели су децу на рамена и још чвршће се приљубили уз стуб који је био сасвим потопљен.

Тишину је прекинуо скитница:

– Хеј, пријатељу, можеш ли за час да придржиш обоје деце?

– Могу ваљда, а зашто?

Вода се и даље пење. Ти држи децу, а ја ћу да се попнем на стуб, сешћу и обгрлићу га ногама. Онда ћеш да ми додаш децу. Тако ћемо добити једно пола метра.

– А шта ћу ја?

– Ти се држи за мене и плутај. Важно је да ти је глава изнад воде.

Некако су успели да се сместе. Време, ноћ и страх отезали су се у бесконачност.

– Само да се раздани – промуцао је возач у мраку. Спопало га је неконтролисано дрхтање.

– Другар, хоћеш да се заменимо? – рече скитница. – Ти седи овде и држи децу, а ја ћу да сиђем у воду.

– Плашим се да их не испустимо. Боље остани где си.

– Не брини, успећемо. Добро ће ти доћи промена.

Уз много муке успели су да замене места.

– Имаш ли каиш? – запита скитница из воде.

– Имам, зашто?

– Само се ти добро држи. – Држећи се једном руком за свог сапутника, другом му је опрезно скинуо каиш. – Увезаћу ти ноге за стуб, да те не ухвати грч. Тако ћемо бити сигурнији. Заронићу.

Осетио је како га каиш стеже око колена. Мало се опустио. Овако је много лакше, пимислио је. Баш му хвала.

Скитница изрони недалеко од њега.

– Где си? – повикао је у паници.

– Овде, овде смо! – Покушао је да погледом продре кроз помрчину. Безнадежно. – Овамо! Пљускање се зачу нешто ближе. Викао је, ослушкивао, па поново викао. Престао је да виче тек када га је глас сасвим издао.

Када је вода опала до струка, спустио је децу у крило. У првим наговештајима зоре разазнао је тло испод себе. Није било суво, али довољно чврсто да се стане на њега. Дечак му је одвезао ноге и све троје пали су исцрпљени у каљугу.

Раздањивало се. Погледао је око себе, ка брдима у даљини. Изгледало је да се вода између њих и брда повукла. На истоку је било страшно, на северу и југу такође. Оловни покров воде протезао се све до хоризонта.

Аутомобил је стајао у блатнавој јарузи. Вода се сасвим повукла. Пошао је тамо, у нади да можда може да га покрене. И ту је нашао скитницу. Тело је лежало заглављено иза задњег десног точка, тамо где га је одвукла подводна струја.

– Не прилазите овамо – довикнуо је деци. Из пртљажника је извадио лопатицу коју је ту држао за сваки случај.

Није то био баш неки гроб, плитак ров у муљу и песку, довољан да прими и сакрије човека. Обећао је себи да ће се вратити чим буде могао. Сада није било времена. Плима ће ускоро доћи.

– Хајде децо, морамо да бежимо одавде. – Узео је девојчицу у наручје, дечака за руку, па су све троје пошли ка западу док им је сунце грејало леђа.

– Збогом, брате – рече гласно, погледа упртог ка брдима.

М. Г.

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

ОСМОСМЕРНИ МОЗАИК (НАРОДНЕ ПОСЛОВИЦЕ)

У овој осмосмерци је скривен 71 појам из 5 народних пословица. Када прецртате све подвучене речи, које су распоређене у свим правцима осмосмерке (правац кретања даме у шаху), неће вам остати ниједно непрецртано слово. То је и коначно решење ове осмосмерке.

Попис пословица:

1. Врана врани очију не вади.
2. Два лоша избише Милоша.
3. Овамо је тамо. (Кад ко неће правијем путем да иде.)
4. Бе је било ово онђе још има. (Некакав Турчин зликовац завиште на конаку да му се донесе меда. Кад домаћин каже да меда нема, он га станебити, да му нађе макар најмање наврх кашике лијека ради. Кад му домаћин наћеран бојем донесе мало меда у кашичици (ваља да од онога што је био оставио, да храни кошнице преко зиме), он га стане бити на ново, да донесе више, говорећи: Бе је било ово онђе још има.)
5. Е лијо, сад си долијала! (У некаквој земљи огласи се лажљив врач. Цар од оне земље дозове га преда се и изнесавши у завезаној врећи лисицу, рече му: „Ако погодиш шта је у тој врећи, прави си врач, и нећу ти ништа; ако ли не погодиш, погубићу те“. Онда он замисливши се мало рече сам себи: „Е лијо, сад си долијала!“ Чувши то цар одмах повиче: „Погоди, лисица и јест!“ И тако га отпусти као правог врача.)

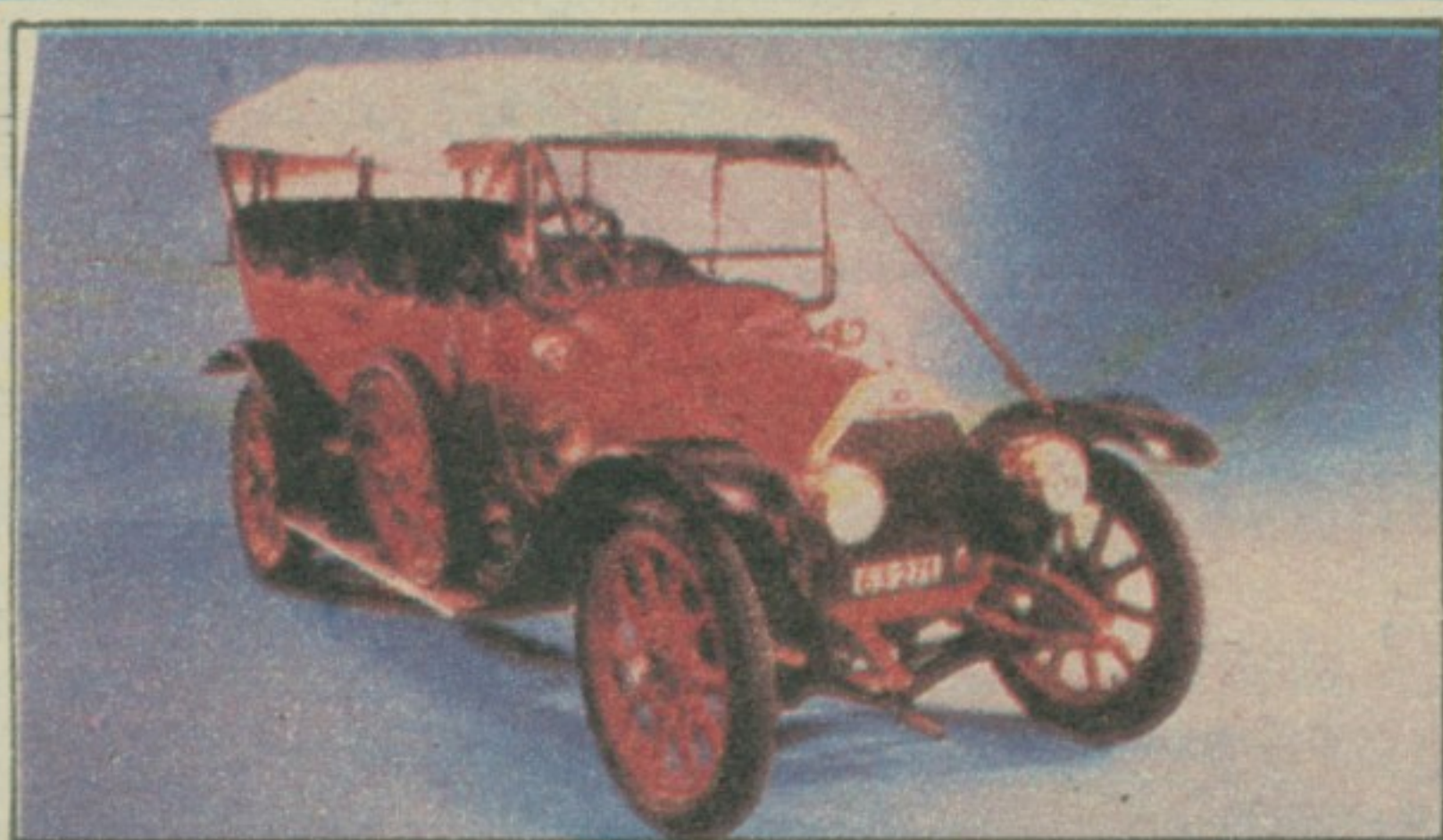
Ј	О	В	К	А	К	Е	Н	А	Т	С	З	Н
Е	О	Н	О	Г	А	Љ	Е	П	Е	А	Е	А
С	Ч	Н	Ђ	Ч	Ш	М	Р	Б	И	К	М	Ћ
Т	И	И	А	Е	И	Е	И	Ш	А	О	Љ	Е
У	Ш	Р	В	З	К	З	Т	К	Л	Н	И	Р
Р	В	И	Е	О	Е	Е	А	Е	А	А	Ћ	А
Ч	И	Ц	Д	Ч	П	В	П	В	Ј	К	Е	Н
И	Л	И	П	О	Е	О	А	О	И	У	Р	А
Н	С	Ш	П	Р	Г	Л	Ш	З	Л	Ц	О	Р
И	И	А	А	О	А	О	И	О	О	И	В	В
Ћ	М	К	Д	Ж	Г	В	П	Д	Д	С	О	Д
А	А	И	Љ	Л	А	У	О	П	О	И	Г	В
М	З	И	А	Р	К	Н	Б	Г	Р	Л	Р	А
О	В	С	П	Н	Е	О	И	И	А	Е	А	О
Д	И	М	А	С	Ј	М	Л	Ш	Ћ	Љ	Д	М
М	Е	В	Е	И	И	А	А	И	Т	У	А	А
А	Р	Њ	Л	Ј	Л	Т	Т	С	Б	А	А	В
Х	А	Н	А	Ч	О	И	Т	С	У	П	Т	О
Р	Д	О	У	М	Б	Б	М	И	Л	О	Ш	А
А	И	В	М	Е	Ј	И	В	А	Р	П	Н	Д
Н	Ш	О	Н	Д	А	А	М	Е	Н	Е	Ћ	Е
И	В	И	Ш	Е	Ђ	А	Н	П	У	Т	Е	М

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: 1) Ђокино Росини, 13) атлас, 14) дуборез, 15) коксаре, 17) авион, 18) оран, 19) Енглеска, 21) „Мирис дуња“, 23) лук, 24) он, 25) Теута, 26) жаба, 27) почистити, 30) вир, 31) „ура“, 32) та, 33) стаза, 35) чемер, 37) отке, 39) Ад, 40) Исковић, 41) рум, 42) ми, 43) Нп, 44) Ач, 45) кесер, т, 47) ии, 48) РИ, 49) Истрати, 51) граничевина, 54) гипсар, 55) 7 тоника.

Пре сто година родио се први аутомобил

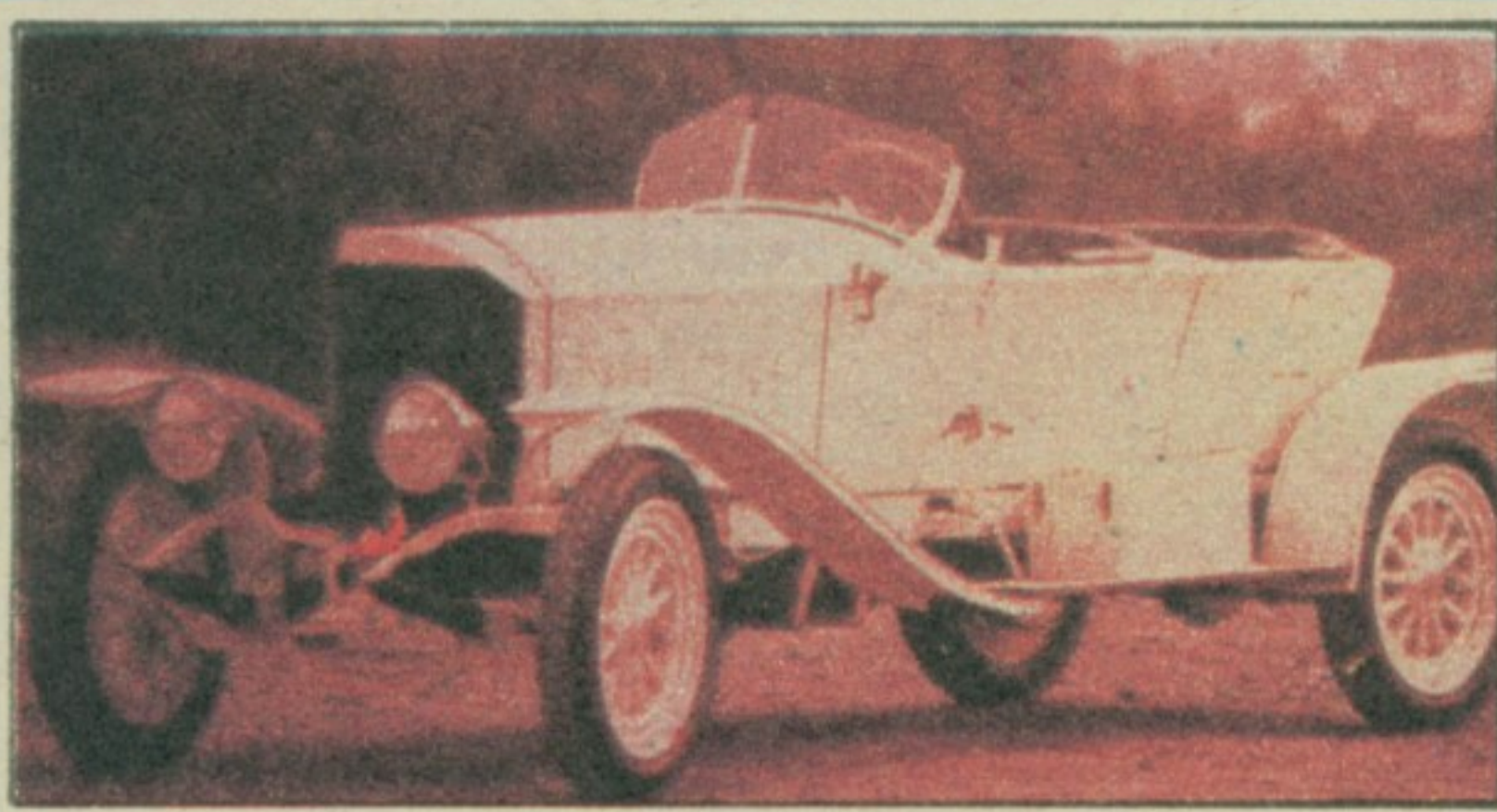
МИЉЕНИЦИ НАШЕ ЕПОХЕ (4)

1912. **Фиат zero.** Далеко од нуле по квалитетима. Иначе, најомиљенији италијански ауто свог времена. Запремао је скоро два литра, имао четири цилиндра и 20 KS. Развијао је брзину 60 km на сат.

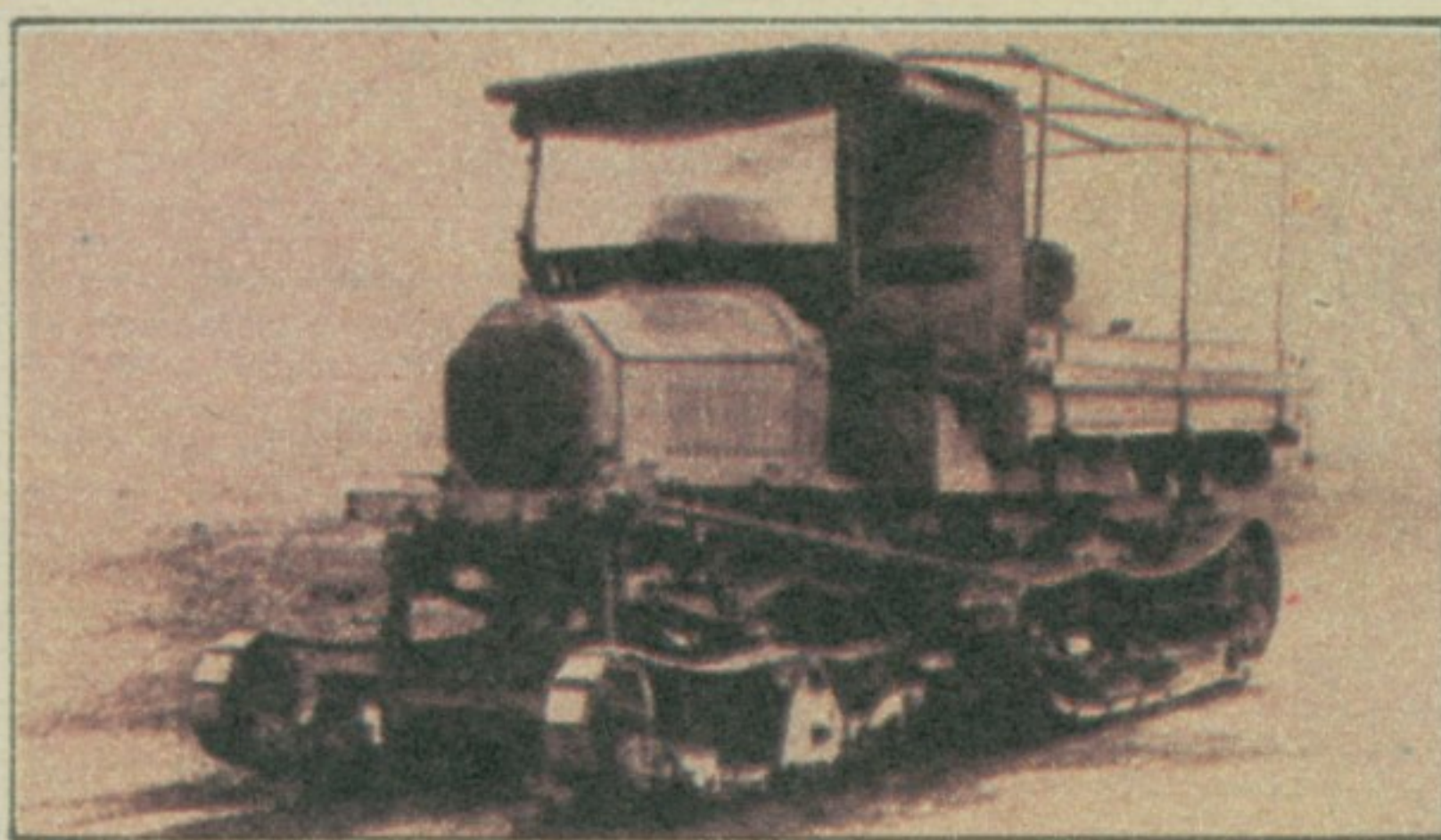
1913. **Пежо Бебе.** Са овим елегантним двоседом, кабриолетом напредовао је Пежо у фирме спремне да направе изванредног четвороточкаша. Десет коња и једна новост – електрични стартер.

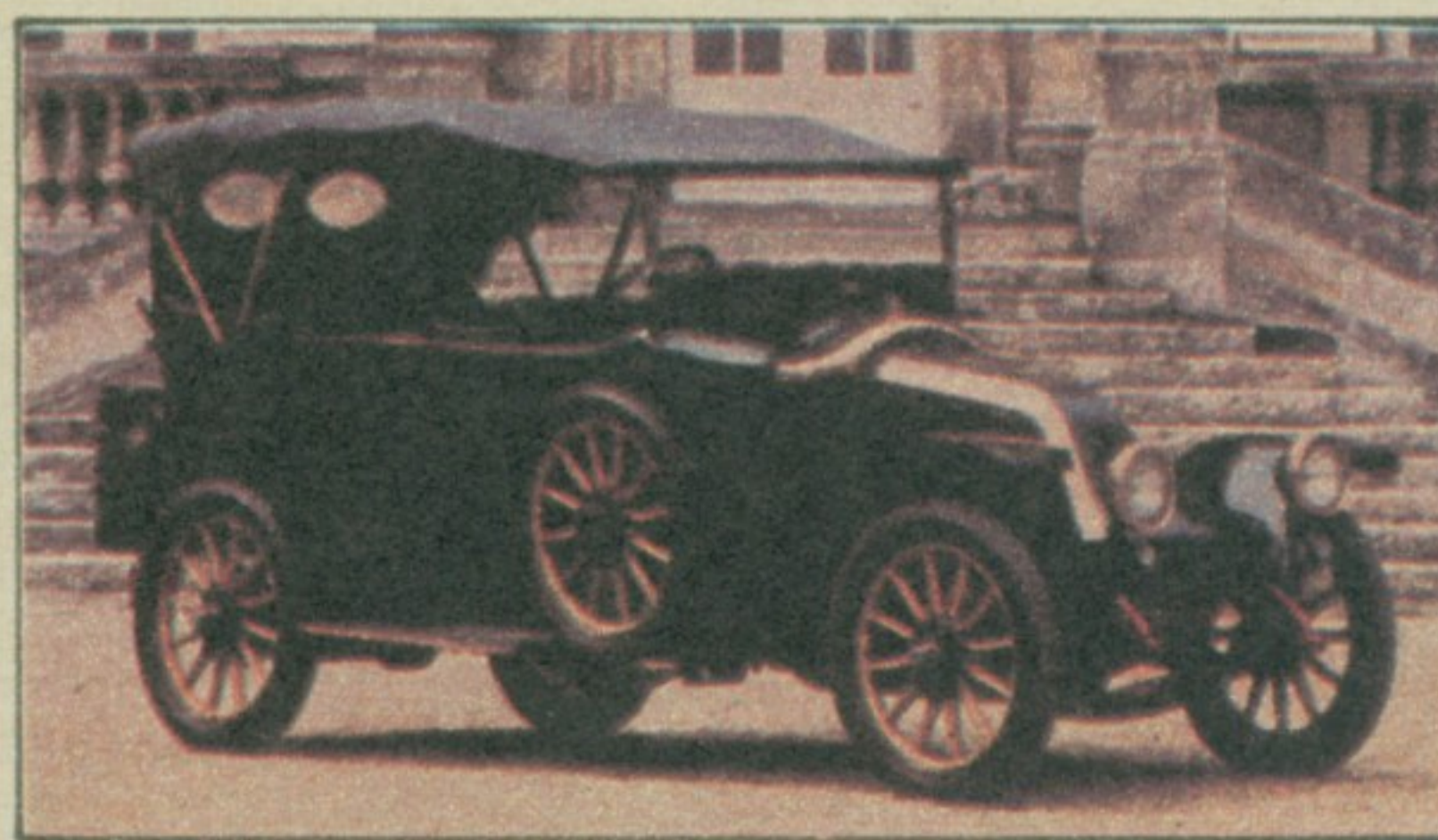
1914. **Ауди Алпски победник.** И фирма која је наследила Хорха решила је да производи спортске аутомобиле. Захваљујући снази од 35 коња овај Алпски победник јурио је 100 km на сат.

1915. **Студбекер.** Из ковачнице Хенрија и клема Студбекера изашао је један од најлепших америчких модела тог времена.

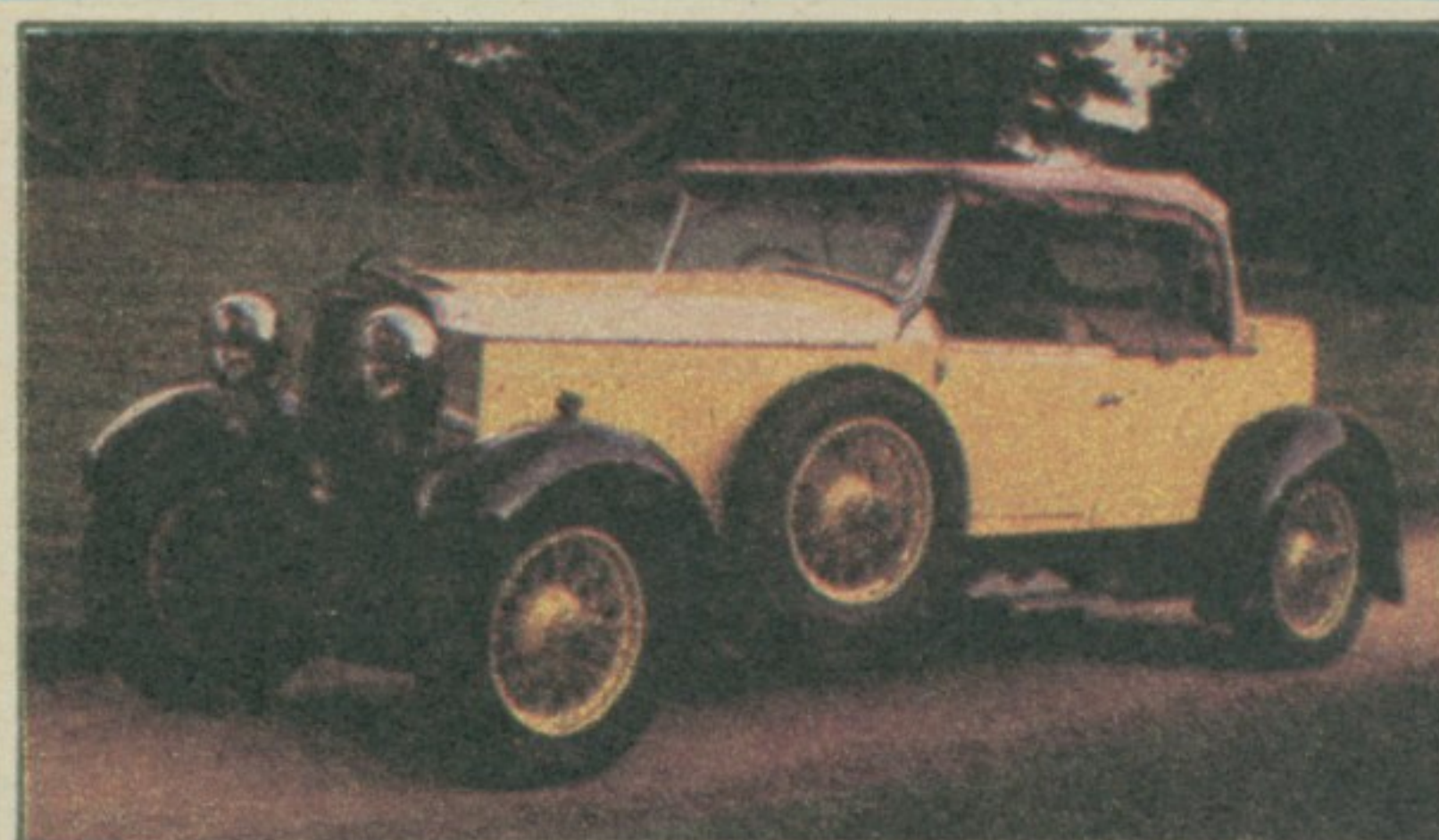
1916. **Дајмлерова оклопна кола.** У Немачкој је аутопродукција обустављена, па Дајмлер прави овог гусеничара. Само без Мерцедесове звезде.

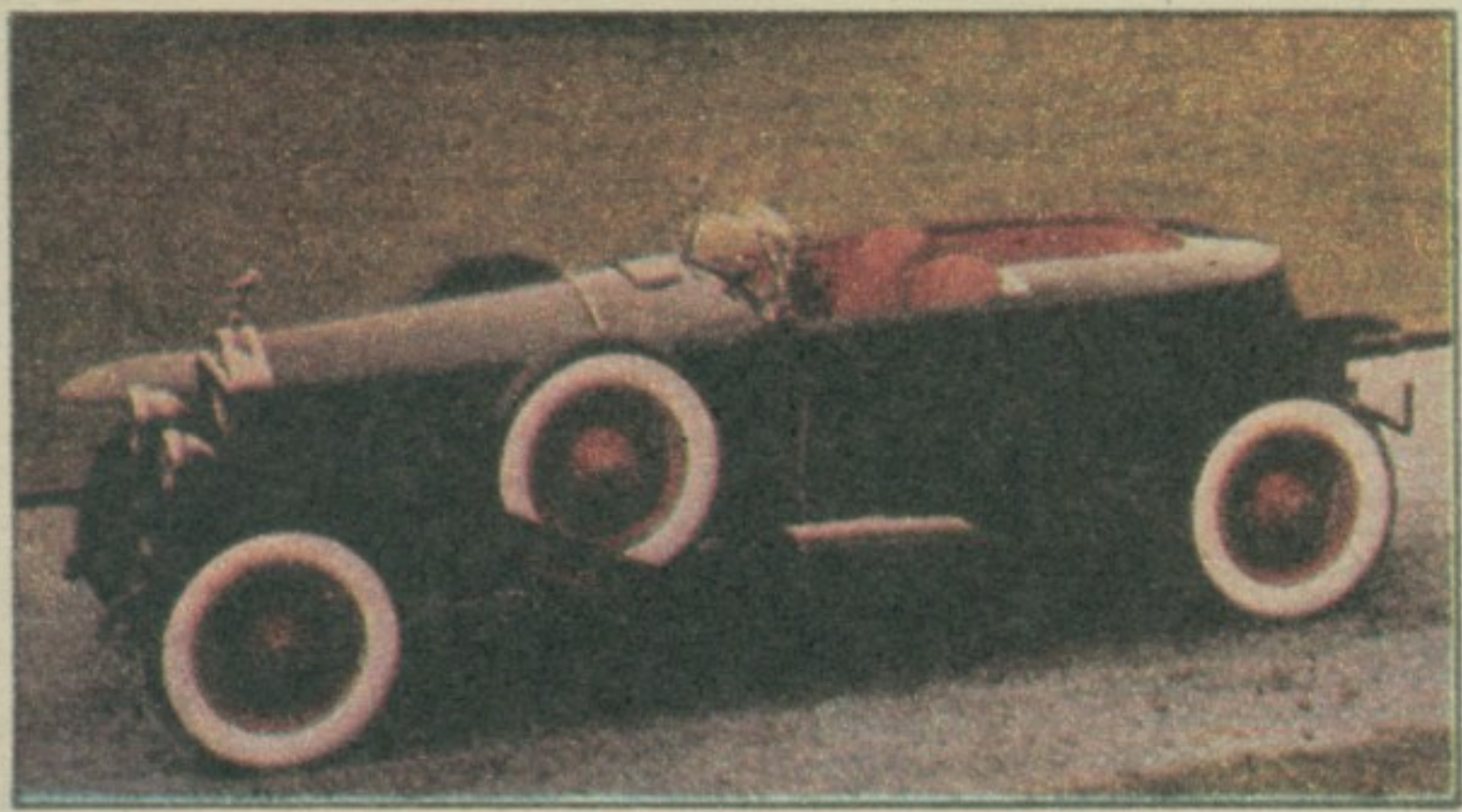
1917. **Рено Торпедо.** Упркос рату Французи не прекидају производњу аутомобила. На тржишту је врло тражен овај кабриолет са четворо врата и мотором од 45 коњских снага.

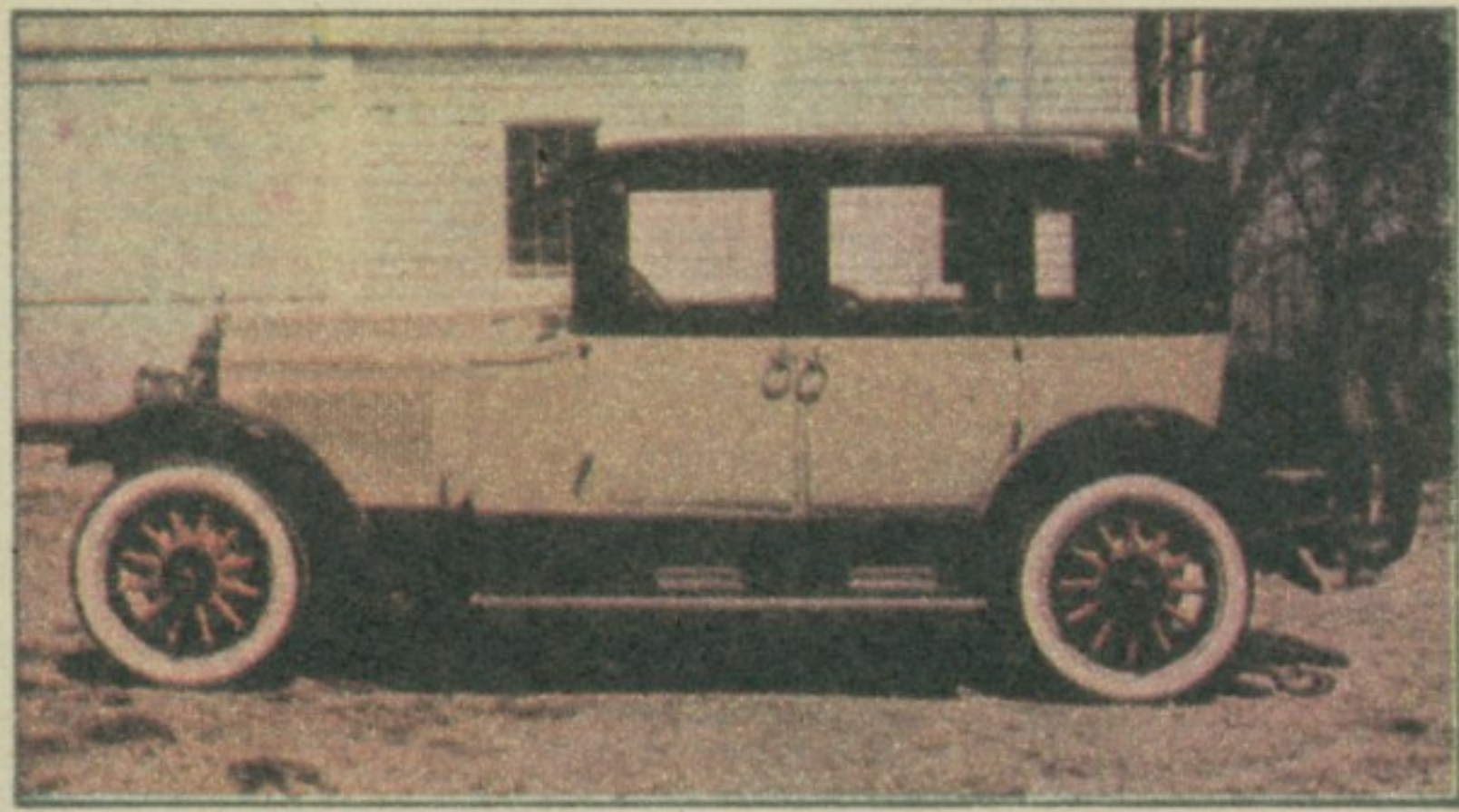
1918. **Доу Модел А.** Хорс Доу достигао је овим аутом у САД другу позицију, иза Форда.

1919. **Хиспано Суиза Алфонсо.** Добио је име по шпанском краљу Алфонсу XIII и био ауто снова двадесетих година.

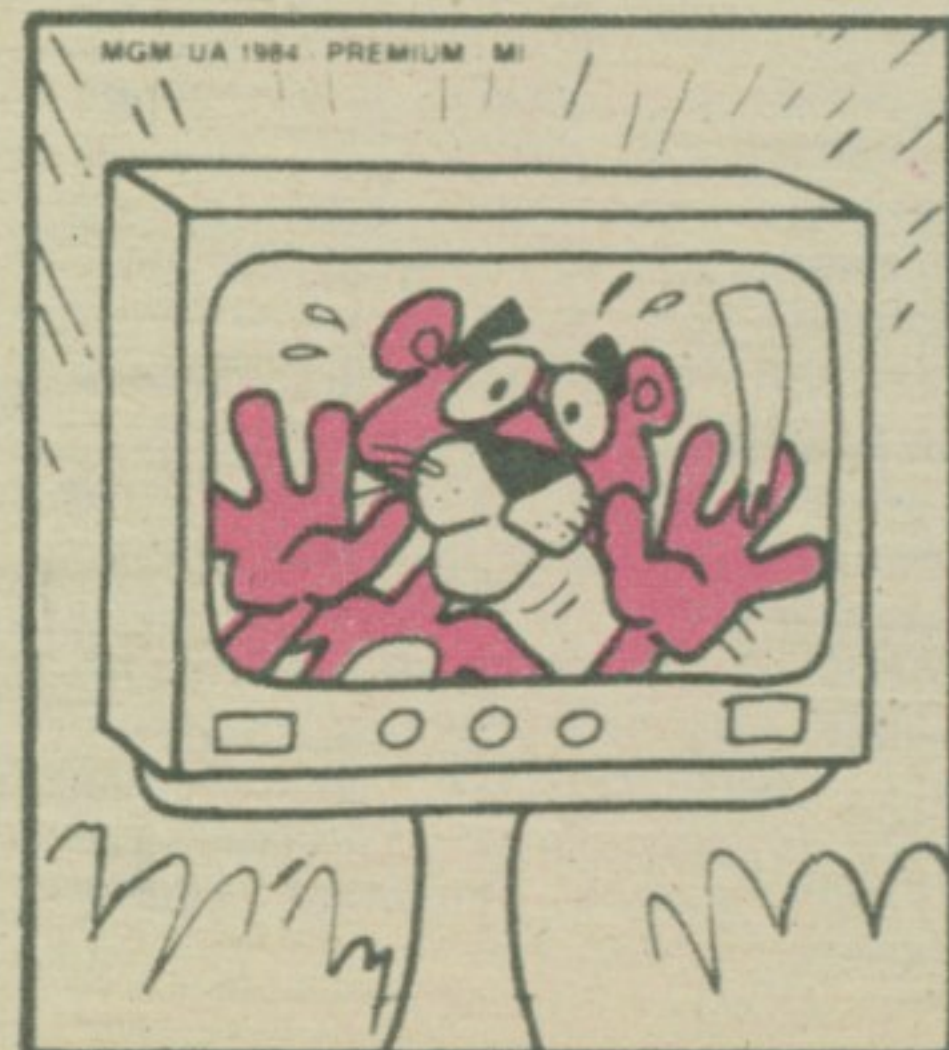
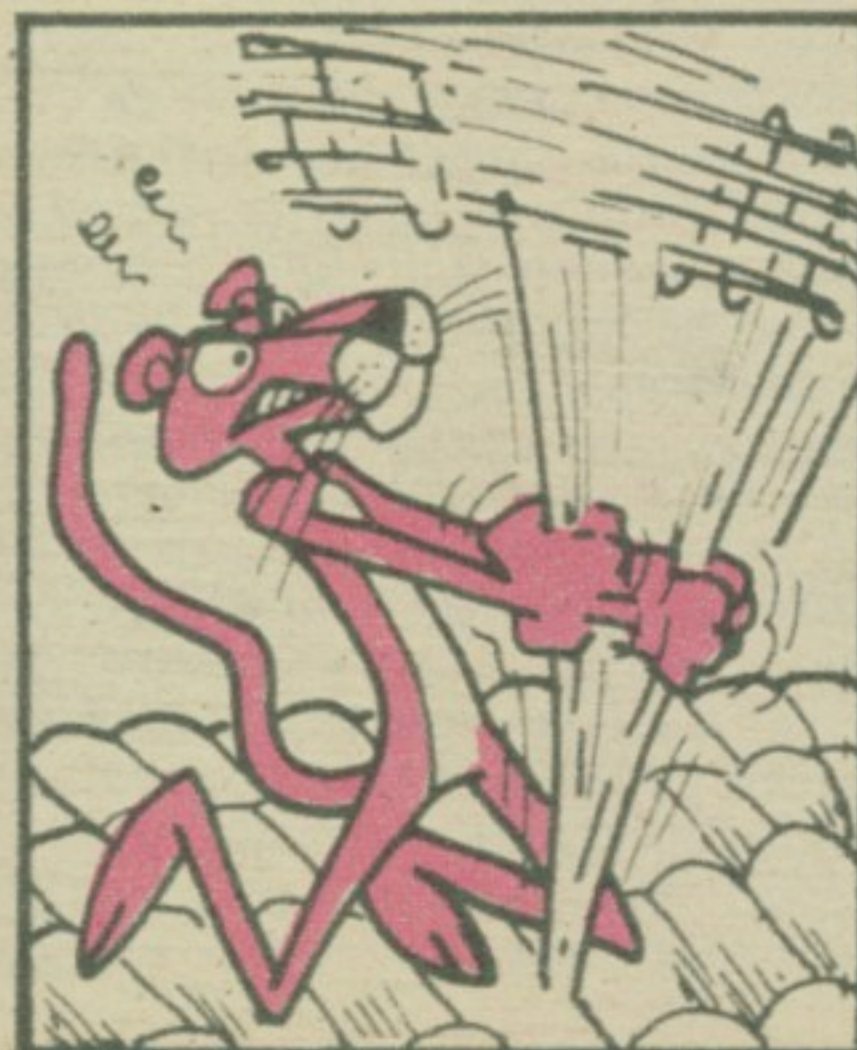
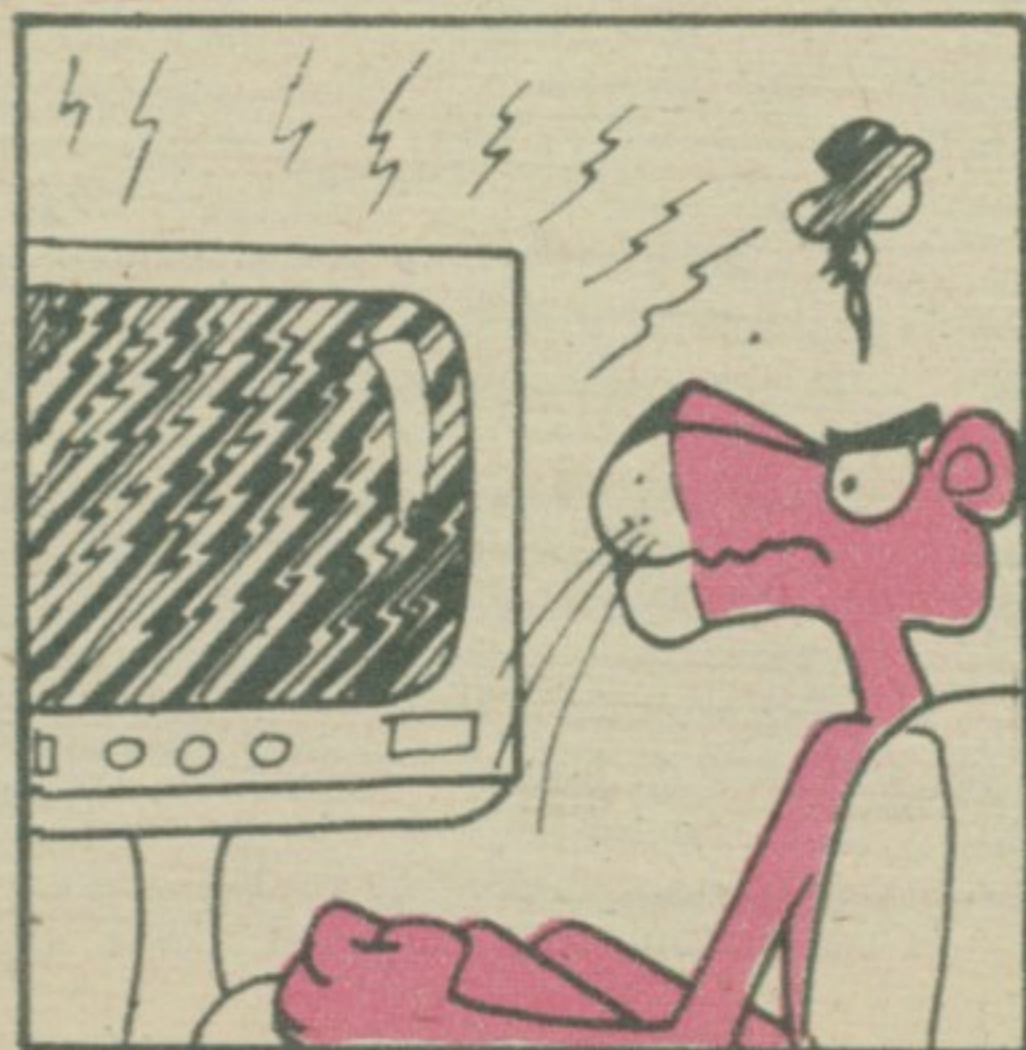
1920. Ролс-Ројс Фантом. Ретко леп ауто. Специјално је направљен за неког махараџу који је волео да сваким превозом иде у лов. Коштао је 2 000 фунти.

1921. Бујик 21/44. Нобл лимузина. Најомиљенији ауто међу богатим Американцима. Шест цилиндара, 44 коњске снаге.

ПАНТЕР ПАНТА

НЕМАН СА ДНА МОРА

✉ Недавно сам прочитао роман Витомила Зупана „Левитан“ чији наслов ми није сасвим јасан. Желео бих да објашњење прочитам у малој пошти.

МИЛИВОЈЕ МИРИЋ
51274 Красно Поље

Према Општој енциклопедији Лексикографског завода, у Библији се на више места помиње митолошка водена неман под именом Левијатан, односно Левитан (од јеврејског левјатан). Сматра се да је то, у ствари, или крокодил или

кит или змај, који узрокује помрачење Сунца. Левитан је у Библији приказан као непријатељ човека, сатана, чудовиште које мирно дрема на дну мора. Међутим, тешко оном ко га пробуди!

И пре Витомила Зупана бавили су се писци и филозофи пренесеним значењем Левитана; то је „персонификација државе, која по склопљеном социјалном уговору треба да има апсолутну власт, тако да попут Левијатана „прождири“ своје грађане, да би се одржао ред и мир“. У историји је познато и дело „Левијатан“ које је написао Томас Хобс.

САТЕЛИТ ПУТОКАЗ

✉ Драги Забавниче,
Увек кад негде колима кренемо први пут, тата редовно псује: нервира се што нема путоказа и стално застајкује – да пита пролазнике или друге возаче, или да погледа у карту, коју после не можемо да сложимо... Понекад је и исцпамо, па ја, на пример, добијем батине, и тако. Зашто људи не измисле неки други начин за оријентацију? Зар да се, у време летова у свемир, човек тек тако изгуби на путу? Другови су ми причали да се у Америци већ оријентишу уз помоћ вештачких сателита. Ако знаш, реци ми како.

МИРА БАРИЋ
Радмиле Рајковић 12
11000 Београд

Прво, Миро, буди сигурна да проблем о којем пишеш не мучи само нас овде него, још увек, и сав остали свет приморан да се, у непознатој средини, ослања на мапе, путоказе, успутне информације и слично. Али, то што си чула биће остварено у најближој будућности. Нарочита електронска опрема омогућиће везу с мрежом сателита који круже на висини од 20 хиљада километара. То ће пилотима, возачима, или кормиларима обезбедити да у сваком тренутку и у било ком делу света знају где се налазе и куда треба даље да иду. Ево како:

На уобичајену таблу с инструментима биће постављен и екран

преко којег ће се добијати скица пређеног пута, док ће једна бела тачкица означавати нови положај на сваких 100 метара – у оквиру жељене трасе.

У Америци се овај систем већ користи у војне сврхе. Сви остали који буду желели да се њиме служе, треба само да набаве посебан пријемник. То, засад, није мали издатак. У сваком случају, пријемник у возилу биће и својеврсна разонода за путнике.

ЛЕТЕЋЕ ЛАЂЕ И ПЛОВЕЋИ ВОЗОВИ

✉ Да ли је тачно да се фатаморгана привиђа само изгубљенима у пустињи?

ИВАНА КУКОЉ
Маршала Тита 5
56000 Винковци

Као што је познато фатаморгана је „оптичка појава при којој светлосни зраци, пролазећи кроз топле слојеве ваздуха који су при површини рећи, мењају правац и стварају (пројцирају) извртнуту слику у ваздуху, као у огледалу“. Раније се сматрало да се ова привиђења појављују само очајницима у пустињи или на мору. Међутим, сличне појаве могу се пратити на разним местима Земљине лопте. Ево најновијих примера, из Велике Британије.

Тако се пре неколико година на небу изнад града Бридлингтона појавила слика града Гула. Мада су ова два места удаљена једно од другог 64 километра, фатаморгана је била тако јасна да су очевици јасно видели дим како се вије из гулских кућа и лађе које плове по реци Хамбер. Сличну појаву угледали су 1975. путници па-

роброда „Единбург касл“ – наспред Ламанша на хоризонту се појавио конвој извртнутих бродова с катаркома изнадолу, чудно искривљених...

А на Оркнејским острвима, северно од Шкотске становници острва Сандеј на коме још нема железнице једног јутра угледали су планине покривене снегом, села и воз у покрету. Фантастичан приказ могао се посматрати све до заласка сунца. По свој прилици ова фатаморгана „стигла“ је из Норвешке која је од Оркнејског архипелага удаљена више од петсто хиљада километара.

КОЊ ЈУРИ ПРЕМА СУНЦУ

✉ Читао сам да је Букефал, коњ Александра Великог, дозвољавао да га узјаше само његов господар. Волео бих да о њему сазнам још неку занимљивост.

ЈАНКО ВУКОВИЋ
Марка Миљанова 18
81000 Титоград

Неукротив и ватрен, Букефал се, према миту, плашио чак и своје сене и јурно је само према сунцу. Кад је погинуо у једној бици у Индији, Александар је у знак захвалности на том месту подигао град Букефала. Сматра се да овај необични коњ има симболично значење: као што би он, стао или се пропињао пред својом сеном, тако, наводно, ни Александар није могао да живи у сенци свог оца Филипа, македонског краља. Аристотеловом ученику, младом и силном Александру, били су потребни много шири видци и простори него што му је пружала његова родна покрајина. Због тога он јаше моћног Букефала, који симболично језди ка сунцу.

ПИСМО ЧИТАОЦУ КОЈИ НАМ СЕ НИЈЕ ПРЕДСТАВИО

✉ Телефоном нам се јавио читалац и скренуо нам пажњу на две грешке које су нам се поткрале у два децембарска броја. Радује нас што „Забавник“ читаоци пажљиво читају и што им не промиче ни једна грешка.

Тако у броју 1771 од 6. 12. 1985. – у сталној рубрици „Биоскоп Бајфорд приказује“ – у прилогу „Свет у коме живимо“ стоји да у земљама Трећег света 1000 литара воде сумњивог квалитета стаје 20 долара, док иста количина воде врхунског квалитета у развијеном свету стаје 10 центи. То је све у реду, али не и наставак овог текста који каже: „...дакле, двадесет пута јевтиније“. Није двадесет већ двеста пута јевтиније. Разлика је очигледна.

Исто тако у тексту „Трпеза као зоолошки врт“ који је објављен у броју 1772 од 13. 12. наш читалац је нашао грешку која се односи на године живота, односно владавине Карла Великог. Пише да је Карло вла-

Први број Политикиног забавника изашао је 28. фебруара 1939. године

Директор НО „ПОЛИТИКА“
Александар Бачковић

В. Д. руководиоца ООУР-а Издања за младе „Политикин забавник“
Влада Булатовић Вић

Главни и одговорни уредник
Влада Булатовић Вић

Заменик главног и одговорног уредника
Зефиринио Граси

ИЗДАВАЧКИ САВЕТ

Сима Беговић, Бранка Булатовић, Милојко Ђоковић, Љубинка Ђурић, Љиљана Златковић, Милан Илијин, Милован Њежић, Нада Михаиловић, Душан Петровић (председник), Драгољуб Петровић, Радован Поповић, Зора Продановић, Радомир Ристић (заменик), Верица Смиљанић. Чланови Савета из Редакције: Влада Булатовић Вић, Зефиринио Граси, Соња Јашовић, Мирјана Маринковић и Петар Милатовић.

РЕДАКЦИЈА:

Диего Варагић, Радана Весовић, Олга Вукадиновић, Душан Глушац, Божана Дожић-Стојковић, Светлана Ивановић, Мина Илић, Соња Јашовић (графичко-технички уредник), Мирјана Крстуловић, Иван Лончар, Мирјана Маринковић (уредник стрипа), Иванка Миладиновић, Петар Милатовић, Вера Милићевић, Весна Минић, Ненад Мирковић, Зора Меденица, Нада Невајдић, Вито Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Патригић, Зоран Петканић, Радоје Савић, Весна Софреновић, Војислав Стаменовић, Недељка Сташић, Даринка Тодоровић, Миленко Тодоровић, Милош Томић и Бранислава Црномерковић.

СЕКРЕТАРИЈАТ:

Јованка Војводић, Олгица Стаменић и Зорица Филиповић.

Издаје и штампа НО „ПОЛИТИКА“ – ООУР Издања за младе „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“, Македонска 29, 11001 Београд. Поштански факс 124. Телефони: секретаријат 324-471, редакција 324-483, техничка редакција 326-620, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије, број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

Цена једног примерка 100 динара

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:

Тромесечна 1.104,00 динара, полугодишња 2.208,00 динара, годишња 4.416,00 динара

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО:

Тромесечна 2.208,00 динара, полугодишња 4.416,00 динара, годишња 8.832,00 динара

Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-601-29728 уз обавезну назнаку НО „Политика“ ООУР „Продаја“ – претплата на лист „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО У СТРАНОЈ ВАЛУТИ

ГОДИШЊА:

САД	\$ 32.-
СР НЕМАЧКА	ДМ 91.-
ШВЕДСКА	Шкр. 270.-
ФРАНЦУСКА	Ффр. 278.-
ШВАЈЦАРСКА	Шфр. 75.-

Уплате из иностранства слаати на девизни рачун НО „Политика“ код „ИНВЕСТБАНКЕ“ – Београд, на рачун број 60811-620-83-257300-00054 уз обавезну назнаку ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“

За штампање овог броја Забавника одговоран: Миливоје Весовић, руководиоца ООУР-а „Дубона штампа“.

НАСЛОВНА СТРАНА
БРАНКО ЦОНИЋ

ТРАЖИМО

ПРИЈАТЕЉЕ

Анита Беседњак, XIII пролетерске бригаде 114, 41000 Загреб – има 11 година, сакупља салвете и разгледнице, воли музику.

Мирјана Чоловић, Ибарских рудара 7/40, 34000 Крагујевац – има 15 година, воли музику, друговање, књиге и пише песме.

Данијела Богдановић, Радних бригада 9/4, 18000 Ниш – има 14 година, сакупља значке, марке и писма, воли забавну музику.

Вера Бакиш, Еугена Кумичића 13/14, 24000 Суботица – има 13 година, свира класичну гитару, воли музику, спорт и да чита, игра фолклор.

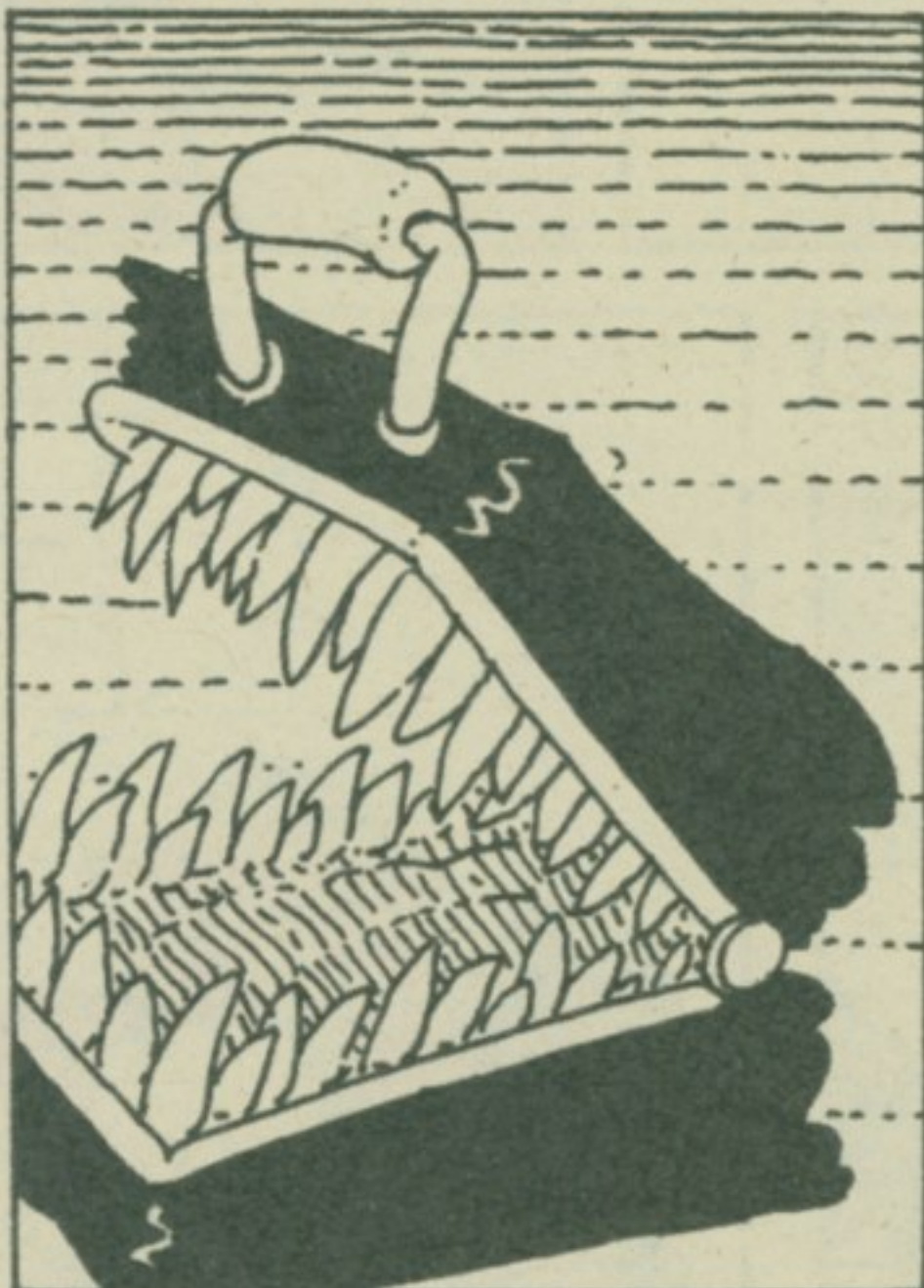
Марина Мурић, Саве Јовановића 20, 31000 Титово Ужице – има 13 година, воли музику и спорт, жели да се дописује са вршњацима.

Тања Марчец, Ј. Х. Зделара 8, 42305 Неделишче – има 13 година, навија за „Цибону“ и „Динамо“, жели да се дописује са вршњацима.

Сандра Софтић, 3. студеног 30, 59000 Шибеник – има 13 година, жели да се дописује са вршњацима из целе земље.

цу, ови оклопљени цинови у води задивљују хитрином. Пливају муњевито, захваљујући изузетно снажном репу. Изврсно роне, да би након извесног времена опрезно изронили, али тако да им само носни отвори и очи извирују изнад површине воде. И тако сатима, готово не приметни, стрпљиво вребају плен.

Природа је овим огромним гуштерима омогућила да несметано отварају уста и под водом, тако да

и у дубини могу да шчепају жртву. Нарочита опна на непцу херметички затвара усну шупљину, а унутрашње носне шупљине отварају се иза те опне, тако да крокодил може да дише и онда ако му из воде вире само испупчени носни отвори. Кад зарони, ти отвори се затварају.

Крокодили су необично прождрљиви: једу рибе, корњаче, птице и разне врсте сисара, чак и оне веома крупне, као што су антилопе или биволи. Животињама које пију воду или женама које перу рубље приближавају се нечујно пливајући испод воде, а затим брзо нападају, повлаче у дубину и утапају. Иако имају двадесетак застрашујућих зуба, крокодили никад не жваћу залогаје. Крупније животиње кидају на комаде зубалом које делује попут клешта за дробљење. Ако је плен сувише велики, удружује се више крокодила који жртву окрећу у води и заједнички комадају.

Како су воде великих тропских река, где ови гмизавци најчешће и живе, мутне, крокодили се тешко примећују. Познати немачки зоолог Еуген Шумахер наводи случај чији је био очевидац, негде на горњем току Нила.

Једна жена чучала је на обали и прала руке. Одједном се зачуо њен врисак и тренутак касније обала је била пуста. Само велики вртлог сведочио је о њеној језивој смрти...

Није онда чудно што многа афричка племена крокодиле називају убицама, верујући да у њима живе зли духови. Ловци и трговци, међутим, верују нешто сасвим друго: кожа крокодила претворена у ципелице и ташнице доноси изврсну зараду.

Монденке из богатог света тако плаћају, да убице прали из сиромашног света буду – убијене. А еколози кукају: зубатим гмизавцима прети истребљење. Ако се тако настави, свет ће насељавати само крокодили са „лакост“ мајица.

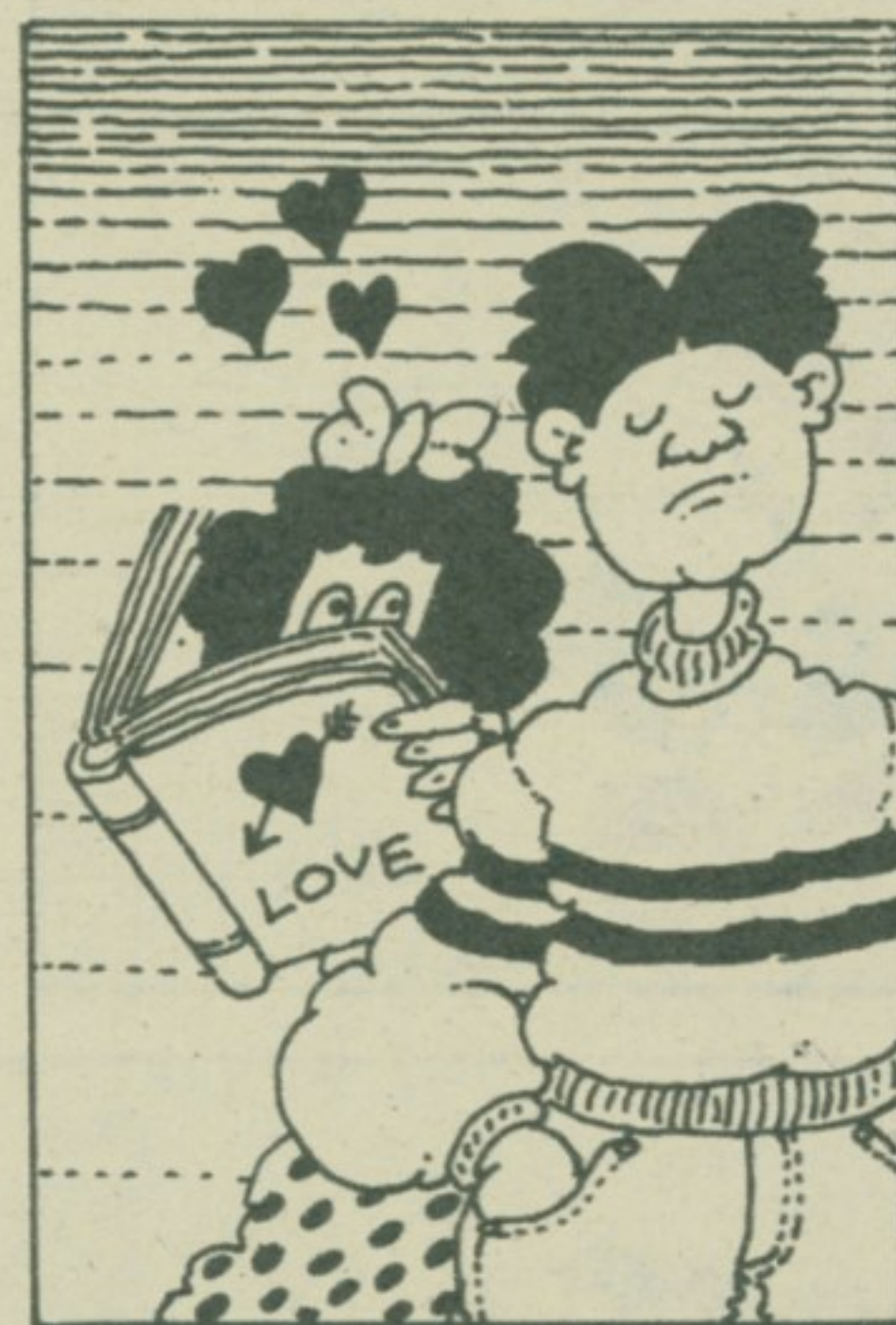
АНА БИ ДА „ЗБАРИ“...

Мој друг има ужасан проблем – не зна како да збари цуру. Зато бих желела да му помогнем, тиме што ћу му купити књигу „Приручник за оне који први пут треба да збаре цуру“. Молим вас напишите ми где могу да је купим.

АНА

Колико ти је година, Ана? Да ли ти, Ана, верујеш у љубав? Ниси ваљда, већ – (са којим то годинама?) – посумњала у њу? И да ли су људски односи, уопште, ствар неке тактике, примене неког рецепта? Треба ли неко, можда, да нам напише „упутство“ – како да волимо своју баку, како да се играмо са својим кучетом, како да нам се свиди неки цвет или нечије очи... Рецепти нису нека велика гаранција ни у – кухињи. Ни за хватање зеца нема поузданог уџбеника. А како би тек односи те осетљивости и тог значаја – љубав – могли да буду ствар примене неког рецепта?

Иначе, прича Јежија Витлина, из књиге „Приручник за оне који први пут...“, код нас још није објављивана, пошто књига још није преведена у нашој земљи. У Пољској је први пут објављена 1970.

године (у оригиналу: Jerzy Wittlin: „Vademecum dla tych, którzy po raz pierwszy...“) у Варшави. Пет година касније, преведена је на чешки језик и, под насловом „Vademecum pro...“ штампана у Прагу. Ми смо се послужили чешком књигом.

Јежи Витлин се у Пољској прославио сатиричним текстовима у часопису „Szpilek“ (сличном нашем „Јежу“), духовитим причама, а сарађивао је и на пољском радију и телевизији.

дао од 742. до 814. То су године његовог рођења и смрти а владао је од 768. до 814. године.

Измињавамо се читаоцима због грешака које су нам се поткрале.

РЕДАКЦИЈА

ЗЛИ ДУХОВИ У ЖЕНСКИМ ТАШНАМА

Познато је да на афричком континенту живи мноштво опасних животиња. Интересује ме која је за људе најопаснија.

МИОДРАГ СИМИЋ
37252 Јасика

Обично се мисли да људи у Африци највише страдају од лавова или змија, али је ова представа сасвим погрешна. Највише људи усмрте крокодили, најкрупнији гмизавци, који могу да нарасту до десет метара. Иако изгледају тромо, док непокретно леже на сун-

